ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

Немачка 3,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF,
Шведска 13,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 230 GRD, Енглеска 1,00 GBP

9 770032 339010

21. VI 1991. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIII ● ЦЕНА: 35 ДИН. ● БРОЈ 2060

Фантастика: Шта сам све предузео да спречим инвазију ванземаљаца

ВЕЛИКА НАГРАДНА ИГРА

АМЕРИКА

9. КОЛО

Ђурђев

Верovали или не!

НЕ-ОЖЕЊЕНИ СИН

ИЗ ИНДИЈСКЕ ПОКРАЈИНЕ КЕОНЏИХАР ДОБИЈА ДВОСТРУКО ВЕЋЕ НАСЛЕДСТВО ОД ОСТАЛЕ, ОЖЕЊЕНЕ БРАЋЕ, ДА БИ МОГАО ДА КУПИ ЖЕНУ.

НАДГРОБНИ СПОМЕНИК

НИГЕРИЈЦА МЕИР АТЕ КОПИЈА ЈЕ ДЕЛОВА МНОГИХ ЦРКАВА КОЈЕ ЈЕ ОВАЈ АРХИТЕКТА ПРОЈЕКТОВАО.

Бенедикт Карпзов

(1565-1624)

СУДИЈА АПЕЛАЦИОНОГ СУДА САКСОНИЈЕ (НЕМАЧКА), ИМАО ЈЕ 3 СИНОВА И СВАКИ ОД ЊИХ ЈЕ ПОСТАО СУДИЈА И РАДИО У ИСТОМ СУДУ.

КАМЕНИ КИП ЖЕНЕ

КОЈИ СЕ НАЛАЗИ У БЛИЗИНИ АНТРПОРТА У ФРАНЦУСКОЈ, ВАЈАРСКО ЈЕ ДЕЛО ПРИРОДЕ.

ШКОЛКА ДАГЊА

МРЕСТИ СЕ НЕКОЛИКО ПУТА ГОДИШЊЕ И СВАКИ ПУТ ИЗБАЦИ ОКО 15 000 000 ЈАЈАШАЦА.

ЕСКИМИ

СА ГРЕНЛАНДА НАДМЕЋУ СЕ ЧЕСТО ТАКО ШТО ЈЕДНИ ДРУГИМА ПРЕСКАЧУ КАЗАКЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● деведесетогодишњи Улрих Индербиндер из Цермата (Швајцарска), најстарији планинарски инструктор Европе, освојио је ових дана четврти по висини алпски врх Матерхори (4477 метара), а свој успон посветио је 125-годишњици освајања овог чувеног врха.

●●● док је у шумама Баварске беснило међу дивљим животињама готово потпуно побеђено, захваљујући народитој вакцини која се оставља између дрвећа, у Африци годишње од ове болести умре 15.000 особа.

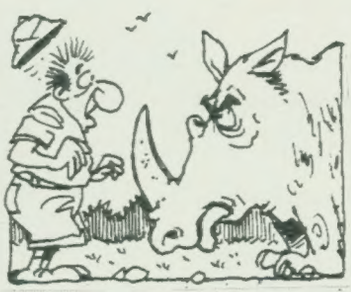

●●● зоолог Мајкл Харисон с Единбуршког универзитета пронашао је у шумама Габона (Западна Африка) досад непознату врсту мајмуна, сиво-црног крзна и белог оковратника. Да је у питању потпуно нова врста примата, доказале су и анализе њихових хромозома. Названи су „мајмуни са сунчаним репом", јер им је половина репа до врха јарконаранџаста.

●●● Данило је јеврејско име и значи Бог је мој судија, Мина је најпре било мушко име (грчко) и значи Месец, Луна, Ђорђе (грч.) је земљорадник, а Филип (грч.) онај који воли коње и јахање, док је Александар – одважни бранитељ. Марина (лат.) је морска, Доминика је у ствари Недељка, Денис је добио име у славу бога вина и виноградарства Диониса, Кристина је хришћанка, а Теодора – дар Бога.

●●● највећа раздаљина између два кућна броја у истој улици, у Европи а можда и шире, забележена је у Београду: између бројева 118 у улици Булевар АВНОЈ-а, у

срцу старог Новог Београда, и 117, код Савског моста, измерена је раздаљина од 4,5 километра!

●●● два војна џипа која су прошлог лета кренула из Лондона, тачније од куле Тауер, направила су круг око света за 40 дана, 23 часа и 30 минута и за то време превалила 41.968 километара. Један аутомобил возила је мушка, а други женска посада. Претходни рекорд држали су Индијци и износио је 69 дана.

Илустровао: Зоран Петканић Петко

Walt Disney
ПАЈА ПАТАК
ЗВРРР!
ЗВРР!
ЗВРР!
ААА!
©1990 The Walt Disney Company
All Rights Reserved
ШЕРЕР
КЛОК!
ЧАК!
ЧАК!
ШЕРЕР
ШЕРЕР
9.23
Distributed by King Features Syndicate

ЧОЈСТВО И ЈУНАШТВО МАРКА МИЉАНОВА

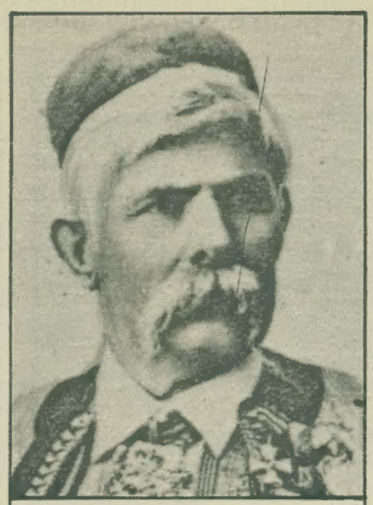

Марко Миљанов Поповић – Јунаштво је кад браниш себе од других, а чојство кад срамиш друге од себе!

НИСАМ ЈА ТВОЈ КОЊ

За живота је узлетео међу звезде, храброшћу и људскошћу. Онда је у прогонству, у педесетој години, научио да чита и пише и зауставио се у историји која још тече...

Мирно, гледајући сина право у очи, Борика, жена Миљана Поповића с Медуна, рекла му је:

– Ето ти Турака, па је отми!

Глас јој ниједног тренутка није задрхтао док је четрнаестогодишњем Марку одговарала на питање како да дође до пушке. Време му је.

Предање даље каже да дечак није дуго чекао прилику. Један турски одред напао је вечито непослушне Куче, једно од највећих црногорских племена. И док су други, на крвавом разбојишту, гледали како да посеку што више глава под турбаном, мали Марко је мислио само на то како да се докопа пушке. Из боја је изашао с многим посекотинама, али и са две уграбљене пушке.

Недуго затим Кучима је кренула нова прича о храбрости наочитог сина Миљана Поповића. Његово стадо је, сасвим изненада, напао курјак. Марко је успео само да рани звер која се, већ следећег тренутка, нашла пред њим. У жестокој борби дечак је голим рукама задавио вука. И ту није крај приче.

Марко Миљанов Поповић је након неколико дана, кад је извидао ране задобијене у борби са звери, с вучјом кожом преко рамена кренуо на пазар у Подгорицу (данашњи Титоград) да је прода. Уз пут га је срео један Турчин и подсмешљиво и бахато запитао ко му је убио вука.

– Ја, а ко би други?! – узвратио му је дечак.

– Е, вала, лажеш!– подвикнуо је Турчин.

– Ја не лажем, но лажу такви као што си ти – просиктао је Марко, по оцу већ називан Миљанов.

Турчиново лице нагло је променило боју и он је замахнуо да га ошамари. Дечак се измакао, хитро извадио малу пушку испод појаса и сасуо олово нападачу у стомак.

Чим је стигао на праг родитељске куће, рекао је Борики и Миљану:

– Ја одох. Ето вам оваца, јер с Турцима више нема мира.

И отишао у легенду која траје ево већ пуних деведесет година од његове смрти.

Они су у нашој кући

Четовања и бојеви Марка Миљанова, сјајне победе које је односио над Турцима, натерали су књаза Данила да га већ у двадесет трећој години прими за перјаника. И то после једног надасве необичног разговора са господаром Црне Горе.

– А чији си ти из Куча? – питао га је књаз.

– Миљана Јанковића, Поповића, с Медуна.

– Још нијесам за тога чуо.

– Ако нијеси чуо за њега – узвратио је Марко – а ти чуј за мене: ја сам Марко Миљанов и бољег Куча од мене нема...

То је тада тако било. А касније, када је већ био легенда која ходa, Марко је на питање има ли бољега Црногорца у Црној Гори од њега, овако одговорио:

– Много их је. Ја их не бих могао пребројати за три дана...

А пре тога, после битке на Фундини где је извојевао једну од највеличанственијих победа у историји ратовања Црне Горе, десило се да је с војском јуришао на Медун, своје родно место у коме су се утврдили Турци. Опкољени са свих страна, остали су без хране и воде, с пустом надом да ће им помоћ ускоро стићи. Онда је Марко одлучио онако како је само он умео:

– Они су у нашој кући – рекао је својим војницима. – Не ваља да у њој помру од глади и жеђи. Зато им пошаљите хљеба и воде.

Тако је и било све до коначне предаје Турака. Свакога дана, без изузетка, добијали су храну и воду.

После ове победе Марко је намеравао да крене даље, према Подгорици, а онда ка Скадру и Албанији, али му је планове омео војвода Петар Вуковић речима:

– Каза ти књаз да се сад одавде не иде никуда. А знаш ли ти, зло ти у дом, е би те књаз мушкета, јер слава је сваком мила, но књазу најмилија од свакога...

Књаз Никола је, не могавши да отрпи славу кучког војводе после битке на Фундини, одлучио да ниједно од три највиша одликовања која су стигла из Русије не додели Марку Миљанову. Закратко. Војници су се тако жестоко побунили да је цетињски двор накнадно морао да шаље молбу у Петроград за још један орден. Орден светог Ђорђа је тако употпунио колекцију највиших одликовања човека кога су непријатељи и те како уважавали.

Ти си ме убио, Господару!

Јунаштво му нико никада није спорио. Оно што је смео и могао Марко Миљанов није нико, ни пре ни после њега. Када је подгорички забит (официр) Јусуф-ага Крњић уценио његову главу на 1000 дуката, Марко се није много двоумио. Усред бела дана, сам, на свом коњу Арнауту, ујахао је у Подгорицу и зауставио се тек пред конаком Јусуф-аге. Силовити глас потресао је замуклу варош:

– О, Јусуф-аго, не арчи благо тражећи моју главу. Ево сам ти је донио, па изађи да је узмеш...

Ага није изашао. Али је зато једна Туркиња, гледајући кроз решетке харема у којем је била заточена, рекла другој: „Силан ђаур! Дај боже да од његова рода не остане трага!" Друга ће на то сажаљиво: „Не реци то, иако је ђаур. Штета би била да такав човјек остане без потомства." Прва јој је овако одговорила: „Знам шта говорим, јер може да остави кога хоће, али му нико неће бити раван. Боље да такав јунак нема потомства да се његово име не срамоти."

Несвакидашње јунаштво, али и чојство донели су кучком и арбанаском војводи мноштво непријатеља. Чак је, био је октобар 1877, поп Илија Спахов пуцао на Марка Миљанова. Само га је, срећом, ранио. У болници у Даниловграду, кад га је посетио књаз Никола, рекао је свом господару без много размишљања:

– Ти си ме убио, Господару, а не поп Илија!

Штошта је он, мимо других, умео и смео да одговори књазу Николи. Једном су овако разговарали, а повод је била Маркова жеља да оде и помогне херцеговачким устанцима.

– Марко, иди кући – циничноо му је рекао књаз. – И охлади своју усијану главу. А кад се одлучим за рат, ја ћу те позвати.

– Нијесам ја твој коњ – одбрусио му је Марко – да за мене нема друге воље осим твоје...

Други пут се на Цетињу водио следећи дијалог. Посматрајући лепо обучене главаре, књаз је добацио:

– Ми смо сиромашна земља, па међу нама не може бити богатих. А ви ми много бијесно изгледате. Мора да сте велики пљачкаши.

– Нијесмо, Господару – одговорио је Марко – но мали. Мали смо ми пљачкаши према теби...

Перо уместо пушке

Несвакидашњу популарност војводе у народу сујетни књаз Никола није могао довека да трпи. И, 1881. године одузео му је титулу војводе, лишио чина, плате и своје милости. Још је забранио да га било ко зове војводом. Чак је и један број листа „Глас Црногорца" био забрањен само зато што је у њему била објављена вест из Подгорице да је „владика Милиновић, обилазећи овај крај, посетио великог војсковођу и јунака Марка Миљанова на Медуну". Новинарска јерес, него шта! И непоштовање воље Његовог величанства.

На срећу писане речи, неписмени ратник повукао се у миран живот и у свом Медуну почео да се бави пчеларством и гајењем винограда. И да, у педесетој години, учи азбуку. Уз помоћ свог пријатеља Томе Ораовца који му је, у старе дане, постао писар и учитељ... Рука дотле вична само ножу и пушци дохватила се пера. И отишла и у историју лепе књижевности, да тамо и остане. До данас.

Ораовац је наговорио седог војводу да своју животну причу повери хартији.

У тишини Медуна Миљанов је мукотрпно, из дана у дан, исписивао своје рукописе. Већ је био на прагу шездесете године па му се веома журило да своје богато животно искуство преточи у књиге. Његови најближи сарадници и пријатељи наговарали су га да истраје у овом послу, па је војвода већ имао неколико готових књига: „Примјери чојства и јунаштва", „Племе Кучи у народној причи и пјесми", „Српски хајдуци", „Живот и обичаји Арбанаса".

Наравно, није постојала никаква могућност да своја дела штампа на Цетињу. Књаз Никола чак, за време своје дуготрајне владавине, није дозвољавао да се прештампа Његошев „Горски вијенац". Ваљало се само њему дивити, и као владару и као песнику.

У међувремену је Марко Миљанов, подуго већ у немилости, одбио предлог аустријског двора који му је понудио албанску круну. Мада је и међу Арбанасима био изузетно цењен – они га и данас сматрају својим а поодавно су га сместили и у своје песме као Марк Миљанија – сматрао је да његов живот и дело припадају другом народу, његовом.

Крајем децембра 1900. већ остарели војвода стиже у Београд и одатле шаље писмо-аманет свом куму Стојану Поповићу, кучком команди-ру:

„Мене ови страх од смрти потресе и учиње да забора-

Илустровао: Брана Јовановић

вим на моју смрт и савјете докторске, па похитах у Биоград дако штогођ од мојијех сиромашкијег писама избавим од заборава: јер ми је требало пазити најпре оно што не може умријети, а не оно што мора умријети и што никога разминуло није..."

И док је војвода Миљанов боловао у Београду, уз свесрдно залагање Љубомира Ковачевића и других београдских пријатеља, његови „Примјери чојства и јунаштва" – у редакцији Симе Матавуља – слагали су се у штампарији. А у исто време књига „Племе Кучи у народној причи и пјесми" била је примљена за објављивање у Коларчевој задужбини.

„Шта да ви причам", пише Марко свом куму Стојану, „за моје весеље да ми почеше браћа Срби доносити табаке штампаних књига да читам у постељи".

Војвода има доста, један је...

Болест је узела маха и војвода одлази у Херцег-Нови. Отуд пише и ово:

„Ја мрем срећан па иако не доживјех да читам моје књиге, а ја ћу у гробу слушат' како читају унуци мојијех другова дјела јуначка својијех старих од стотину година..."

И док су из Херцег-Новог на све стране летели телеграми о смрти јунака и човека Марка Миљанова, у Београду су из штампарије носили прве примерке књиге „Примјери чојства и јунаштва".

Војвода је већ почивао у Медуну кад је Јован Скерлић, поводом изласка његове књиге, исписао ове речи: „Из ових крвавих и средњовековних прича бије нека неизмерна доброта. Што је занимљиво, он који је био легендарни јунак – веровало се да њега пушка не бије – он који је био тако честит човек – о њему сведочи цео његов живот и ова лепа књижица – о себи готово ништа не говори. Црта ретка уопште, нарочито у људи његова посла и његова краја".

За крај ове невелике приче о једној великој личности и епизода забележена у његово време. Наиме, кад су вођу једног албанског племена питали због чега он никада није хтео Марка Миљанова да ослови војводском титулом, овај је без размишљања одговорио:

– Војвода има доста, а Марко Миљанов је само један.

Петар Милатовић

Вештачка буба – последња реч науке

РОБОТ ЗА ИСП

А шта ће робот испод тепиха? Е, тамо има много посла, каже Родни Брукс, инжењер из Масачусетског института за технологију...

Атила можда изгледа сиров и глуп, али изглед вара. Напротив! Овако Родни Брукс, тридесетшестогодишњи инжењер из Масачусетског института за технологију (скраћено МИТ) брани свој изум и додаје како је Атила у ствари најсложенији робот на свету. Тај микроскопски ситан аутомат ни најмање не личи на оно што већ цело столеће замишљамо када се изговори реч робот: „биће" од метала и жица са главом, трупом, рукама и ногама. Испоставило се да је и са данашњим знањима немогуће начинити вештачког човека, па је Брукс поједноставио ствар. Изградиће бубу чија је интелигенција далеко испод људске, па према томе подеснија да се „претвори" у микрочипове и остала електронска чуда.

Тако је настао Атила, шестоноги робот који мили лево, десно, горе, доле, као сваки прави инсект. И чим је „угледао" светлост дана, нашао се у средишту жестоке расправе јер, уместо да му се диве, неки су се одмах упитали – чему служи Атила, вештачка буба? Као да нам није доста и оних правих.

А у ствари, Атила чак много превазилази живе бубе, ако ни по чему, оно по телесној грађи. Метални инсект крцат је хардвером, тако да тежина његовог телашца износи чак килограм и по! У њега су уграђена 23 мотора, 10 микропроцесора и 150 сензора укључујући и једну микрокамеру. Свака од његових ногу има по три могућности кретања, међусобно потпуно независних, па је Атила у стању да се пење уз препреке и савлађује готово усправно препреке и до 25 центиметара... Нерви овог роботића, наравно електронски, смишљени су и изведени баш као да поседује интелигенцију – инсекта. То је, по речима самог Брукса, мозак који не покушава да схвати, него да изврши!

Оловка глуми планину

Према стандардима савремене електронике Атила није „интелигентан", он „зна" једино да се креће, али на какав запањујући начин то чини! Као и остали њему слични Бруксови роботи, нема он један, главни „мозак" који би правио избор међу примљеним сигналима и „одлучивао" се за одређене покрете. Код Атиле се сваки покрет обавља у сушти под дејством сопствене „интелигенције", а зависи од онога што прими од сензора.

Ево како то изгледа. Пред Атилу се, као препрека, поставља оловка. Он стаје, то значи да је једна његова антена–сензор ухватила препреку, затим подиже предње ноге, дохвата врх оловке, тада сензори у њима упозоравају на премештање тежишта тела и ножице затрепере у својим лежиштима све док не нађу добар ослонац, како робот не би пао на леђа. После тога следи команда „напред" и Атила пажљиво силази с оловке на другу страну и наставља свој пут по лабораторијском столу.

На сличан начин Атила се успешно носи и са другим врстама препрека. Он извршава наредбе као што су „натраг", „прати плен", па чак и „нађи најудаљенији угао собе и крени"!

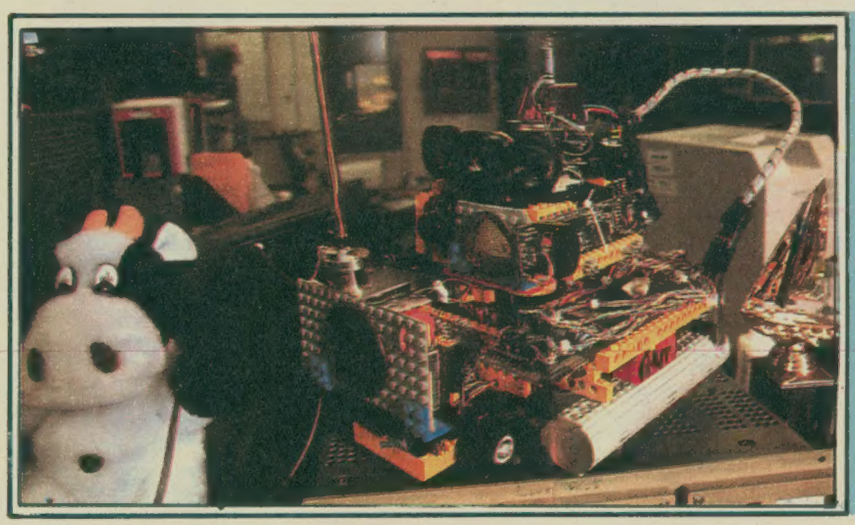

И овај аутомат од „Лего" коцкица налази се у лабораторији, а служи за разне опите са „интелигентним" инсектима

Родни Брукс нарочито наглашава да су настојања да се у роботе угради способност закључивања обично губљење времена. Али, његов начин рада и Атила који је резултат тога изазвали су не баш малу гужву у МИТ–у. Томазо Поџо, истраживач који предводи други тим, слаже се у много чему са Бруксом, али додаје да је његов рад враћање за пола века уназад. А Марвин Мински, отац вештачке интелигенције, убојито је једноставан:

– Чему служи прављење

ОД ТЕПИХА

Ово није Атила, него један из његове генерације. Мајушан је и као свака буба делује лагано, али тежак је – веровали или не – килограм и по!

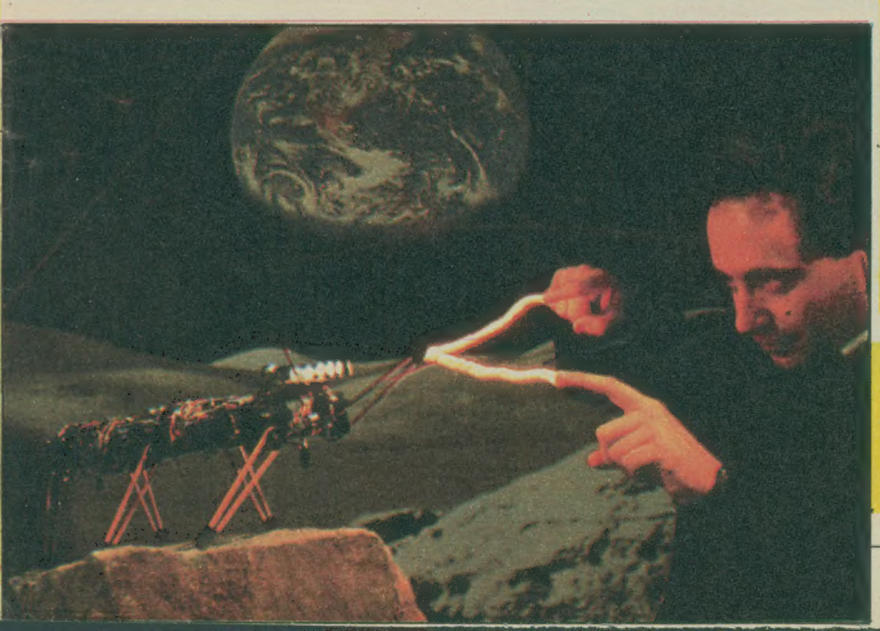

Родни Брукс на „Месецу" у својој лабораторији проверава способности робота међу којима је Атила главни

робота који су у стању једино да миле тамо–амо, а када стигну „тамо" не разликују сто од шољице за кафу?

Научник се игра у песку

Брукс се не узбуђује много због оваквих критика. Он мирно одговара да његови роботи могу да се оспособе и за далеко сложеније задатке него што је прелажење преко „планине" оловке, па је чак уверен да ће Атилини потомци изменити свет. Будуће генерације робота–инсеката на којима он већ марљиво ради биће непојмљиво мали, изливени из једног јединог комада силицијума и – веома јевтини. А ево и зашто је то важно.

Микробубе, предвиђа Брукс, моћи ћемо да држимо испод тепиха, а биће програмиране тако да ноћу измиле и односе прашину зрнце по зрнце. Ако вам изум личи на нешто већ виђено у стриповима о Проки Проналазачу, Брукс износи и задатке који ипак делују озбиљније од описаног. Тако ће у будућности силиконски инсекти служити за истраживање непознатих планета. Скакутаће по њима попут бува и слати на Земљу прикупљене податке.

Ако је доба истраживања далеких планета далеко од нас, Брукс предлаже нешто што је ту, дохватљиво, али толико опасно да се људске посаде не упућују на таква места. А то су поларни предели наше планете, или, рецимо, кршевита страна Месеца која се са Земље не види и на коју се још дуго нико не би усудио да крочи. Да и не говоримо о цени и опреми коју би људи имали уза се, а од чега Атили баш ништа није потребно.

Брукс већ обавља опите на „Месецу" у лабораторији, где је површину нашег најближег свемирског суседа дочарао гомилом песка по којој Атила стално нешто рије, окружен пластичним мравима за сада већим од оних „нормалних", у друштву још неких робота–булдожера. У таквом амбијенту Родни Брукс личи на прерано израслог дечака који се игра у песку. Ко би рекао да то геније ствара велике изуме?

Припремила ***М. Крстуловић***

Необичне животне приче

ДВА МУЖА ЈЕДНЕ ЖЕНЕ

Чариници су се изненадили: поред велике количине личног пртљага открили су и балсамовано тело лепе младе жене

Мали брод који је пловио из Француске у Енглеску бура је приморала једног летњег дана 1752. да баци котву у луци Брајтингси. Царинска служба била је изненађена бројем и величином ковчега путника под именом „Вилијамс из Хамбурга". Очекивали су боце брендија, у то време омиљеног шверцованог пића, или француске рукавице и чипке уносне за продају.

Ништа од очекиваног. Ковчези су били до врха испуњени личним стварима, углавном женске особе. Ње, међутим, није било. Тек приликом прегледа последњег ковчега откривено је балсамовано тело младе и веома лепе жене. Чариници су се запрепастили.

Власник необичног пртљага се спетљао. Неколико пута је мењао исказ да би најзад признао да се ради о његовој жени која је умрла у Италији а пре смрти изразила жељу да буде сахрањена у домовини – Енглеској!

Препознавање у цркви

– Господине – узвратили су чариници – због тога нисте морали да кријумчарите покојницу! Постоји редован пут, ви то знате!...

Очигледно, случај је био замршен. Несуђени кријумчар је притворен, а тело младе жене изложено у цркви Светог Леонарда у Хајту. Позвани су грађани из округа да погледају балсамовани леш и да пријаве месним властима ако препознају о коме се ради.

После неколико дана неко је у покојници препознао Катарину Гаф, жену свештеника из оближњег села Торп Ле Соукна, која је нестала на тајанствен начин пре неколико година.

Глас се пронео од уста до уста и Катарина Гаф постала је тема дана у целом округу.

Чувши причу о несталој супрузи, свештеник Александар Хенри Гаф готово да је побеснео. Заклео се да ће убити љубавника сада већ покојне жене. Једва су га убедили да треба да се састане и разговара са човеком који је покушао да у Енглеску прошверцује Катаринин леш.

Незнанац, који је до тада одбијао да полицији призна ко је и шта је, дочекао је свештеника тужним осмехом.

– Господине, ја не знам каква је ваша веза са покојницом, али знам да је она моја законита жена. Венчали смо се а затим отпутовали у Италију, она је тако желела. Иначе, упознали смо се у Лондону. И још нешто: ја нисам протува већ лорд Далмени, наследник ерла од Роусберија!

Свештеник је ћутао. Кроз главу су му промицале разне мисли. Полако је склапао чињенице у мозаик. На крају му је све постало јасно. Није имао ни најмање разлога да се љути на незнанца. Поготову кад је сазнао да га је жена напустила у часу када је сазнала да је оболела од туберкулозе.

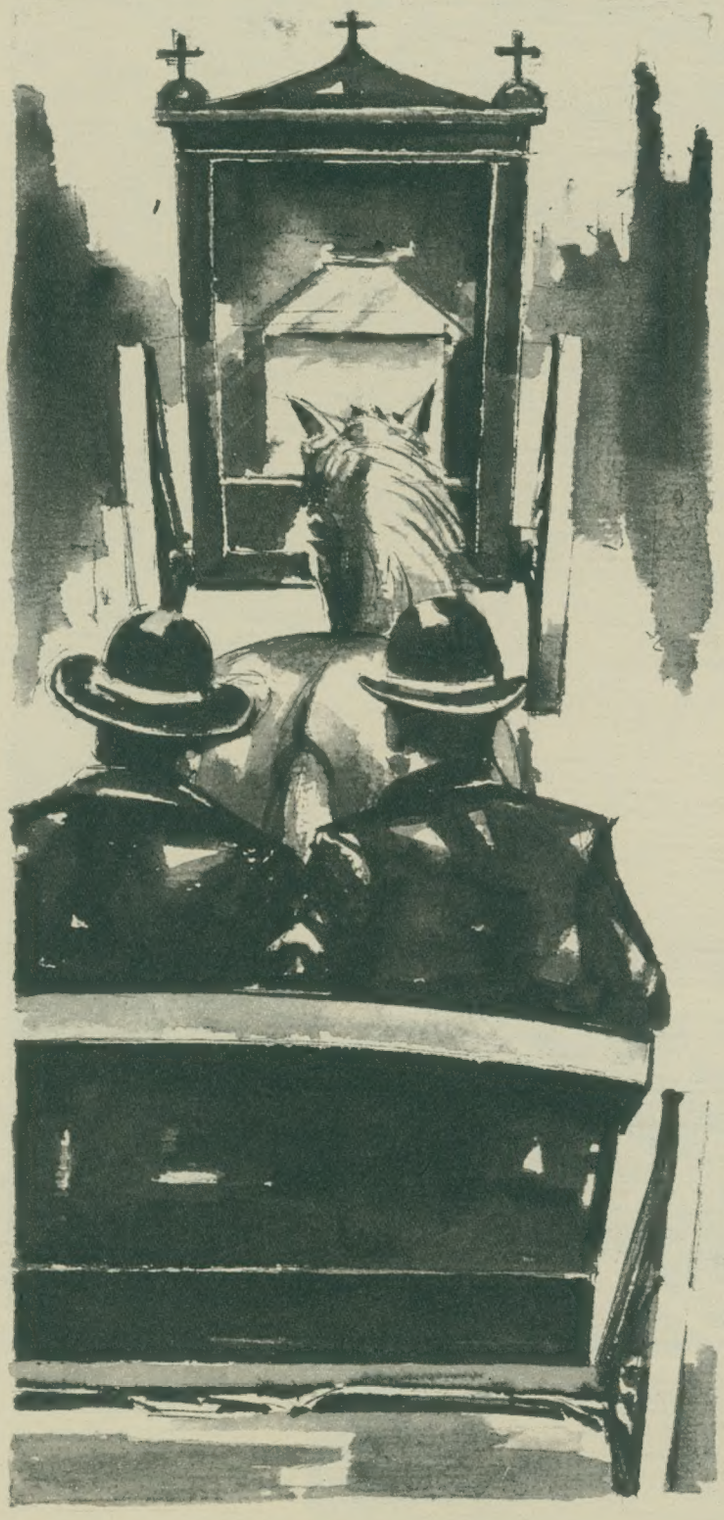

Илустровао: Бранислав Марковић

Заједно у погребној поворци

Клупко је почело да се одмотава.

Катарина Гаф, са правим именом Кити Кенхем, била је заиста лепа девојка. Говорило се да је у стању да заведе сваког мушкарца. Када се Александар Хенри Гаф заљубио у њу, брат је покушао да га одговори од женидбе упозоравајући га да ће му девојка донети несрећу. Није га послушао.

Једног дана Кити је нестала. Као да је у земљу пропала. Узалуд ју је Александар Гаф тражио. Није приметио да млада девојка често кашље и одлази у Лондон. Говорила је да иде у посету некој рођаки.

Лекари у Лондону утврдили су да Кити болује од туберкулозе. Није хтела да то каже мужу. Случајно је упознала лорда Далменија. Он се заљубио на први поглед и понудио јој брак. Схвативши да је млади лорд богат и да може да јој обезбеди лечење у Италији, Кити је прихватила брак. Венчали су се у Лондону а затим отпутовали у Италију.

Кити Кенхем, „двоструко" удата, за свештеника Александра Гафа и лорда Далменија, доживела је срећне тренутке у италијанском граду Верони, али није успела да избегне зао час – у Верони је умрла.

Шта је натерало другог мужа да бродом „шверцује" њено балсамовано тело, нејасно је.

Касно увече 9. јула 1752. кретала се запрега са ковчегом Кити Кенхем према гробљу Торп Ле Соукна а иза ње кочија у којој су седели њени законити мужеви. Два мужа једне жене тешили су се међусобно.

После сахране мужеви се никада више нису видели.

М. Тодоровић

ПРОЧИТАЈ ПРОСКИТАЈ

ЛОВАЦ НА МЕТЕОРИТЕ

Није лако бити ловац на метеорите, али је зато уносно под условом да вас на крају не стрпају у затвор. У прилог овој тези говори случај суперловца Роберта Хага који је поверовао да је склопио један од бољих послова у каријери препродавца интергалактичког камења када је за стенчугу свемирског порекла тешку 37 тона исповртео 400.000 америчких долара.

Невоље су искрсле када је покушао да метеорит превезе преко аргентинске границе. Камион је заплењен, а он ухапшен. Сасвим у складу са Хаговом девизом да се бави „најбољим могућим послом на простору Сунчевог система", аргентинске власти примениле су, благо речено,

несвакидашњи затворски режим који се састојао у томе да је затвореник дане проводио иза решетака, али је зато сваке ноћи под стражом спровођен до хотела да се тамо у миру и комфору испава.

Прича има полусрећан завршетак. Пошто је положио кауцију од 20.000 долара, Роберт се вратио у САД, а Аргентинци су после извесног времена повукли тужбу, с тим што су задржали метеорит. Пошто се неке приче не завршавају тамо где би се очекивало, Хаг се сада нада да ће се вратити у Аргентину, тачније у подручје у које је пре 4.000 година пао џиновски метеор и разбио се на комаде који су засули неких 320 километара површине.

Једном ловац, увек ловац.

●

АЛА ЋЕ ДРВЕЋУ БИТИ ДРАГО!

Хит неурозе за ову деценију, бар када су САД у питању: родитељска кривица због огромне потрошње папирних пелена. Речено душевно стање везано је за статистички податак да се свакој америчкој беби пелене у просеку мењају до седам пута дневно што, када се све сабере, износи 18 милијарди употребљених пелена које годишње доспевају на депоније смећа широм земље.

Да је стање критично, види се и по томе што се највећи светски произвођач папирнатих пелена „Проктер енд Гембл" удружио са фирмом за прераду чврстих отпадних материја из Сиетла, „Сиетл солид вејст јутилити", а све у намери да оснују прву америчку фабрику за прераду пелена.

Пројекат је за сада у експерименталној фази и обухвата хиљаду беба добровољаца које дневно обезбеђују сировинску базу у виду седам хиљада нечистих пелена. Пелене се свакодневно скупљају по кућама и јаслицама, дезинфикују, слојеви од којих су направљене се раздвајају и затим прерађују у папирну пулпу, пластику и гел који упија. На крају се од овако прерађених сировина добијају крајњи производи најразличитијих намена као што су, рецимо, клупе за паркове и панцирски прслуци.

Невоља више, значи, нема. Што су некад биле прљаве пелене сад су клупе и друге корисне ствари.

●

ПЛОМБЕ: ОПАСНИ ЕКО-ЗАГАЂИВАЧИ

Као да нам већ није доста загађивача који нам раде о глави, одсад ћемо морати да се носимо са још једном опасношћу по околину: пломбама.

Да бисмо над пломбираним зубима морали дубоко да се замислимо мишљење је геолога Алена Милса са Универзитета града Лестера у Великој Британији. Са еколошке тачке гледишта, пломбе су безопасне све док не доспеју у крематоријум. Тамо се при изузетно високим температурама прво топи а затим у виду паре ослобађа у ваздух отровна жива која је иначе уобичајени састојак свих сребрних и бакарних легура од којих се праве пломбе.

Све је у најбољем реду док су нам пломбе у устима, изложене уобичајеној телесној температури. Невоље настају када стигну у крематоријум и када жива у виду паре покуља у ваздух. Крематоријум просечног капацитета и искоришћености годишње у околину избаци и до 8,5 килограма живине паре. Да ствар нипошто није безазлена, говори и податак да милионити део грама живе по литру ваздуха може да изазове оштећења централног нервног система са симптомима који се крећу од раздражљивости преко неконтролисаног дрхтања па све до тежих душевних поремећаја.

Опасност би могла једноставно да се одстрани на тај начин што би се на димњаке крематоријума поставили филтери који би упијали живину пару пре него што ова доспе у атмосферу. Филтере које Милс препоручује за сада није поставио ни један крематоријум у САД или било где другде у свету, што свакако није много утешно, али може да послужи као згодан изговор. Како да не будемо раздражљиви код толиких пломби које нам нападају нервни систем?

КНЕДЛИЦЕ СА ЗНАЊЕМ ПИРУЕТА

Тачно је, храна зна да буде и здрава и укусна и лепа на око, ал' да ли можда зна и да игра? За сада не, бар не у присуству сведока, мада је на добром путу и да заигра, а богами, и да пропева.

Познати амерички произвођач кекса „Набиско" управо је патентирао суперколачић такође познат и као вул-

кански колач. Поменути слаткиш има особину да, пошто се извади из обичне или микро пећнице, избацује фил и то тако жустро да призор подсећа на ерупцију минивулкана. Како до дотичне, уистину необичне, појаве долази, строго је чувана пословна тајна. Колико је згодно јести колач који на све стране штрца врели фил није тајна, али је искуство које, ваљда, могу верно да опишу само они који су га лично искусили.

„Набиско" нипошто није усамљен у уверењу да је дошло време да храна промени „имиџ". У лабораторији познатог америчког произвођача хране „Кембел" испитују се могући начини „да се храна претвори у неку врсту извођачке уметности", односно у нешто што не служи искључиво за јело него и за гледање.

Да ли то значи да ће у догледној или нешто даљој будућности потрошачи гутати кнедлице које по тањиру изводе пируете или јести распеване салате? Што се тиче Маријана Фридмана, главног уредника часописа „Горманс њу продактс њуз", одговор на постављено питање је потврдан. „Људи из прехрамбене индустрије одувек су сањали о храни која игра, мења боје, креће се, једном речју нешто ради."

Вулкански колачићи су, дакле, само скромни почетак. Ако је Фирдман у праву, следује нам храна поред које нам никад неће бити досадно.

Илустровао: Зоран Петканић Петко

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

© 1991 by King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

У СМРТ ЗБОГ УГЉА

За угаљ и неке његове особине знало се још у првом миленијуму пре нове ере а открили су их Кинези. Они су угљем не само загревали куће него су га користили у топионицама и за печење керамике, а један од првих Европљана који је за њега сазнао био је Марко Поло. Путујући Кином приметио је да се за загревање кућа користи „црни камен" који гори исто тако добро као и дрво.

Што се Европе тиче, она је покушала да дрво замени угљем тек у 13. веку и то доста стидљиво: „црно злато" најпре су почели да користе пекари, топионичари и стаклари, али је дим који се дизао из димњака њихових пећи толико загађивао околину да је енглески краљ Едвард I претио и кажњавао смрћу сваког ко би се усудио да у своју пећ стави „ђаволје камење".

БАЧВЕ КАО КУЋЕ

Бачварски занат био је познат још у старом Египту. Занимљиво је да бачве које су тада прављене нису служиле само за чување вина него и пшенице, уља и још којечега. Прављене су, као и данашње, од дрвених летвица, али су уместо металних имале дрвене обруче. О томе колико могу да буду корисне, Римљани су сазнали од нордијских народа. Чувени антички историчар Страбон записао је да су у његово време најбољи бачвари били Гали који су правили бачве веће од кућа у којима су живели. Пре тога Римљани су вино и уље чували у амфорама чија је највећа мана била што су имале прилично малу запремину и биле ломљиве. Како је време пролазило, тако се бачварски занат све више ценио: у 9. веку они су почели да оснивају удружења и праве статуте који су строго одређивали ко какву бачву може да прави.

КУЋЕ ПИСАЊА

Ко је био први библиотекар у историји, није поуздано утврђено, али се верује да је то управник такозване „куће писања" у којој су се чували, за двор и храмове, важни записи. Како су „куће писања" настале у трећем миленијуму пре наше ере, значи да су и прве библиотеке старе исто толико.

Мада се настанак библиотека везује за Египат, изгледа да су процват доживеле у Месопотамији: у 13. веку пре наше ере готово да није било града који их није имао. Најчувенија је била у Лагашу, под њеним кровом налазило се око 100.000 глинених плочица.

У античко доба највеће збирке имале су библиотеке у Александрији и Пергаму, обе су основали наследници Александра Великог. Библиотека у Александрији располагала је са око 700.000 а она у Пергаму са 200.000 књига. На жалост, чувену библиотеку у Александрији спалили су Римљани 48. године пре нове ере.

ПРЕЦИЗНА – ОДУВЕК

Људи су одувек волели да знају колико ће добити за оно што дају па није никакво чудо што су се прве ваге појавиле још у шестом миленијуму пре нове ере. Најстарије су прављене од дрвета, у облику теразија. Занимљиво је да су се још тада одликовале завидном прецизношћу.

Из Месопотамије, где је измишљена, вага је врло брзо стигла у земљу фараона. И овде је имала облик теразија: два таса од бакра висила су на крајевима хоризонтално постављене пречаге која је била причвршћена за стуб добро учвршћен за тло. Као тегови су служили комади жице. У 17. веку вага је усавршена у Француској и њена два таса била су у беспрекорној равнотежи. Од тога доба ваге су мењале изглед, начин мерења, али је начин рада остао исти.

НИШТА НА ЛЕПЕ ОЧИ

Једна од најстаријих установа на свету је – банка. Откако је света и века људи су имали мање или више него што им треба па су, ваљда, банке и настале да би се те невоље решиле. Ако је неком недостајао новац, одлазио је свештенику и тражио зајам. Дакле, први банкарски чиновници били су они који су се старали о људским душама. Новац је обично и добијао, али не на лепе очи или обећање да ће га вратити. Сигурно је сигурно, па је морао да положи – залог.

У Европи су се прве банке појавиле у четвртом веку пре наше ере, а оснивали су их Грци како би поједноставили наплаћивање разних државних такси. Од тих прапочетака па до развоја банака у данашњем смислу прошло је много векова. Ипак, треба рећи да су свој процват доживеле на прелазу 10. и 11. века. Зашто баш тада? Због пуног замаха трговине. До новог подстицаја оснивању банака дошло је у 15. веку: најчувеније су биле у Венецији и Фиренци. Средњовековни банкари били су не само врло богати него и веома утицајни људи од чије су добре или лоше воље зависили многи европски владари. Тако је познато да је Јакоб Фуџер, родоначелник чувене немачке банкарске породице, практично држао у шаци римског папу, шпанског краља и бар пола туцета припадника династије Хабсбурга.

РОЛС РОЈС БИСЕР ИСТОКА

Између 1907. и 1947. године у Индији је било хиљаду ових ненадмашних аутомобила. Само у гаражи махараџе Џамсахеба од Навангара стајало је четири стотине педесет кола међу којима осам „ролс-ројсева". Сваки је имао свог шофера и личног слугу за чишћење и гланцање

У време када су индијски принчеви и владари махараџе били баснословно богати, они су моћ и сјај свог новца приказивали градећи палате и вртове као из Хиљаду и једне ноћи, приређујући раскошне гозбе и сафари-ловове на високу дивљач, скупљајући збирке златних предмета и драгог камења непроцењиве вредности.

А онда је освануо 20. век и већина њих окренула се модернијем симболу богатства – ненадмашним руком по поруџбини рађеним „ролс-ројсевима", аутомобилима из снова.

Ергела од тридесет осам „ројсева"

Између 1907. и 1947. године када је Индија, дотад најблиставији драгуљ британске круне, стекла националну самосталност и када је дошао крај апсолутној власти махараџа у државицама на које је била подељена – од тридесет шест хиљада „ролс-ројсева" направљених у Великој Британији хиљаду је продато индијским богаташима.

Године 1908. „ролс-ројс" од шест цилиндара зван Бисер истока освојио је прву награду на Изложби мотора у Бомбају. Тај аутомобил је потом однео победу на релију Бомбај – Колхапур, тешкој стази дугачкој 997,58 километара. После тога купио га је махараџа Шиндија од Гвалиора.

У року од само годину или две међу члановима индијске владајуће класе завладала је права манија за „ролс-ројсевима". Али, један по особи никако није био довољан и настала је трка да се набаве „ергеле" ових чудесних аутомобила.

Махараџа од Патијале, који је умро 1938. године, имао их је ни мање ни више него тридесет осам. А махараџа од Мисоре, последњи од купаца на велико, поручио је 1947. осам „ролс-ројсева" и девет „бентлија".

У гаражи махараџе Џамсахеба од Навангара стајало је четири стотине педесет аутомобила међу којима осам „ролс-ројсева". Сваки раџин аутомобил имао је свог шофера као и личног слугу да га непрекидно чисти и гланца што му је и био једини посао.

У облику лабуда са ауспухом у кљуну

Фабрика мотора „Ролс-Ројс" морала је да повећа број радионица за ручно прављење каросерија и унутрашњег „намештаја" јер је требало изаћи у сусрет ћудима индијских великаша и често израђивати крајње ексцентричне и екстравагантне аутомобиле.

Тако је, примера ради, одличан мајстор свог заната Брук у радионици у енглеском месту Лоустофту испунио жељу махараџе од Набха који је захтевао „ролс-ројс" у облику лабуда. Брук је веома оригинално решио питање ауспуха смисливши да издувни гасови излазе кроз кљун џиновске птице.

Махараџа од Патијале је 1911. године тражио „ролс-ројс" тапациран најфинијом свилом боје ружичастог лососа и каросеријом обојеном да се са унутрашњошћу савршено слаже. Инструмент-табла опточена силним дијамантима била је тако скупоцена да су аутомобил, кад год би морао да буде сервисиран, чувала четири до зуба наоружана стражара.

Сви претворени у ђубретарска кола

Изузетна издржљивост „ролс-ројсева" у веома тешким условима брзо се прочула и почеле су да пристижу поруџбине и из најбрдовитијих области Индијског потконтинента. „Ролс-ројс" за једног великаша из планинског Непала носачи су пренели преко Хималаја до града Катмандуа. Преко брзих планинских река пребацивали су га сплавовима.

Верујте ако хоћете

НАГИ НА ЕВЕРЕСТУ

Херберт Бенсон проверава температуру тела једног будистичког монаха који се бави „тумом" – јоги дисциплином која помаже да се произведе температура. Бенсон је стручњак са Универзитета Харвард, а боравио је на Тибету, управо ради проучавања ове појаве. По његовом мишљењу, монаси уз помоћ јоге успевају да прошире и најмање крвне судове на кожи и тиме обезбеде бољу циркулацију крви, односно, повећање топлоте тела. Ово је изненађујуће због тога што је познато да се на хладноћи тело понаша супротно – крвни судови се сужавају, циркулација смањује а температура пада.

„Провести зиму на великој висини и у некој пећини само у лаганом огртачу или наг и не смрзнути се, не само да није лако, већ изгледа и немогуће" – записала је Елигзендра Дејвид-Нил крајем двадесетих година овог века. „Па ипак", наставља она „многи тибетански свештеници успевају у томе". У својој књизи „Магија и мистерија на Тибету" она пише о свом четрнаестогодишњем боравку у овој области и говори о уметности „загревања без ватре". Каже да отпорност тибетанских монаха на хладноћу потиче од моћи коју стичу кроз медитацију везану за реч „тумо". Ова реч означава топлоту, али се у свакодневном говору не користи у том смислу.

Како се и шта ради, још није познато. Тибетанске Ламе, које ову вештину преносе на своје следбенике, не желе да открију тајну, али упозоравају да се ништа не може постићи посредништвом или путем књига, већ непосредно од учитеља који је ту вештину преузео на исти начин. У сваком случају, кад време учења и вежбе прође, изводе се посебне провере:

Једне ледене зимске ноћи (најбоље је, кажу, кад има месечине и кад дува снажан ветар), све оне који сматрају да су способни да издрже провере доводе на обалу реке или језера. Ако на реци има леда, мора да се пробије. Наги поседају на земљу, а затим се у воду умачу чаршави у које сваки појединац мора да се умота... Чим се чаршав просуши, поново га квасе и стављају на себе. И тако све до свитања.

Кажу да неки од тих људи, у поменутим условима, само у току једне ноћи успевају да осуше чаршав и по 40 пута!

Врло је тешко да се схвати како је то могуће, али је чињеница да тибетански монаси зиму проводе наги или у сасвим лаганој одећи. Није редак случај да се експедицији на Еверест придружи и неко од ових људи и са алпинистима пење на снежне врхове готово наг.

ПРЕЖИВЕО НА ЛОМАЧИ

Године 1685. француски краљ Луј XIV укинуо је грађанске и верске слободе становницима Нансија, па је већина њих отишла из тог града у друге земље. Преостали су се тајно удружили и подигли чувену Буну камизара (тако су се звали због својих дугачких белих кошуља у којима су ноћу нападали краљевске трупе).

Међу вођама камизара био је и извесни Клари који је, да би потврдио оправданост идеја за које се бори, пристао да га „искушају" ватром!

Начињена је огромна ломача. Клари се попео на њу и наредио да се потпали... Док га је пламен обузимао са свих страна, а његова супруга вриштала од узбуђења и страха, он се у молитвеном заносу обратио маси од око 600 окупљених. И кад су пламени језици почели да се извијају изнад Кларијеве главе, још увек се чуо његов смирени глас... Није ућутао ни кад је ватра почела да се стишава, па ни кад се потпуно угасила. Из пепела је изашао без иједне опекотине. а и одећа му је остала нетакнута!

Краља ово није много дирнуло. Кад је 1704, уз безначајне уступке, окончана побуна камизара, поменутом вођи протестаната понуђено је да буде командант краљевске војске. (Из књиге Винсента Гедиса: „Тајанствена ватра и светлост")

Пре него што је спасен и дотеран 1969. године „ролс-ројс" на доњој слици изгледао је јадно и бедно као што се и види. И на великој слици приказан је „ролс-ројс" који није овако украшен напустио родну Енглеску. Махараџа од Монгхира, његов власник, препустио је његово улепшавање једном златару из Калкуте

Махарана од Удајпура претворила је свој Труп енд Мејберли „ролс-ројс" из 1934. године у џип, а поприличан број „ројсева" подешен је за лов на тигрове. Небоб од Бахавалпура поверио је „Ролс-ројсу" и безбедност своје драгоцене личности. „Ролс-ројс" „Сребрни Дух" претворен је за њега у оклопна кола са све митраљеском кулом.

Најдаље, али у љутњи, ипак је отишао махараџа од Алвара који је, после свађе с фирмом око неких измена на својих шест „ројсева", наредио да се сви преуреде у ђубретарска кола! Могло му се.

Забрањен извоз из Индије

Година 1969. била је пресудна. Тада је индијска влада донела закон о забрани извоза што је значило да ниједан „ролс-ројс" не сме да се отуђи продајом ван Индије.

Нека од ових сјајних кола остала су у власништву потомака махараџа који су их купили и до данашњег дана су у беспрекорном стању. „Ролс-ројс" Сребрни Дух низама од Хидерабада прешао је за толике године само 555 километара што се види на његовој табли.

Други „ролс-ројсеви", који нису нашли довољно богатог купца у садашњој Индији, препуштени су судбини. Многи ретки и драгоцени аутомобили који би на Западу, када би могли да се извезу, били разграбљени по скупе паре чаме у натрулим гаражама. А неки дословце леже у пољима. Њихове дрвене делове одавно су појели термити, а кроз оно што је остало никло је дрвеће.

Тако се завршила једна епоха.

Припремила ***Б. Дожић***

АЕРОГЕЛ – откриће за 21. век

ОБЛАК КОЈИ СЕ ЛОМИ

Произведен је чврст материјал у чији састав улази 99,8 одсто ваздуха! Могућности његове примене превазилазе човекову машту. Између осталог, послужиће и за откривање живота у свемиру

Димни облачић или, још боље, парче сабијеног гаса извађено из једне цилиндричне посуде, лебди у ваздуху не губећи свој облик. Прозрачно је и изгледа као да нема масу. Али, кад се њиме додирне метална површина радног стола, лим одзвања као при сваком ударцу. Материја о којој говоримо тајанствена је попут ектоплазме (спољашњег слоја ћелијске протоплазме), лагана, савитљива и истовремено веома отпорна, толико да може да издржи тежину која је две хиљаде пута већа. Научници из лабораторије „Лоренс Ливермор" у Калифорнији и сами с чуђењем гледају на то своје откриће названо „аерогел" или, мало поетичније, „залеђени дим".

Чудо из пирамиде

Аерогел је чврст материјал, најлакши који је досад произведен и, као што само име говори, главни састојак му је ваздух – 99,8 одсто. Остала 0,2 процента чини маса у којој има угљеника, бора, волфрама и титана. А у још новијој верзији то је само мешавина силицијума.

Како је уопште било могуће да се начини чврст материјал од толике количине ваздуха, видљив само уколико светлост на њега пада под одређеним углом и толико отпоран да се тешко може разбити?

Научници кажу да се пошло од једне хемијске твари, у науци познате као силицијумов тетраметил, у чијој атомској грађи постоји један атом силицијума у центру пирамиде коју сачињавају четири групе метила (мешавина угљеника и водоника). Томе су додали водену пару, али тако да кисеоник из ње потисне атоме угљеника и водоника. Најтежи део овог поступка је уклањање течности која се ствара испаравањем и спречавање да у критичном тренутку материја промени стање. Ово се постиже применом нарочите пећнице у којој се мешавина подвргава јаком притиску. Кад температура достигне 240 степени Целзијусових, метанолу слаби површински напон, али захваљујући притиску не долази до врења. Кад се пећница охлади до температуре ваздуха, метанол се разлаже у желатинску масу која и даље задржава спољашњи притисак, односно, чврсто стање.

„Облачић" добија плавичасту боју зато што „слеђени дим" прелама светлост на исти начин као и ваздух коме је веома близак по својој густини: 3 mg по кубном центиметру, насупрот 1.2 mg на нултој висини.

Вајање ваздуха

Прве количине новог материјала одмах је преузела NASA која је и наручила његову производњу. У следећим ми-

Лоренс Хрубеш, Томас Тилотсон и Јан Томас из лабораторије „Лоренс Ливермур" приказују свој изум

Умућено беланце издржава тежину аерогела

сијама у свемиру понеће је „шатл" – да послужи као сакупљач свемирске прашине. Експерименти у лабораторији показали су да кроз аерогел могу да прођу ситнији делови метеорита, а да га при том не разоре, остављајући за собом атоме прашине који се касније на Земљи испитују. Пошто не садржи честице угљеника, аерогел је у оваквим истраживањима драгоцен. Угљеник се, наиме, сматра непобитним доказом постојања живота, па је зато хватање космичке прашине, у ствари, настојање да се у њој открије овај хемијски елемент, односно живот.

Појава аерогела изазвала је буру у научном свету јер се ради о материји која има неограничене могућности примене. Изгледа већ сасвим извесно да ће аерогел одмах почети да користе произвођачи фрижидера јер је изврстан изолатор – проводљивост топлоте му је 12 пута мања него код стакла. Ускоро ће га уграђивати између дуплих прозорских окана да би се

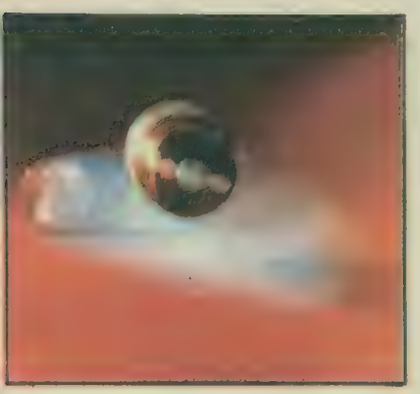

Аерогел не попушта ни под теретом који је 2000 пута већи

спречило расипање топлоте у становима, али исто тако може да послужи и као спољашња облога стамбених зграда јер привлачи сунчеву топлоту, осим што изолује унутрашњост. Аутофокус систем савремених сочива за фотографске апарате моћи ће да „плива" уз најмање могуће трење и највећу стабилност у кућици од аерогела. Једна фабрика за производњу лекова већ се јавила лабораторији „Лоренс Ливермор" с идејом да се од аерогела произведу табле за паковање пилула; произвођачи аутомобила предлажу експерименте са заптивачима од овог материјала; бар педесетак уметника вајара једва чека да на њему провери свој уметнички дар.

Има ли ишта поетичније од тога да се тренутак инспирације овековечи творевином од готово чистог ваздуха!

Припремио ***Д. Варагић***

ДОМАЋА ШТЕТОЧИНА

Кад би неко узео да преброји све корисне домаће животиње, урачунавајући чак и оне као што су слон, ној или мунгос, не би могао да напабирчи више од 30-40. Али, зато оних штетних има хиљаду пута више. Истина, већину ове будументе негативаца чини оваква „боранија" као што је хлебни жижак на фотографији кога видите увеличаног стотину пута како се усрдно труди око зрна жита. Али, по изгледу је можда чак и занимљивији од слона или ноја

НИКО КАО КАНЗИ

Научници Центра за језичка истраживања недалеко од америчког града Атланте тврде да никад нису имали тако интелигентну животињу у својој „школи" као што је патуљасти шимпанза Канзи. После безброј експеримената они су се уверили да ово мајмунче одлично разуме речи које истраживачи изговарају. Са три године Канзи је савладао лекције које су обичне шимпанзе усвајале тек у узрасту од седам година. Канзи, рецимо, тачно зна како се који предмет зове и по називима их и разликује. Чак је у стању и да повеже неколико речи. Понекад уме да изрази и своју не баш једноставну жељу: на пример, да од једног човека тражи да заголица оног другог, а затим од другог да пошкакљи првога. Али, оно што је најзанимљивије, тврде научници, он схвата и доста сложене налоге. Рецимо, ако му кажу: „Иди и донеси банану за своју сестру Мулики", он ће тачно то и учинити. При том не треба заборавити да је, по мајмунским „мерилима", Канзи још дечак.

На фотографији: Канзи се споразумева с експериментатором притискајући клавијатуре на којима су представљене речи – симболи.

ГДЕ ЈЕ ТАЈ РУЧАК?

Иако задивљује својим изгледом, џиновска сипа, бар на први поглед, не делује претерано паметно. Али, кад се ближе упозна, показује натпросечну интелигенцију. Ако се овом хировитом мекушцу учини да му ручак касни, он или она наградиће немарног храниоца савршеним прецизним млазом воде право у лице. А можда га само боцкава ивица базена спречава да још јаче изрази своја осећања.

ИПАК, ПАПАГАЈ

Прва животиња која ће водити интелигентан дијалог са човеком неће бити ни делфин ни шимпанза већ папагај, тврде на Универзитету у Падови где живи Алекс, афрички сиви папагај кога је етолог Ирена Папербер за шест година научила основама споразумевања са човеком. Данас овај папагај може да затражи или да одбије педесетак предмета користећи при том људске речи и тачно користећи назив за сваки предмет. Уз то, Алекс и даље наставља да обогаћује свој речник.

Обука се састојала у томе што је Ирена папагају показивала предмет, а онда изговарала његово име. Птица је врло брзо запамтила називе предмета, а да би је научила да тражи неки предмет, морала је да тражи помоћника са којим би пред њом одиграла читаву сцену: Ирена би тражила неки предмет, а колега би јој га давао. Учитељица би затим тражила од папагаја да именује тај предмет. Ако би рекао правилно, пружали су му предмет у руке. (То је умногоме личило на призоре кад Робинзон учи да говори свог верног пратиоца Петка.)

Ирена Папенберг каже да је успех постигла зато што је користила предмете и играчке које су птицу занимале и, за разлику од других научника, никад свог ђака за правилне одговоре није награђивала храном.

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

ЧУДОМ СПАСЕН

Кроз излог продавнице шериф Џон Поук угледао је човека с револвером у руци. Паркирао је кола и пошао према телефонској говорници да обавести полицију о пљачки када га је метак погодио у главу...

Осетио сам изненадну експлозију у глави и страховит бол, као да ми је неко зарио ужарени ексер изнад левог уха. Затетурао сам се мислећи да ћу се онесвестити. Цео свет се окретао око мене. Крв ми је лила низ лице. Све ми се зацрнило испред очију. Зар је могуће да је то крај, помислио сам.

Уста пуна крви

По завршетку дужности једне јулске вечери прошле године тридесетседмогодишњи Џон Поук, шериф из Канзас Ситија, својим колима враћао се кући. Пролазећи поред супермаркета изван града кроз излог је, крајичком ока, приметио силуету високог човека који је држао уперен револвер у леђа неког другог. Очигледно се ради о оружаној пљачки, помислио је шериф и сместа зауставио кола на паркиралишту.

Узео је револвер и кренуо према телефонској говорници која се налазила у близини главног улаза у супермаркет. Пошто није био у службеним колима са радио-станицом, телефоном је морао да обавести полицију да пошаљу појачање. Револверски хитац погодио га је док се, што је могао неприметније, приближавао говорници.

Превијајући се од болова, у шоку, Џон Поук је схватио да пљачкаш у продавници има помоћника који напољу, скривен у мраку, чува стражу и који је, чим је угледао Поука с револвером у руци, ступио у акцију. Тај тренутак неопрезности и непромишљености искусног шерифа могао је да кошта живота.

Џон Поук осетио је да су му уста пуна крви, у глави му је бубњало и једва је разазнавао обрисе. Не смем да се предам, убеђивао је себе, нећу му дозволити да ме убије као пса. У магновењу, пред очима му се развио филм у коме су се ређали ликови његове жене, петоро деце...

– Кад се човек нађе лицем у лице са смрћу – о чему сам много пута слушао и читао а сада сам први пут био у прилици да прећем ту танку линију изван живота – јави се у њему нека несхватљива снага, можда чак и бес. Зар да дозволим да ме неки немилосрдни криминалац хладнокрвно убије?!

Нисам видео у шта циљам, али сам једва некако дигао руку и почео да пуцам у правцу из кога је, како ми се чинило, стигао метак. Тетурајући се и пуцајући, прешао сам пет-шест метара када је незнанац из мрака узвратио паљбу. Један хитац, два... Престао сам да бројим метке. Само сам мислио кад ћу пасти смртно погођен...

Шериф Џон имао је луду срећу: метак му је само окрзнуо главу и пролетео изнад левог ока

Неким чудом, тај непознати човек (ни он, као ни пљачкаш из супермаркета, ни до данас нису ухваћени) нишанећи са мале раздаљине у шерифа, ниједном га није погодио. Срећом, вероватно се радило о аматеру који, и сам у паници, није прецизно нишанио него је пуцао из страха и у самоодбрани, а и да би ортаку у радњи дао до знања да су откривени.

Сад могу да се онесвестим

И даље сам се држао на ногама. Знао сам: никако не смем да паднем. Ако се срушим, постаћу још лакши плен нападача кога је све време штитио мрак.

Изненада, пљачкаш из супермаркета излетео је напоље и наставио да трчи. Чим га је угледао, његов друг који је чувао стражу полетео је за њим. Обојица су нестала у мраку. Продавац у радњи касније је описао да се вероватно ради о млађем човеку кога није могао да препозна јер је имао маску.

Шериф Џон Поук само је на тренутак осетио олакшање. Иако више није био у непосредној опасности, не знајући о каквом поготку се ради, плашио се да неће жив дочекати помоћ. Ипак, свестан да је извршио задатак, коначно се опустио и „дозволио" себи да се онесвести.

Патролна кола која су се налазила у близини брзо су стигла и обавестила хитну помоћ. У року од петнаестак минута шериф је био пребачен у болницу.

Лекари су једино могли да утврде да је шериф Џон Поук имао луду срећу. Рана није била озбиљна. Метак му је прошао изнад левог уха откинувши парче и, не пробивши главу, излетео изнад левог ока само га окрзнувши. Није чак било потребно ни да га задрже у болници.

Пуцњава се догодила око десет и двадесет увече, а шериф је већ у четири сата ујутру био код куће.

В. С.

Илустровао: Брана Јовановић

ФАРАОН ДОСЈЕ АНТИ

СВЕ ЈЕ ОВДЕ, ФАРАОНЕ... СВЕ АКЦИЈЕ ВОЂЕНЕ ПРОТИВ ГРУПЕ „АНТИ" ПОСЛЕДЊИХ ГОДИНА! АЛИ, ДОСЈЕ ЈЕ ЈОШ УВЕК ОТВОРЕН!
МИСЛИО САМ ДА ЋЕТЕ ЧЕСТИТАТИ КРИСТЕЛ И МЕНИ, АДМИРАЛЕ!
ПОЧЕЛО ЈЕ 1979. СА МИСИЈОМ ЗВАНОМ „ЗАТРОВАНИ ПОКЛОН"! СЛЕДЕ: „НИКТАЛОП," „АНТИ ПРОТИВ ФАРАОНА" И „ЖИВЕ МЕТЕ"!
ИМАТЕ ДОБРО ПАМЋЕЊЕ!
ЗАТИМ ИДУ: „ВИЗА ЗА ПАКАО," И „СТАКЛЕНИ МОЗАК"! ШЕФ „АНТИЈА" ЈОШ УВЕК НИЈЕ ОТКРИВЕН, АЛИ МОЖЕ СЕ РЕЋИ ДА СТЕ МУ НАНЕЛИ КОБНИ УДАРАЦ!
ХВАЛА, АДМИРАЛЕ!
ВАША ПОСЛЕДЊА МИСИЈА ТО ДОКАЗУЈЕ! СА „СВЕДОКОМ НА „ПРОДАЈУ," ДОБИЛИ СТЕ ПОЕН, АЛИ...
...ТРЕБА ЈОШ МНОГО ТОГА ДА СЕ „АНТИ" ДЕФИНИТИВНО УНИШТИ!

ОРГАНИЗАЦИЈА КОБРА МИСИЈЕ:

1. ЗАТРОВАНИ ПОКЛОН ЗА ФАРАОНА
2. НИКТАЛОП
3. АНТИ ПРОТИВ ФАРАОНА
4. ЖИВЕ МЕТЕ
5. СВЕДОК НА ПРОДАЈУ

Hulet/Duchâteau

У ПРОЈЕКЦИОНОЈ САЛИ „ОРГАНИЗАЦИЈЕ „КОБРА"...
ХВАЛА ШТО СТЕ МЕ ПОЗВАЛИ, АДМИРАЛЕ! АЛИ, ЗАШТО?
АГЕНТИ ТВОЈЕ КЛАСЕ, ФАРАОНЕ, ТРЕБА ПОНЕКАД И ДА СЕ ОПУСТЕ!

„АЈКУЛА" ЈЕ ДОБАР ФИЛМ, АЛИ САМ ГА ВЕЋ ТРИ ПУТА ГЛЕДАО!
НИ ЧЕТВРТИ ПУТ НЕЋЕ БИТИ НАОДМЕТ!
ПОСЛЕ ПРОЈЕКЦИЈЕ...
ЗАДОВОЉАН?
СВАКАКО! ХВАЛА ЗА СЛАДОЛЕД!

ДУГО СИ ОСТАО КОД АДМИРАЛА!
САВ САМ СЕ УКОЧИО!
НЕ ИЗМОТАВАЈ СЕ, ФАРА!
БАО! ИДЕМ КУЋИ! ЧЕКА МЕ КУВАЊЕ!
АДМИРАЛ, ЉУБИТЕЉ ФИЛМА?! ЧУДНО! ОБИЧНО ТО БУДЕ УВОД У НЕШТО ОЗБИЉНО!
... НОВО ОРУЖЈЕ ЗАПАЊУЈУЋЕ СНАГЕ! ДА СЕ НАЈЕЖИШ! У РУКАМА ДИКТАТОРА-МЕГАЛОМАНА, МОЖЕ ДА ИЗАЗОВЕ АПОКАЛИПСУ!
КО ЗНА ФОРМУЛУ?
САМО ДВА ЧОВЕКА: ЈЕДАН САМ ЈА... АЛИ, НИ ЈА НИСАМ БЕСМРТАН!
НАЂИВЕЋЕТЕ ВИ СВЕ НАС, АДМИРАЛЕ!
ХВАЛА, КВАЗИМОДО! ДРУГИ, И ТО ОД ПОСЛЕ ПОДНЕ, ЈЕ ФАРАОН, АЛИ ОН ТО НЕ ЗНА!

ФИЛМ И СЛАДОЛЕД! ТУ НЕШТО НЕ ШТИМА! СЕЋАМ СЕ КАД МИ ЈЕ ЗАДЊИ ПУТ ДАВАО РАТЛУК...
ГОСПОДЕ, ДВА ГЛИСЕРА МЕ ПРАТЕ!
ВРУУУМ!
ВРУУУМ!
ANTI
ДВЕ „АЈКУЛЕ" СУ МИ ЗА ПЕТАМА! ЗАБАВНО, ЗАР НЕ?
ЗНАЧИ, ФАРАОН НЕ ЗНА ДА ОН ДРЖИ ФОРМУЛУ „МАШ X"?
И ТО САКРИВЕНУ НА ЊЕМУ!
ТО ЈЕ КАПИТАЛНО ИСКУСТВО ЗА БУДУЋНОСТ!
Moby

БОНГ!
БОНГ!
The Sea Hawk
ПОКУШАВАЈУ ДА МЕ ЗАУСТАВЕ!
МИКРОФИЛМ! МЕМОРИЗОВАНА ПОРУКА! ДАНАС ЈЕ ВЕЛИКА ПРЕМИЈЕРА! ФАРАОНУ САМ ПРОЈЕКТОВАО МАНИПУЛИСАНУ КОПИЈУ АЈКУЛЕ!
ИЗМЕЂУ ДВЕ СЦЕНЕ, БЛИЦ СЛИКА ЈЕ РЕПРОДУКОВАЛА ФОРМУЛУ И ТАКО СЕ УРЕЗАЛА У ЊЕГОВУ ПОДСВЕСТ!
ОН ЈЕ ЗНА, АЛИ НИЈЕ ТОГА СВЕСТАН! АКО „АНТИ" И ПОКУШАЈУ ДА САЗНАЈУ, ОД ЊЕГА НЕЋЕ МОЋИ НИШТА ИЗВУЋИ!
ЛЕПО ИЗНЕНАЂЕЊЕ ЗА ФАРАОНА! ТО СЕ ЗОВЕ „ЗАТРОВАНИ ПОКЛОН," АДМИРАЛЕ!
СТАНИ ИЛИ ПУЦАМ!
БОНГ!
НЕ МОГУ ИМ УМАЋИ! А САД ПОСЛЕДЊИ ПОКУШАЈ!
ВРУУУУМ!

КАКО СТЕ ЧУЛИ, РАДИ СЕ О НЕВИДЉИВОЈ ПОРУЦИ!
КАКО ЋЕ СЕ ПОРУКА ИПАК МОЋИ САЗНАТИ?
ДОБРО ПИТАЊЕ! ИСТОВРЕМЕНО, СА ФОРМУЛОМ НА ЕКРАНУ, СВЕТЛОСНИ СНОП ЈЕ НА ЊУ ФИКСИРАО ФАРАОНОВ МОЗАК! ЗА САЗНАЊЕ ФОРМУЛЕ ПОТРЕБНО ЈЕ УПОТРЕБИТИ ИСТИ ТАЈ СНОП!
БОИНГ!

КАСНИЈЕ...
ПРОБУДИ СЕ, ФАРАОНЕ! ЗНАМО ДА ЗНАШ ФОРМУЛУ „МАШ Х"! БИЋЕШ ДОБАР И ДАЋЕШ НАМ ЈЕ!
ХМ!?
НЕ ГУБИМО ВРЕМЕ! ГОВОРИ!
ЧУЈТЕ, ГРЕШИТЕ! ЈА НЕ ЗНАМ НИШТА! САМО ЈЕ АДМИРАЛ У ТОКУ...
НЕ САМО ОН, ВЕЋ И ТИ! АЛИ, КАД НИСИ ВОЉАН ДА ПРИЧАШ, УПОТРЕБИЋЕМО НАШЕ МЕТОДЕ! ГОИНЕ, ПОКАЖИ ТВОЈЕ УМЕЋЕ!
ДА БИХ ИСПРОБАО СИСТЕМ СИГУРНОСТИ, ОРГАНИЗОВАО САМ ЛАЖНУ ЗАСЕДУ ЗА ФАРАОНА! ОКРУТНО, АЛИ НА ПРВОМ МЕСТУ ЈЕ СИГУРНОСТ!
ВИДИШ, ФАРАОНЕ! ДВОЈИЦА, КОЈА СУ АНГАЖОВАНА ДА ТЕ КОБАЈАГИ НАПАДНУ, СУ БРЗО ПРОГОВОРИЛА! ПОТВРДИЛИ СУ ДА ЗНАШ ФОРМУЛУ!
НИЈЕ ТАЧНО! АЛИ ВИ МИ ИПАК НЕ ВЕРУЈЕТЕ!
ТАЧНО!
МОРАМ ДОБИТИ У ВРЕМЕНУ! ИЗМИСЛИЋУ НЕКУ ФОРМУЛУ!
РЕЋИ ЋУ ВАМ!
ТАКО БРЗО! РАЗУМАН СИ!

ДОЗВОЛИТЕ МИ ДА ЈЕ НАПИШЕМ!
БУДИ МИРАН, ФАРАОНЕ!
ХТЕО САМ САМО ДА УЗМЕМ ОЛОВКУ!
УЗМИ ЈЕ ТИ, ГОИНЕ! НЕМАШ НИКАКВИХ ИЗГЛЕДА, ФАРАОНЕ!
МОГУ ЛИ САД ДОБИТИ ОЛОВКУ?
ДА, АЛИ НЕ ТВОЈУ, НЕГО ОВУ!
БИЛО КОЈУ!
НАПИСАЋУ БИЛО ШТА, САМО ДА ДОБИЈЕМ У ВРЕМЕНУ! А ПОСЛЕ...
ЕВО!
ЈЕСИ ЛИ СИГУРАН ДА ЈЕ ТО ТА ФОРМУЛА, ФАРАОНЕ?
ИСПИТНИ ЦЕНТАР МИ ЈЕ ДАО НЕКЕ ОРИЈЕНТАЦИОНЕ ТАЧКЕ ФОРМУЛЕ И АКО СИ МЕ ЗАВРНУО...
СХВАТИЋЕ ОДМАХ! САД! ПОСЛЕ ЋЕ БИТИ КАСНО!
НЕ МРДАЈ!
СМИРИ СЕ, ГОИНЕ! ОРИЈЕНТАЦИОНЕ ТАЧКЕ СУ У РЕДУ!
ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ ТО ПРАВА ФОРМУЛА! АЛИ, РАЗОЧАРАН САМ! МИСЛИО САМ ДА СИ МУДРИЈИ!
А ОН ГЛУП К'О НОЋ!

ОДЛИЧНО СИ ОБРНУО СИТУАЦИЈУ! ДВА АГЕНТА „АНТИ" ЗАРОБЉЕНА И ТАЈНА САЧУВАНА!
ХВАЛА, АДМИРАЛЕ!

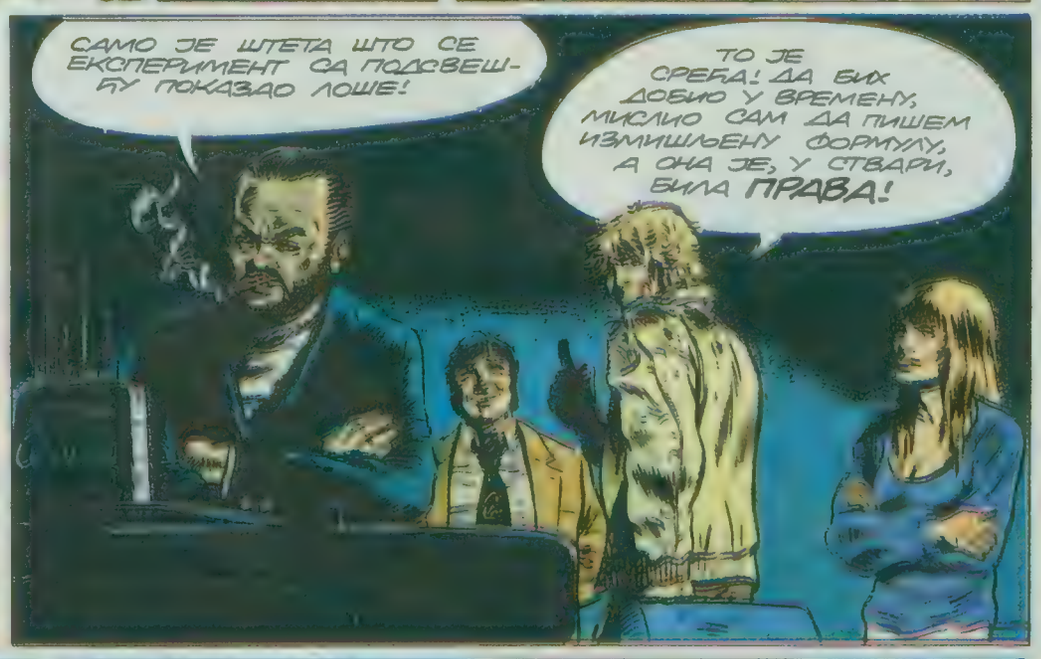
САМО ЈЕ ШТЕТА ШТО СЕ ЕКСПЕРИМЕНТ СА ПОДСВЕШЋУ ПОКАЗАО ЛОШЕ!
ТО ЈЕ СРЕЋА! ДА БИХ ДОБИО У ВРЕМЕНУ, МИСЛИО САМ ДА ПИШЕМ ИЗМИШЉЕНУ ФОРМУЛУ, А ОНА ЈЕ, У СТВАРИ, БИЛА ПРАВА!

ДВОЈИЦА „АНТИ" СУ БИЛИ СУВИШЕ СИГУРНИ У СЕБЕ, А ТО МИ ЈЕ ПОМОГЛО ДА ИХ САВЛАДАМ!

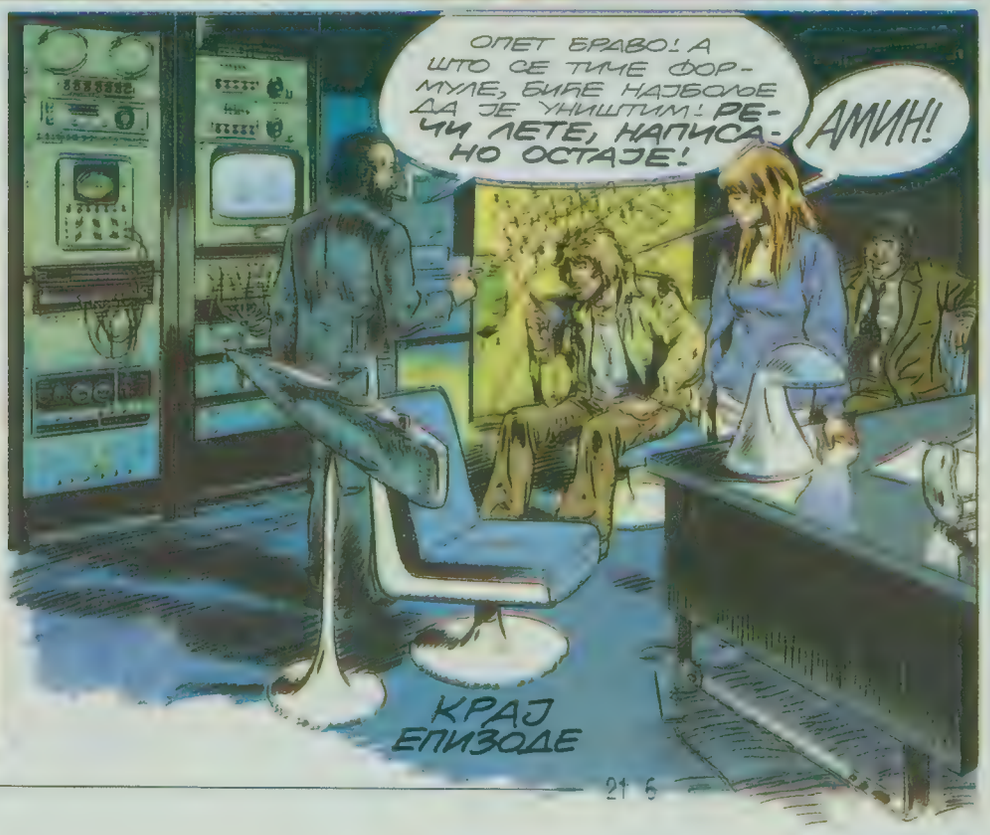
ОПЕТ БРАВО! А ШТО СЕ ТИЧЕ ФОРМУЛЕ, БИЋЕ НАЈБОЉЕ ДА ЈЕ УНИШТИМ! РЕЧИ ЛЕТЕ, НАПИСАНО ОСТАЈЕ!
АМИН!
КРАЈ ЕПИЗОДЕ

АЛО, ФАРАОНЕ?
ДА, АДМИРАЛЕ!
А-071
У ЛАБОРАТОРИЈИ ЋЕ ТИ УГРАДИТИ СОЧИВА КОЈА ЋЕ ТЕ УМНИТИ НИКТАЛОПОМ(1)!
ТАКО СТЕ ДОБРИ, АДМИРАЛЕ!
МИСЛИМ ДА СМО ЛОКАЛИЗОВАЛИ ГРУПУ „АНТИ"! ПРЕЦИЗНЕ ИНСТРУКЦИЈЕ ТЕ ЧЕКАЈУ У ШТАБУ! ОПРЕЗНОСТИ РАДИ, РАДИЋЕШ У ПОТПУНОМ МРАКУ!
АХ?
(1) ОНАЈ КОЈИ ВИДИ НОЋУ

ИИИИ!

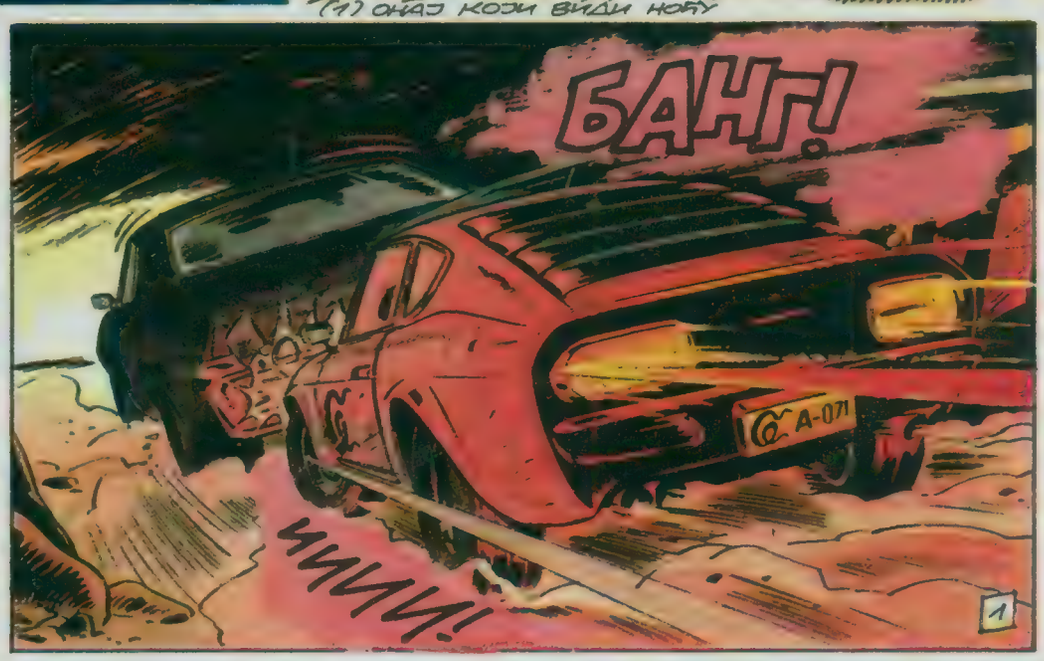
БАНГ!
А-071
ИИИИ!

ФАРАОНЕ! ТО СИ НАМЕРНО УРАДИО!
НИПОШТО! КАСНО САМ ЗАКОЧИО! МИСЛИМ ДА СУ МИ ЗАИСТА ПОТРЕБНА СОЧИВА!
ТЕ НОЋИ...
НАЈЗАД ЋУ ОТКРИТИ КО ЈЕ ШЕФ „АНТИЈА", КО ЈЕ МИСТЕРИОЗНИ ГОСПОДИН!
ЗБОГ ТОГА ВРЕДИ ТРПЕТИ ОВА СОЧИВА!

ГЛЕ! ЧУВАР!
КАКАВ ОСЕЋАЈ! ЈА ГА ВИДИМ, А ОН МЕНЕ НЕ!
ОДУВЕК САМ ВОЛЕО ДА БУДЕМ МАЧКА!
АЈ!
ЗНАМ ДА ЈЕ ОВО ПОДЛО, СТАРИ, АЛИ -ПОСАО ЈЕ ПОСАО! САМО БУДИ ДОБАР!
?!

ОЧИВА КОЈА ФАРАОН НОСИ СУ БОГОВСКА...
ДА?
...АЛИ СВАКО ЛИЦЕ ИМА И НАЛИЧЈЕ! ШТЕТА ШТО ТА ОЧИВА ИМАЈУ МАЛИ НЕДОСТАТАК!
ЧУДНО! НЕМА НИКАКВОГ СВЕТЛА!
ОВО ЈЕ ИСУВИШЕ ЛАКО!
КРРР!
БУКА ИЗ ОВЕ ПРОСТОРИЈЕ!
КРРР!
ОВО ЈЕ СИГУРНО ШЕФ... "ГОСПОДИН"! ЛИЧНО!
3.

А КАД СЕ ОКРЕНЕ...
ИЗНЕНАДА...
ДАААХХ!
СВЕТЛО! НИШТА НЕ ВИДИМ! СВЕ МИ ЈЕ МУТНО!
ХА! ХА! ХА! ХА!
НЕДОСТАТАК ЈЕ У ТОМЕ ШТО ПРИ КОНТАКТУ СА СВЕТЛОШЋУ, СОЧИВА ПРИВРЕМЕНО ЗАСЛЕПЕ ОНОГ КО ИХ НОСИ!
ЗНА ЛИ ТО ФАРАОН?
БОЈИМ СЕ ДА СМО ЗАБОРАВИЛИ ДА МУ ТО КАЖЕМО!
ЗАР НИЈЕ ЗАНИМЉИВО, ФАРАОНЕ? ХТЕЛИ СТЕ ДА МЕ ВИДИТЕ! ПА, ИЗВОЛИТЕ! ХА! ХА!
4

СКИНИ ТЕ СТАКЛИЊЕ, МОМЧЕ! ЗНАМ ЗА ТАЈ ФАЗОН!
МОРАМ ДАЉЕ...
ХА! ХА! ОЛЕ!
ХЕ! ХЕ!
ОЛЕ!
ОД САДА, ФАРАОНЕ, ЖИВЕЋЕШ И НОЋУ И ДАНУ ПОД СВЕТЛОМ!
ЗА ТЕБЕ, ВЕЧНО СЛЕПИЛО!
ИМАМО МНОГО ТОГА ДА КАЖЕМО ЈЕДАН ДРУГОМЕ! ОТКРИЋЕШ НАМ ТАЈНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ „КОБРА"!
АКО СЕ НЕ ЈАВИМ НА ВРЕМЕ, ЈЕДАН КОМАНДОС ЋЕ МИ ДОЋИ У ПОМОЋ!
НЕБЕ МОЋИ! СВИ ПРИЛАЗИ СУ ЧУВАНИ И АДМИРАЛ ТО ЗНА! УОСТАЛОМ, И КОД НАЈМАЊЕ ОПАСНОСТИ, ЧИСТИМО СЕ ОДАВДЕ О ТОБОМ!
ВРЕМЕ ЈЕ ИСТЕКЛО! ФАРАОН ЈЕ СИГУРНО У НЕВОЉИ, А НЕМА НИ ГОВОРА ДА НАПАДНЕМО!
ОСТАВИЋЕТЕ ГА НА ЦЕДИЛУ? МОНСТРУОЗНО!
5

УФ.. НИШТА НЕ ВИДИМ!
ПРЕДАЈЕМ ТЕ МОЈИМ СПЕЦИЈАЛИСТИМА!
ПРВО ЋЕМО ВАМ ИЗБУШИТИ ЈЕДАН ЗУБ! НАРАВНО, БЕЗ АНЕСТЕЗИЈЕ!
ЗЗЗЗ!
ААА!
НЕЋУ ИЗДРЖАТИ! МОРАЋУ ДА ГОВОРИМ!
ИЗНЕНАДА, МРАК...
Ш... ШТА?
ВРРРР!
НЕСТАЛО ЈЕ СТРУЈЕ! САД ВИДИМ КАО У СРЕД ДАНА!
ОХ!

АХ!
КАСНИЈЕ...
ОДЛИЧНО, ФАРАОНЕ! „ГОСПОДИН" ЈЕ ОПЕТ ПОБЕГАО, АЛИ МИ СМО ДОБИЛИ ПОЕН! ОБРУМ СЕ СТЕЖЕ, А УХВАТИЛИ СМО И НЕКОЛИКО ЊЕГОВИХ САРАДНИКА ЗАХВАЉУЈУЋИ ТЕБИ!
НАРОЧИТО ЗАХВАЉУЈУЋИ НЕСТАНКУ СТРУЈЕ!
D401
КОЈУ СМО МИ ПРОУЗРОКОВАЛИ! ЈЕДНОСТАВАН ПЛАН: ДОЗВАВИМО „АНТИЈУ" ДА ЋЕШ СЕ ПОЈАВИТИ...
...А ОНИ ТЕ ПУСТЕ ДА УЂЕШ, И ХОП –СИТУАЦИЈА СЕ ОКРЕНЕ! СУПЕР ПЛАН, А?
КАКО ДА НЕ! АЛИ ОВАЈ ПУТ, АДМИРАЛЕ, ДРЖИМ ВАС ЗА ЈЕДАН ЗУБ!
БУМ!
КРАЈ ЕПИЗОДЕ

Тог дана, у штабу организације „Кобра"...
Моје поштовање, адмирале!
Представљам ти твог новог сарадника, Дејвиса!
Новог?!
Твог дублера, ако ти се тако више свиђа!
Питам се...
Дејвисе, намести косу!
Хм, хоћеш ли чешаљ?
Хвала, имам га!

ПА, ОВАЈ...
ДЕЈВИС ЈЕ КАСКАДЕР, СПЕЦИЈАЛИЗОВАН ЗА ДУБЛИРАЊЕ ГЛУМАЦА!
ГРУПА „АНТИ" ХОЋЕ ДА ТЕ ЕЛИМИНИШЕ, ФАРАОНЕ, А ДЕЈВИС ЈЕ НАВИКАО НА ОПАСНОСТИ, И ЗА ТО ЈЕ ДОБРО ПЛАЋЕН!
КАД ПОЧИЊЕМО, ДЕЈВИСЕ?
КАД ТИ КАЖЕШ! ДА ИЗВЕДЕМО ПРВО ПРОБУ?
ОД САД САМ ТИ! ПРЕУЗИМАМ КОМАНДУ И ВОДИМ ИГРУ!
НЕ НЕДОСТАЈЕ ТИ ИНИЦИЈАТИВЕ!
603
ПОТРОШИЋУ ЧИТАВО БОГАТСТВО! ХА! ХА!
ПЛАЋАЈУ ЛИ ТЕ ДА ТРПИШ УВРЕДЕ?
ВИДИМ НА ШТА ЦИЉАШ, АЛИ НИСИ У ПРАВУ! ЗА ПРИМАМ УДАРЦЕ НАМЕЊЕНЕ ТЕБИ, А ТИ ЋЕШ СЕ ПРОСЛАВИТИ!
НИЈЕ БАШ ТАКО! ЗАР ТИ НИСУ РЕКЛИ ДА САМ ЗА ТАЈНИ АГЕНТ?
ЗНАМ ТАКВЕ ТИПОВЕ - ПРАВЕ „ЗВЕЗДЕ". А У СТВАРИ, ЦВИЈЕТАНИ! УОСТАЛОМ, НЕЋЕМО О ТОМЕ!
ПРЕДЛАЖЕМ ДА НЕ ПРИЧАМО УОПШТЕ!
САМО ЈОШ НЕШТО! ОВА ЈЕДРИЛИЦА, ЈЕ ЛИ ТО КАМУФЛАЖА?
НАПРОТИВ! ПАЗИ!

603
У ЗАКЛОН! ОДГОВАРАМ ЗА ТЕБЕ!
БАП!
603
ОК!
ЖАО МИ ЈЕ, ШЕФЕ, АЛИ ЈА СТУПАМ НА СЦЕНУ!
РАЊЕН САМ!
МОРАМО СЕ ИЗБАВИТИ ОДАВДЕ!
ПУШТАЈУ НАС ДА ОДЕМО! СИГУРНО МИСЛЕ ДА СУ МЕНЕ СРЕДИЛИ! КОРИСНО ЈЕ ИМАТИ ДУБЛЕРА!
ПРОБА ЈЕ ЗАВРШЕНА, ФАРАОНЕ! ДЕЈВИС СЕ ИЗВУКАО ЗАХВАЉУЈУЋИ ПАНЦИР-ПРСЛУКУ! ОД САДА ЋЕ ТИ БИТИ ЗА ПЕТАМА! СТАЛНО!

НЕКОЛИКО ДАНА КАСНИЈЕ...
ШТА ЈЕ, ДЕЈВИСЕ? ХРАМЉЕШ? УСПОМЕНА НА...
НЕ! ПОВРЕДА НА РАДУ! БИО МИ ЈЕ ЗА ПЕТАМА! И КАД САМ СЕ ЗАТЕТУРАО, ЗГАЗИО САМ МУ НОГУ!
ХЕ! ХЕ!
ИМАМО ДА ОБАВИМО ВАЖАН ЗАДАТАК! ЈЕДАН СТРАНИ АГЕНТ ТРЕБА ДА ПРЕДА ЈЕДАН МИКРОФИЛМ! АЛИ, МОГУЋЕ ДА ЈЕ У ПИТАЊУ ПРЕВАРА!
ДЕЈВИС БЕ БИТИ ТИ!
ВАЖИ! СПРЕМАН САМ! БЛИНДИРАНИ ПРСЛУК, ЧЕЛИЧНА ФОЛИЈА НА РАМЕНИМА И КОЛЕНИМА, ГВОЗДЕНЕ РУКАВИЦЕ!
И СА ОЛОВОМ У ГЛАВИ!
ОСТАНИ СКРИВЕН, ЗВЕЗДО! ЈА ИГРАМ ТВОЈУ УЛОГУ!
РАЗУМЕМ, СТАТИСТО!

СТАНИ, ФАРАОНЕ! ЈОШ ЈЕДАН КОРАК, И ЈА ЋУ ЗАРОНИТИ! ИМАШ ЛИ ЛОВУ?
ДА, ПО ДОГОВОРУ! ШАЉЕМ ЈЕ!
ЕЈ, ШТА...?
ОХ!
АХ!
ЖАО МИ ЈЕ, СТАРИ, АЛИ ЖУРИ МИ СЕ!
КЛАК!
ДЕЈВИСЕ, ОБМАНУТИ СМО! БИЛА ЈЕ ТО ЗАСЕДА, АЛИ ПОСТАВЉЕНА ОД ТВОЈИХ ОРТАКА!
АЛИ... ОБЈАСНИ - ЋУ ТИ!
ВРРРР!

ОВО, ЗВЕЗДО!
ААХ!
КЛИК!
ХА
ХА!
ХА
ХА!
НЕКОЛИКО САТИ КАСНИЈЕ...
КО ЈЕ ТО?
ДЕЈВИС!
ЛОЗИНКА?
АНТИНЕА!
ЗДРАВО, ДЕЈВИСЕ! И БРАВО! ЈЕ ЛИ СВЕ У РЕДУ?
ДА! ФАРАОН ЈЕ У ОБЛАЦИМА, А ИМАМ И МИКРОФИЛМ И ЛОВУ!
САД МОЖЕШ ДА СКИНЕШ ПЕРИКУ!
УФ! ДА!

?!
БАЦИТЕ СВИ ОРУЖЈЕ!
ДА! СТРАЖАР ЈЕ ВАН ИГРЕ!
ОВО ЋЕ ЗА ВЕЧЕРАС БИТИ ДОВОЉНО!
ПАЗИ!
НИЈЕ ЛОШЕ, ФАРАОНЕ! СТРАНИ АГЕНТ, МИКРОФИЛМ, ДЕЈВИС И ЊЕГОВИ ПОМАГАЧИ ИЗ „АНТИЈА": КАКО СИ УСПЕО?
НА ДОКУ, ДЕЈВИС ЈЕ МИСЛИО ДА МЕ ИМА, АЛИ ЈА САМ ИМАО ПОСЛЕДЊУ РЕЧ! МАЛО УБЕЂИВАЊА, И-ОТКРИО МИ ЈЕ ЛОКАЦИЈУ ШТАБА И ЛОЗИНКУ!
АЛИ КАКО СИ ПОСУМЊАО?
ЈОШ КОД ПРВОГ НАПАДА НА МОРУ! ЦИЉАЛИ СУ, НАВОДНО МЕНЕ, А ПУЦАЛИ У ДЕЈВИСА, ИАКО МУ ЈЕ ПЕРИКА БИЛА СПАЛА! А ОНДА СУ НАС ПУСТИЛИ ДА ОДЕМО! ТО МИ ЈЕ ЛИЧИЛО НА ИЗРЕЖИРАНУ СЦЕНУ!
ДЕЈВИС МИ ЈЕ ТОПЛО ПРЕПОРУЧЕН! ИЗДАЈНИК! НО, НЕЋУ ВИШЕ О ТОМЕ!
ШТА РЕЋЕ, АДМИРАЛЕ! ДУБЛЕР СЛУЖИ ЗА ДУБЛИРАЊЕ!

КРАЈ ЕПИЗОДЕ

Жене које нећемо заборавити

НЕПРОМОЧИВЕ ЗА ДОПИСНИКА

Миливоје Петровић више није био млад. Са 43 године нагледао се свакојаких чуда, али оно што је једног мајског јутра 1915. године угледао у ходнику крагујевачке болнице било је далеко изнад граница његове маште: др Лилијен Чесни кренула је у јутарњу визиту у пратњи две гуске и једног прасета које је задовољно гроктало.

Да је омиљена докторка одабрала за љубимца неку сеоску џукелу, то би Миливоје и његови другови и могли да разумеју, али ово... Међутим, нико од њих није се усуђивао да докторки било шта зуцне. А и да јесте, мало би им вредело јер енглески нису знали, а Лилијен Чесни је разумела тек покоју српску реч.

Обилазак пацијената у пратњи љубимаца који би и данас изазвали не мању пажњу врло брзо је престао да узбуђује духове у крагујевачкој болници. Сви су се на то навикли осим једне једине особе, докторкине земљакиње, госпође Ивлин Хаверфилд. Не због тога што би она имала нешто против животиња, боже сачувај, него зато што је сматрала да им у болници, једноставно, није место.

На црној листи због тате барона

Оно што је још више једило ову даму, трећу кћерку барона Абингера, било је што је др Чесни, наочиглед свих, своје гуске и прасца хранила чоколадом и појила црним вином. И мада то не би изрекла гласно ни за живу главу, госпођа Хаверфилд је признавала себи да би упркос љубави коју је иначе гајила према животињама, докторкину менажерију најрадије видела у лонцу. Међутим, тог пролећа, на њихову велику срећу, болница није оскудевала у храни.

Што се баронове кћерке тиче, она, разуме се, није пропустила да докторки стави до знања шта о свему мисли и како би поступила да се она пита. Али, то је мало вредело. Својеглава Лилијен, иначе сјајан хирург, није марила за њене примедбе, већ и стога што се Ивлин Хаверфилд, и то су сви знали, налази на самом врху њене црне листе. Главни, а по свему судећи и једини, разлог што се несрећна госпођа ту нашла, лежао је у чињеници да је била племенитог порекла. То јој је био први, неопростив, грех а други – што је, као особа с титулом, дошла у малу, сасвим непознату земљу да ради као добровољна болничарка. То су биле ствари које др Чесни ником није могла да опрости јер није подносила припаднике виших друштвених слојева. Тим пре ако су показивали и најмању склоност да учине неко добро дело. А Ивлин Хаверфилд је баш то радила. Сви који су је познавали тврдили су да је имала одважно и нежно срце и да је дубоко саосећала са ратом намученим српским народом. Одлучан борац против сваке неправде и окрутности она је, убрзо пошто је Први светски рат отпочео, била прва жена у Великој Британији која је навукла војничку униформу и, чим се указала прва прилика, ушла у састав јединице која је на француском фронту имала задатак да прихвата рањенике. Одатле је, на позив др Елси Инглис, допутовала у Србију.

Ивлин Хаверфилд је била нежна, несебична и храбра, што се не би могло рећи и за дописника „Вашингтон поста" који се за време једног напада нашао у њеној близини

Великодушност која је прелазила у ману

О неустрашивости Ивлин Хаверфилд говори и причица коју нам је, по казивању ратника Гвоздена Ковачевића, препричао свештеник Тома Дарије вић из Бајине Баште.

Једног дана на фронт је дошао дописник „Вашингтон поста" с намером да пошаље извештај са прве борбене линије. Само што је стигао, загрмели су топови и сви су се бацили на земљу. Када је после извесног времена канонада престала и сви поустајали, на месту где је лежао дописник остала је барица. Сви су ћутали, али када је неколико дана касније дописник изјавио да би још једном хтео у прву борбену линију, госпођа Хаверфилд није могла а да му не каже шта мисли о његовој храбрости.

– Драги мој господине – рекла је – потрудите се да данас не заборавите да обучете веш од непромочивог платна.

Ово, мора се признати не баш претерано љубазно и тактично упозорење, било је сасвим у складу са њеним мишљењем о мушкарцима: Ивлин их никако није сврставала у бића више врсте и спадала је међу најстрасније борце за женска права. Ватрено залагање за женску равноправност вероватно је било разлог потпуног неуспеха њеног брака са мајором Хаверфилдом, а изгледа да ни њен други муж, мајор Благи, није имао више слуха за ствари за које се борила. Међутим, кад су у питању били људи којима је била потребна помоћ, Ивлин Хаверфилд је, како је записала госпођа Карингтон Вајлд, једна од водећих чланица Лондонског одбора Болница шкотских жена, била толико великодушна да је то прелазило у ману. По речима исте госпође, Ивлин није умела да процени људе тако да су њену великодушност често злоупотребљавали. Себи је, тврдила је даље њена познаница, ускраћивала и најнуж-

ГАЏЕ

Јова Ивановић, један од штићеника Ивлин Хаверфилд

није ствари а у Србији је обављала и најтеже физичке послове да би уштедела неколико шилинга за свој рад.

Нема краја доброчинству

Имајући у виду те њене особине, није ни чудо што је, кад су Болнице шкотских жена биле приморане на повлачење из Младеновца, Ваљева, Крагујевца и других места у Крушевац, сатима ходала по снегу и ветру да би у околним селима набавила бар мало хране за рањенике. И тако сваког дана до 4. фебруара 1916. када је, пошто је одбила да се повуче за српском војском, остала са др Елси Инглис и другим припадницама Болница шкотских жена, била заробљена и враћена у домовину. Међутим, то није био крај њене помоћи Србији.

Чим се вратила кући, Ивлин Хаверфилд је одмах почела да ради на окупљању нове велике јединице Болнице шкотских жена која је требало да се придружи српским добровољцима у Русији. Већ у јесен исте године нашла се на броду који је пловио за Архангелск, срећна што ће опет моћи да помаже људима о чијој је храбрости, за разлику од оне дописника „Вашингтон поста", најбоље мислила. Једино што јој је ту срећу помало мутило била је чињеница да се на истом броду налазила и њој сасвим неподношљива др Чесни, овде, срећом, без пратеће менажерије.

Са дивизијом српских добровољаца Ивлин је прошла кроз разне страхоте и по окончању рата поново се нашла у Србији. За заслуге које је учинила српском народу одликована је Орденом белог орла. Ратом опустошена земља исувише јој је лежала на срцу да би могла да оде из ње. Одлучила је да остане и оснује дом за незбринуту децу. Једини услов био је да то буде у најсиромашнијем крају Србије па се тако једног дана нашла у Бајиној Башти.

Како да се боси изују?

У самом центру града Ивлин или, како је народ у овом крају звао, Евелина, подигла је Дом за ратну сирочад. Око стотину деце овде је први пут видело како изгледа бели хлеб, сапун, играчке.

Један од њених штићеника био је и пензионер Јова Ивановић.

– Мада сам био дете, добро се сећам да у нашем крају није било ни хране, ни лекова, нити је било помена о некаквој хигијени. Ја сам у Евелинин дом доспео сав у ранама, имао сам шугу. Никад нећу заборавити са колико ме је љубави и пажње она лечила. И излечила ме, наравно. А наш први сусрет...

Ушли смо у ту кућу која се толико разликовала од наших већ и по томе што је била блиставо чиста. Видећи да за нама остају трагови на поду, Евелина нам је рекла да се изујемо. Међутим, како се нико од нас није ни померио, она се прилично зачудила. „Али, децо, зашто се не изујете?", упитала је и загледала се у наше ноге. И тек тада је схватила зашто је нисмо послушали: сви смо, од првог до последњег, били боси. Страшно се постидела и поцрвенела и, наравно, потрудила се да нам што пре набави обућу.

Међу онима који никада неће заборавити Ивлин Хаверфилд је и Миленко Ковачевић, такође један од њених штићеника.

– Рођен сам у селу Заглавку испод Кадињаче и био сам ратно сироче. Почетком јануара 1919. добио сам запаљење плућа. У то време та болест се тешко лечила. Мајка ме је, готово обамрлог, на леђима донела у болницу коју је у међувремену основала Евелина. Примила ме је лично она и сместила у малу засебну собу. Пуних шест недеља никада се није десило да се пробудим а да та дивна жена није поред мене. Захваљујући њеној нези и лековима оздравио сам и с тугом помишљао да ћу морати да одем од ње. Али, није ми дала: задржала ме је поред себе. Знала је да је мајци тешко да прехрани оно петоро деце које је осим мене имала код куће. Време које сам провео уз њу били су најсрећнији дани мог детињства. Водила нас је на излете на Тару, шетала поред Дрине, доносила нам играчке, учила нас да перемо руке, како да једемо. Из њеног дома кренуо сам у школу, помагала ми је да што боље савладам градиво, учила ме свом језику. Мојој мајци је говорила да би желела да ме поведе са собом у Енглеску кад се једног дана тамо врати. То се није догодило.Једном су је позвали у неко село да види болесника. На повратку је ухватило невреме, добила је јаку прехладу и упалу плућа. Ниje помогла ни нега која јој је пружена ни наше молитве: 21. марта 1920. наша Евелина је умрла. Сигуран сам да није било живог бића у Башти и околним селима које није заплакало за њом. Била је то доброчинитељка, какву наш крај никад ни пре ни после није имао.

Олга Вукадиновић

Илустровао: Брана Јовановић

SVJETLOST

LEARN ENGLISH WITH ME!
UČI SA MNOM ENGLESKI!

BERLITZ НОВО

Уз доживљаје медведића Тедија учење енглеског, односно немачког језика је забавно. У овој књизи нема ни граматике ни вежби. Текстови су одабрани тако да сачувају живу пажњу данашње деце, а одабрали су их стручњаци, педагози Berlitza, школе која је створила чувени и проверени метод - BERLITZ!

1. Berlitz ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК СА КАСЕТОМ, латиница, ћирилица 970
2. Berlitz НЕМАЧКИ ЈЕЗИК СА КАСЕТОМ, латиница, ћирилица 970

УСБОРНЕОВИ ИЛУСТРОВАНИ РЕЧНИЦИ НОВО

Усборнеови илустровани речници нису само текстулне него богато илустроване књиге. Свака од њих је уређена тематски, тако да су речи објашњене у контексту, а дефиниције су подржане детаљним сликама и цртежима ради лакшег разумевања. Појмови се лако могу наћи помоћу детаљних индекса на крају књига.
Књиге су припремљене у консултацији с експертима, при чему се настојало да се речи поређају на начин који је логичан за читаоца, као и за дату појаву. Дефиниције су написане јасним и једноставним језиком, уз објашњење техничких појмова кад год су употребљени.

3. Chris Oxlade, Corinne Stockley и Jane Wertheim
   Усборнеов илустровани РЕЧНИК ФИЗИКЕ 195
   (Основна знања из физике у једној књизи)
   Превод: Драгица Рихтман
4. Jane Wertheim, Chris Oxlade и др John Waterhouse
   Усборнеов илустровани РЕЧНИК ХЕМИЈЕ 195
   (Основна знања из хемије у једној књизи)
   Превод: Динко Тухтар
5. Corinne Stockley
   Усборнеов илустровани РЕЧНИК БИОЛОГИЈЕ 195
   (Основна знања из биологије у једној књизи)
   Превод: проф. др Смиља Мучибабић

ХОБИ БИБЛИОТЕКА НОВО

6. Ursula Kuhnemann ДОСАДИ ЈЕ КРАЈ 210
   150 савета за забаву у време кишних дана.
   Игре и рукотворине за дечаке и девојчице од 8 до 12 година.
   Са немачког превела Јасна Мосочи.
7. Ine Frank ПРЕСОВАНЕ ЛЕПОТЕ ПРИРОДЕ 100
   Како се биљке сакупљају, пресују и компонују у слике.
   С немачког превела др Марија Бачвански.
8. Lisbet Braren-Weinrich СЛИКАЊЕ АКВАРЕЛОМ 180
   Почетни и напредни курс, подељен је у етапе које се лако усвајају и које вас брзо доведу до првих сликарских успеха.
9. Margaret Glende АПЛИКАЦИЈЕ 130
   Допадљиве стварчице од тканине и конца. Љупке чаролије на шиваћој машини.
   С немачког превела др Марија Бачвански.
10. Ute Wildschutte-Daniel БАТИК 130
    Брзо и једноставно - Основни течај
    С немачког превела др Марија Бачвански

ИЛУСТРОВАНА ИЗДАЊА

Едиција „УПОЗНАЈМО СВЕТ" I коло 1-4

11. ПТИЦЕ, латиница, ћирилица 250
12. СТЕНЕ И МИНЕРАЛИ, латиница, ћирилица 250
13. СКЕЛЕТИ, латиница, ћирилица 250
14. ОРУЖЈЕ И ОКЛОПИ, латиница, ћирилица 250
15. Едиција МАМЕ И МЛАДУНЦИ I коло, 1-6, латиница, ћирилица 900
16. НАЈЛЕПШЕ БАЈКЕ СВЕТА 1-4, латиница, ћирилица 960
    Х. К. Андерсен БАЈКЕ Ш. Перо БАЈКЕ
    Браћа Грим БАЈКЕ 1001 НОЋ
17. Библиотека ЦВРЧАК - ВРТ РЕЧИ 1-24 ..... 1.920
    Мој велики речник у сликама, латиница
18. МОЈА ПРВА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА 1-6, I коло, латиница 1.200
19. МОЈА ПРВА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА 1-6, II коло, латиница 1.200
20. НАЈВЕЋА КЊИГА НА СВЕТУ, латиница, ћирилица 490

ИГРЕ

21. ИГРЕ ЛЕПЉЕЊА 170
22. СЛАГАЛИЦЕ СА ЖИВОТИЊАМА 80
23. ЛОТО 140
24. 3 PUZZLE 120

СЛИКОВНИЦЕ

25. МЕХУРИЋИ, пластичне сликовнице-средње 54
26. МЕХУРИЋИ, пластичне сликовнице-велике 64

СЛИКОВНИЦЕ СА КАСЕТОМ

27. МАЧАК У ЧИЗМАМА 95
28. СНЕЖАНА И СЕДАМ ПАТУЉАКА, ПЕПЕЉУГА 95
29. ТРНОРУЖИЦА, КРАЉ ЖАБА 95
30. ЦРВЕНКАПИЦА, ВУК И СЕДАМ ЈАРИЋА 95
31. ИВИЦА И МАРИЦА, ДЕВОЈЧИЦА И ТРИ МЕДВЕДА 95
32. ЗЛАТОКОСА, ЂИПАЛО-РИПАЛО 95
33. ХРАБРИ КРОЈАЧ, СТОЋИЋУ ПОСТАВИ СЕ 95
34. ТРИ ПРАСЕТА, РУЖНО ПАЧЕ 95
35. ЈЕЖЕВА КУЋИЦА, ОГЛАСИ ШУМСКИХ НОВИНА 95
36. ПОШЛА КОКА НА ПАЗАР, ПЕТАО И МАЧАК 95
37. СЕБИЧНИ ЏИН, ОГЛЕДАЛЦЕ 95
38. МЕСЕЦ И ЊЕГОВА БАКА, ВЕЛИКО ПУТОВАЊЕ МАЛОГ МИША ... 95

НОВО

39. ДЕЧИЈА КЊИЖЕВНОСТ БиХ 1-20 ..... 3.200
    У овој едицији представљени су најзначајнији писци дечије књижевности у Босни и Херцеговини.

ПОПУСТ

20%30%

На основу наруџбенице из овог огласа одобравамо попуст од 20% за куповину књига поузећем, а попуст од 30% за чланове КЛУБА КЊИГЕ.

SVJETLOST

НАРУЏБЕНИЦА Политикин Забавник, 91.

ИП „СВЈЕТЛОСТ" ДД, КЛУБ КЊИГЕ 71000 Сарајево, П. Прерадовића 3
Телефон 071/218-117

Наручујем књиге под редним бројем _____

Наручилац _____
(име и презиме) (занимање)

Адреса _____
(пошт. број, место, улица и број) (телефон)

Запослен _____
(назив и адреса предузећа) (телефон)

Датум: Потпис:

Члан сам КЛУБА КЊИГЕ: ДА НЕ

ЖЕЛИМ СЕ УЧЛАНИТИ: ДА НЕ

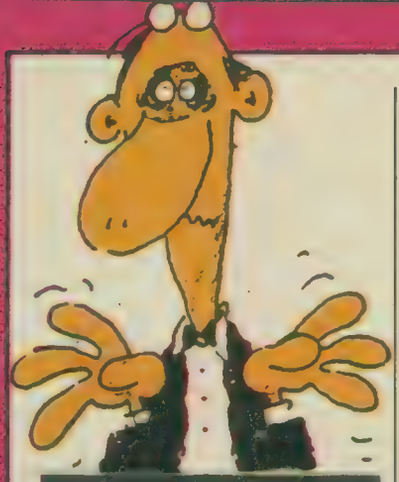

Вести из пете димензије

Видовњаци, јавите се!

Регистар предсказања Роберта Нелсона садржи визије људи који тврде да могу предвидети будућност и процењује њихову вредност према новинским извештајима о стварним догађајима. Основан 1968, регистар је до сада примио 8.000 предсказања. Али, према признању самог Нелсона, који, иначе, ради као референт за маркетинг у Њу Џерзију, резултати су били поражавајући.

Само 47 до 8.000 предвиђања подударило се, колико-толико, са стварним догађајима. А од њих, готово половина потекла је од само шесторо људи, укључујући једног професионалног медијума.

– Првобитни подстрек за оснивање регистра било је трагање за истински надареним звездама натчулног опажања – каже Нелсон. – Надао сам се, прилично нескромно, да ћу осмислити неку врсту система за упозоравање, да бисмо могли обавестити надлежне о могућим несрећама. Али, то није уродило плодом.

Чак и проценат тачности оних који веома добро погађају је испод осам одсто – додаје Нелсон. – Нисам наишао ни на једну једину особу чија би ме визија навела да одмах обавестим неког надлежног службеника или ваздухопловну компанију о предвиђеној несрећи.

Упркос мршавим резултатима, Нелсон је решен да истраје. – Никад не знате шта све може да се деси – размишља он – а сем тога, то је много захвалније од сакупљања поштанских марака.

Уколико желите да се забележи неко ваше предсказање, пошаљите писмо на адресу: **Robert Nelson, Premonitions Registry, Box 482, Times Square Station, New York, NY 10036, USA.**

Главобоље због пирамиде

Пре неколико година, када је грађевински предузимач Џејмс Онен саградио на периферији Гернија, Илиноис, свој нови дом – петоспратну пирамиду премазану двадесетчетворокаратним златом – појединци су говорили да нека нарочита моћ зрачи из те зграде. Према Ононовој тврдњи један извор у подножју пирамиде омогућавао је младицама биљака да расту двапут брже него од остале воде. А према тестовима које су обавиле друге особе, тврдио је Онен, пилићи који су пили са тог извора расли су знатно брже од осталих.

А када је 14.000 људи платило по десет долара да би разгледало пирамиду (приход је, наводно, ишао у добротворне сврхе), велика популарност тог здања буквално је пригњечила Онена.

Данас, међутим, моћ пирамиде није више онаква како је својевремено била приказивана. – Често – признаје он – размишљам о томе да би требало да саградим обичну кућу и да живим као остали људи.

Ононове сумње изазване су читавим низом неприлика. Урбанистички одсек гра-

да жалио се да 20 метара висок и 200 тона тежак кип фараона Рамзеса II представља кршење прописа о висини. Затим, акрилна пресвлака пирамиде толико је избледела да сада мора да буде састругана. А ту је и мука са неугодним писмима. – Добили смо четири – пет писама од особа које кажу да је пирамида Ђаволово дело – каже Онен, додајући да своје имање чува уз помоћ једног дубоког шанца, инфрацрвених сензора и крволочних паса. – Никада не знате докле су неки од тих људи спремни да иду.

Упркос невољама, Онен планира нови подухват – копију гробнице краља Тутанкамона у природној величини.

Бебе и телевизија

Бебиситери одавно знају да сасвим мала деца воле да гледају телевизију. Недавно проучавање открило је да бебе виде много више а не само обично „кретање" слика на екрану: оне су кадре да телевизијске сцене повежу са животом и да запамте и опонашају оно што посматрају.

Психолог Ендрју Мелцоф са Вашингтонског универзитета проучавао је 120 малишана старих мање од две године. Свако дете посматрало је како се на црно-белом видео екрану нека одрасла особа игра играчком састављеном од коцкица и штапића коју никада раније није видело. Одрасла особа на екрану је неколико пута узастопце раставила, а затим поново саставила играчку.

Неки од малишана добили су играчку одмах након приказивања, други су је добили 24 сата касније. Већина испитаника из обе групе раставила је играчку тачно онако како су видели да се то ради на екрану. Поређења ради, Мелцоф је дао исту играчку бебама које нису гледале видео: веома мали број њих досетио се како играчку треба раставити.

– Важно је сазнање да су малишани већ у другој години живота кадри да схвате и опонашају покрете које су видели на ТВ екрану – каже Мелцоф. Проучавања обављена у кућном амбијенту показала су да сасвим мала деца гледају телевизију у просеку два сата на дан – и то углавном спонтано, „у лету" између два оброка, мењања пелена и других уобичајених радњи.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Оно што боксери и репери имају као заједничку особину није боја коже или нешто слично, већ финансијско стање. Сви смо шворц."

LL Cool J

WIND OF CHANGE

I follow the Moskva
Down to Gorky Park
Listening to the wind of cnahge
An August summer night
Soldiers pasing by
Listening to the wind of change
The world is closing in
Did you ever think
That we could be so close, like brothers
The Future's in the air
I can feel it everywhere
Blowing with the wind of cnahge
Take me to the magic of the moment
On a glory night
Where the children of tomorrow dream away
In the wind of change
Walking down the street
Distant memories
Are buried in the past forewer
Take me to the magic of the moment
On a glory night
Where the children of tomorrow share their dreams
With you and me
The wind of change
Blows straigth into the face of time
Like a sormwind that will ring the freedom bell
For peace of mind
Let your balalaika sing
What my guitar wants to.

●

Текст и музика: Klaus Maine
Изводе: Scorpions

ОБЛАЦИ ЛАКИ

Откако је отишао из „Рибље чорбе", Никола Чутурило устаљеним ритмом објављује соло плоче. Његов трећи албум појавио се у излозима 29. априла под називом „Реком љубави" а снимио га је заједно са својом групом која је овом приликом добила поетски назив „Облаци". Десет нових песама повезује љубавна тематика а Чутура тврди да га тешка времена у којима живимо нису навела да прави депресивну музику.

– Данас је смешно бити ангажован када су вести актуелне дан, два. Имамо све мање простора и зато се треба бавити својим стварима. Пре неки дан сам, први пут после дужег времена, одгледао филм у коме нико никог није тукао нити убио и баш ми је пријало. Тако сам и са овом плочом желео да направим нешто пријатно, можда се зато и на омоту плоче налазе плакати из старих филмова а на насловној страни је Грегори Пек.

Поставу која се усталила уз Чутуру сада чине браћа Дејан и Дарко Грујић (бас и клавијатуре), Саша Ранђеловић (гитара) и Зоран Радовановић (бубњеви). Плоча је одсвирана жестоко, са умереним нијансама хеви правца и на тренутке звучи као да је снимљена на концерту што појачава утисак

– Морао сам и ја негде да дам одушка бесу. Овог пута ми одговара да то изађе корз агресивнију, једноставнију, сировију свирку, тако да смо оно што смо вежбали у једном подруму у Гвоздићевој улици одсвирали и у студију. Плочу смо снимали отприлике као да смо свирали концерт и у више од половине песама остала је цела матрица снимљена као да смо радили уживо. Сада звучимо заиста јединствено јер смо се некако окупили око ове идеје и зато сам желео да група има свој назив. Првобитно сам планирао да се овај албум зове „Облаци", па сам се предомислио и тако је ово име допало групи.

Снимио: Небојша Бабић

П. Ј.

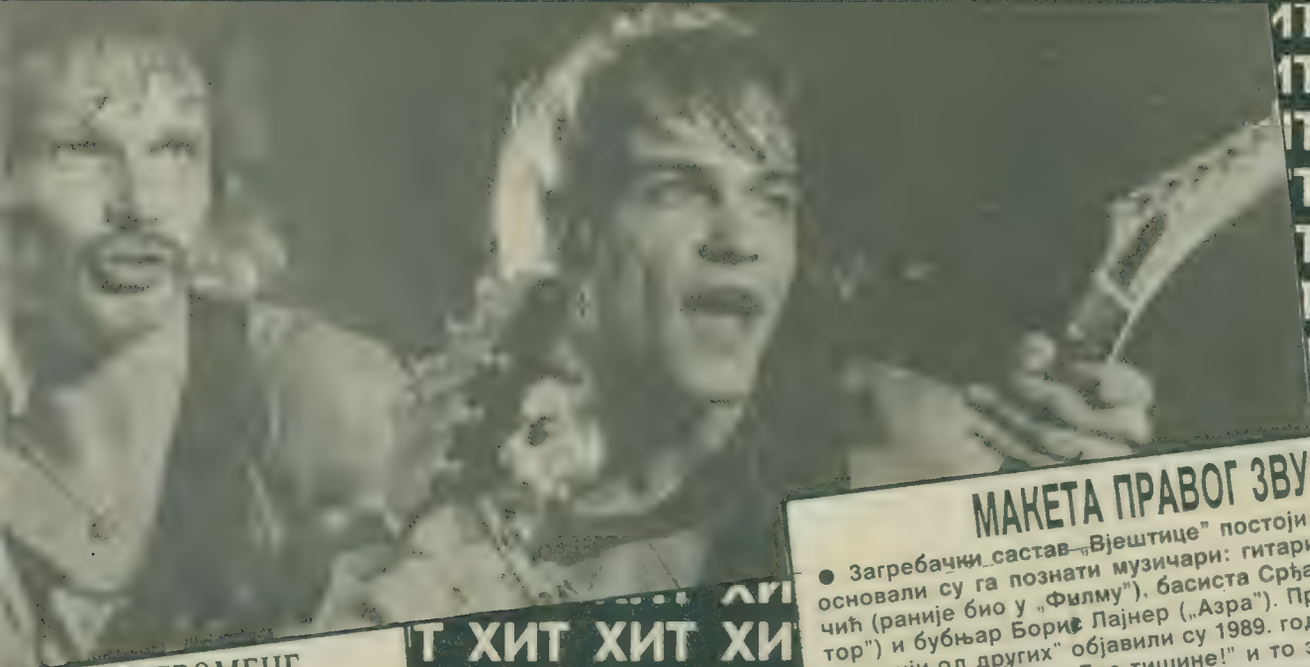

ВЕТАР ПРОМЕНЕ

Идем у Москву
У Горки парк
Слушајући ветар промене
Август, летња ноћ
Војници пролазе
Слушајући ветар промене
Свет се приближава
Јеси ли икада помислио
Да можемо бити тако
блиски, као браћа
Будућност је у ваздуху
Свуда могу да је осетим
Долази са ветром промене
Поведи ме у маглу
тренутка
У славну ноћ
Где деца сутрашњице
сањаре
У ветру промене
Ходам улицом
Давна сећања
Спаљена у прошлости
заувек
Поведи ме у маглу тренутка
У славну ноћ
Где деца сутрашњице деле
своје снове
Са тобом и са мном
Ветар промене
Дува право у лице времену
Као олујни ветар који ће
покренути звоно слободе
Нека твоја балалајка пева
Оно што моја гитара
пожели.

МАКЕТА ПРАВОГ ЗВУКА

● Загребачки састав „Вјештице" постоји од 1988. године а основали су га познати музичари: гитариста Младен Јуричић (раније био у „Филму"), басиста Срђан Сахер (ех „Хаустор") и бубњар Борис Лајнер („Азра"). Први албум „Тотално друкчији од других" објавили су 1989. године, недавно им је изашла нова плоча „Без тишине!" и то за независну фирму „Плави пилот". За разлику од већине домаћих група, они воде рачуна о представљању у иностранству а не само код нас, тако да су до сада свирали у неколико наврата у Немачкој, на једном фестивалу у Данској, Италији и другим земљама. Њихова необична мешавина различитих, претежно етностилова, новина је за помало уморну сцену а о томе како их прихвата страна публика говори Младен Јуричић:

– На Западу људи одлазе на концерте да би се провеселили и пошто им не значи много кад прочитају да свирају „Вјештице" из Југославије, прилазе нам без предрасуда. Стога и успијевамо да их изненадимо и придобијемо за себе. Иначе, ми смо типична концертна група и ја нисам превише задовољан звуком наше нове плоче јер је испеглана, умивена, донекле представља макету нашег правог звука који постижемо само на живим наступима.

Своје праштаве и заразно опуштене песме потврдиће, очигледно, управо тамо где им то највише одговара – на концертима.

На свим киосцима

– за генерације жељне знања –

АЛБУМ „УПОЗНАЈМО СВЕТ” И САМОЛЕПЉИВЕ СЛИЧИЦЕ ЗАСТАВА И ГРБОВА

Поштована децо,
Албум „УПОЗНАЈМО СВЕТ” другачији је од свих осталих! Другачији, јер осим игре и забаве пружа прилику да научите много о свим земљама света. Рецимо, да сазнате:

- *да је Кина најмногољуднија земља света, са више од милијарду и сто милиона становника, док у Ватикану живи само 766 становника*
- *да у главном граду Јапана Токију живи, безмало, 12 милиона становника*
- *да је динар национална валута и у Алжиру, Либији, Тунису, Бахреину, Ираку, Јордану и Кувајту*
- *да је у Мозамбику доходак по становнику 100 долара, док је у Швајцарској 27.260 долара*

и још безброј корисних и занимљивих података о свих 170 земаља света.
Децо, саставите атлас света који ће бити само ваш! Играјте се и учите истовремено, попуњавајући албум који ће интересовати и ваше родитеље!

свих земаља света

Албум „УПОЗНАЈМО СВЕТ” другачији је и по томе што је за вредне сакупљаче сличица организована наградна игра са, до сада, најбогатијим фондом награда:

Југо 45

Мопеди

Бицикли

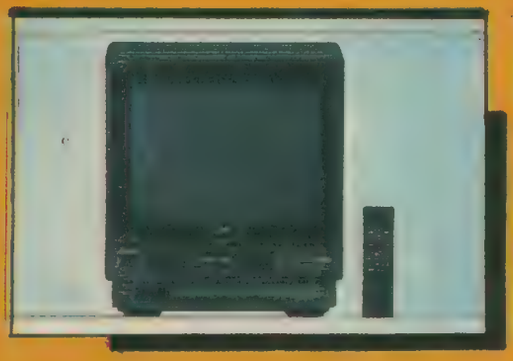

Телевизори

Видеорикордери

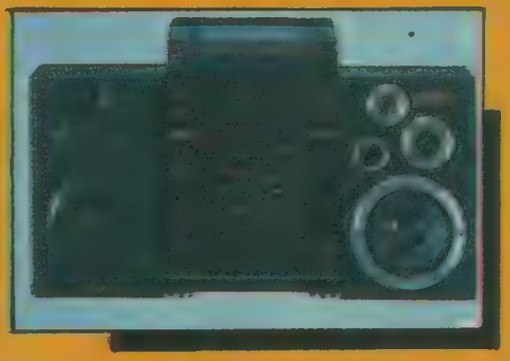

Музички стубови

видеоплејери, „кобре”, скејтбордови, вокмени, сатови, калкулатори, спортске торбе, фудбалске лопте, рекети, плоче, касете, мајице, поклон пакетићи, књиге, туристичка путовања...

ДЕЦО, ПОЖУРИТЕ,
ИЗВЛАЧЕЊЕ НАГРАДА ЈЕ 15. ЈУЛА 1991. ГОДИНЕ

Бери Н. Малцберг

ШТА САМ СВЕ ПРЕДУЗЕО ДА СПРЕЧИМ ИНВАЗИЈУ ВАНЗЕМАЉАЦА

НАУЧНА ФАНТАСТИКА

Уређује
др Зоран Живковић

Прерушена у нашу сабраћу, псе, коње, собне биљке, створења са далеког Кентаура увлаче се у наше редове...

1. Разговарао с њима. „Будите разумни", рекао сам. „Размислите мало о овдашњим приликама. Размислите о природи тих прилика. Боримо се да досегнемо неку врсту сумњиве демократије, сумњиве равнотеже, сумњиве правде: Марксов појам отуђења само је међустепеница на путу ка Нирвани." И тако даље, и тако даље. Помоћу нешто мало знања, којег зрнца педантерије, а богами и уз нешто мало вулгарности ту и тамо, покушао сам да им предочим ону коначну, комичну суштину људске судбине. Климнули су главама, али се нису изјаснили.

2. Пренео вест председнику, Конгресу, штампи, како сам најбоље умео не само преко писама уредништву, преко рубрике „Међу нама" у дневним листовима или телефонских позива канцеларији припадајућег ми конгресмена, него и посредством чеда величанствене и разгранате мреже наше демократије у успону: ТВ контакт програма. „Инвазија ванземаљаца!" рекао сам. „Прерушена у нашу сабраћу, псе, коње, собне биљке, створења са далеког Кентаура увлаче се у наше редове, кроз напрслине у нашим животима. Не смемо поклекнути пред њиховом лукавошћу. Ви имате право да знате пуну истину." Такође сам дао и неколико огласа у одговарајућој рубрици градског дневног листа, не много, али за више нисам имао пара: СВА СТВОРЕЊА ВАНЗЕМАЉСКОГ ПОРЕКЛА МОЛЕ СЕ ДА СЕ ЈАВЕ НА (мој број телефона) ИЛИ ДА ПИШУ НА ПОШТАНСКИ ФАХ (број мог поштанског прегратка). Учинио сам колико сам могао да упозорим јавност. Помањкање финансијских средстава као и моја неубедљивост, све ми то није ишло на руку; но, дао сам све од себе, у датим могућностима.

3. Размотрио ту ствар са Сузан. Нисам се ни трудио да сакријем неспокојство и све јаснију спознају да, можда, између одвратног, претећег присуства туђинаца и свега што чини наш демократски начин живота, стојим сасвим сам. „Не разумем шта то покушаваш да ми кажеш, Џорџе", рекла је. „Ако ти туђинци долазе, како то да си ти једини који го зна? Ми остали о томе нисмо чули ни реч."

„Не знам", рекао сам. „Откуд бих могао да знам?" Докази којима човек располаже су, на крају крајева, ограничени, а захтевима те жене нема краја. „Можда су сви остали под наркозом или дрогирани," рекао сам. „Можда је само мени суђено да пренесем вест." И тако даље, и тако даље. Чак и у тако тешкој животној ситуацији, ситуацији која је, сматрам, потекла из моје потребе да се приближим Сузан, да јој угодим, да се опходим с њом као да је уистину разумно, рационално биће, а не сумануто, неуротично клупче бола... чак и у тој ситуацији настојао сам да будем крајње разуман. „Схваташ ли зашто сам унеколико забринут?" рекао сам. „Сада ваљда разумеш зашто ти се некада чини да сам помало одсутан. Покушавам да разрадим план за спречавање инвазије ванземаљаца. То изискује све моје интелектуалне способности."

Смејала се и смејала и била је то она тачка у нашим разговорима када би, обично мада не увек, почињала да ме гађа предметима. Не желим више да говорим о томе. О правој, разједајућој природи наше везе, о туробној и замршеној неумитности нашег односа, о томе ћу неком другом приликом. У овом тренутку бавим се јавним, а не приватним (и према томе небитним) последицама наших поступака.

4. Пребацивао самом себи. Искусио сам истинску грижу савести, праве вапаје срца у тишини ноћи. „Можда се заиста ради о халуцинацији", отишао сам тако далеко да помислим, наведен Сузанином безосећајношћу. „Можда ванземаљци заиста и не постоје а о некаквој инвазији да се и не говори. Све сам то измислио под утицајем тешких дрога и потребе да самом себи припишем значај који немам. Али не, то није немогуће; опипљивих доказа о постојању ванземаљаца има толико те, дакле, нема никакве потребе да фантазирам." Ја, разуме се, у великој мери сажимам ћај унутрашњи монолог не дирајући истовремено у његову суштину. А о суштини је сада реч. „Не, не ради се о унутрашњој дезинтеграцији, него о објективној потреби. Та потреба може да се докаже већ самим стањем у коме се налазимо. Времена иду у прилог инвазији." Па, зар није тако? Може ли се сумњати у природу ових ишчашења?

5. Обезбедио цртеже туђинаца за водитеље телевизијских контакт-програма и конгресмене који би могли да затраже доказе. Користећи масне бојице марке „крејола" и цртајући у перспективи, приказао сам их онако како су ми се указали у ходнику мог стана тог судбоносног поподнева јуна 199... када је све ово и почело. Два и по метра високи ванземаљци са танким уснама и четвртастим раменима, с изгледом голмана или можда неког новог соја астронаута, сви са продорним, трептавим плавим очима и гениталијама пренаглашене величине. Нацртао сам и бркове и трепавице, као и стрипске балончиће у које сам уписао њихове речи, говорили су незнатно искривљеним енглеским са једва чујним кокни акцентом. „Ти то озбиљно?" рекла је Сузан пошто је

једне вечери видела неколико цртежа и то тако што је, као и обично, забадала нос тамо где му није место. „Шта је ово, шта се то догађа са тобом?" Показала је прстом на цртеже гениталија и кривим кажипрстом направила у ваздуху неразумљив, али

Илустрација: Добросав БОБ Живковић

апсолутно одвратан гест. „Ово је превршило сваку меру," рекла је. „Уговор о суживоту, строго пословни договор и све остало је једно, а нешто сасвим друго када схватиш да живиш с лудаком." Додала је томе и друге изјаве исте природе које овде не могу да износим и којима није место у овој иначе истинитој приповести.

6 Покушао у недостатку било каквог фер одговора од стране конгресмена, тв-водитеља, укућанке или корумпиране, саможиве штампе да питање решим на улици.

„Они су већ међу нама", рекао сам, „два и по метра високе гусенице са пурпурним гениталијама, маскиране у људска бића. До те мере су нам загадили умове опасним дрогама, и свеопштом корупцијом да и не примећујемо, верујемо како је то само саставни део урбане пропасти. О, морамо бити на опрезу, морамо бити на опрезу, морамо се освестити!" Истакао сам донекле неумерено гестикулирајући (али контролисаним геометријски правилним покретима), у парку, те и у неколико следећих тешких вечери, и желео бих да кажем да сам привукао гомилу и измамио и неколико просвећених реакција, али услед изузетно гадне и већ створене ситуације коју су делимично изазвали сами туђинци, бојим се да нисам успео да измамим реакцију која би одговарала датим околностима. Покушао сам да у присуству неколицине и одсуству мноштва у потпуности разјасним ситуацију, али био сам дочекан све већом равнодушношћу и на крају тенковима и бруталношћу чувара реда што ме је спречило да наставим да се и даље дерем.

7 Покушавао да свестрано размотрим питање, из свих углова и у свим алтернативама. „Може бити да фантазирам", рекао сам кад су ме привели на додатно саслушање, „али то не значи да то није истина, да они нису овде, то само значи да не располажем чврстим доказима, да не могу да вам их пружим. Не да фантазирам, разумете, мада, аргументације ради, допуштам и ту могућност. Моја мисија је озбиљна, ради се о озбиљној ствари, ми овде разговарамо о ефекту отуђења", али њихова лица била су туробна и неумољива; о, знам и ја понешто о туробности и неумољивости, то се мора признати, мада нам те особине неће бити довољне када покуљају низ наше улице користећи наоружање за масовно уништење, касапећи нашу цивилизацију.

8 Зграбио Сузан и покушао да је преобратим помоћу сексуалног односа, пуке воље, некакве рајховске оргонске кутије духа. „Мораш да ме саслушаш", рекао сам док се рвала са мном. „Мораш да ме саслушаш до краја, да схватиш да су туђинци међу нама, можда су већ у часу док ово говорим овладали мноме као што ја сада владам тобом." Крици њеног очајничког отпора само су ме гонили даље путем којим сам кренуо, до спајања у потпуно хладном налету спознаје о спиралним туђинцима, док се она бесмислено опирала спознаји која би је ослободила.

9 Преклињао туђинце, док су ме заробљавали, док су ме одводили, да услише моје молбе у име наше будућности. „Почујте, ја нећу издати своју врсту пре освита зоре", рекао сам. И призвао у сећање оно малог Светог писма што сам га знао не бих ли их навео да промене наум, нашу судбину. Али просјаци, баш као и издајници пред свитање зоре, не могу да се одупру неумитном и судбинском снагом разума, мада сам се ја трудио и трудио.

10 Понудио им своје услуге. „У реду", рекао сам им у соби за саслушање пошто су ми, што и иначе у таквим приликама обичавају, пружили прилику да с њима разговарам како бих им објаснио свој став. „Потребан вам је посредник, неко коме можете веровати, неко ко ће бити у стању да разговара са обе стране, а не може се порећи да ја то од самог почетка нисам и чинио. Сетите се Петена, сетите се Квислинга, сетите се окупираних територија. Узмите у обзир како ћу се савршено уклопити прерушен у ваших гиздавих два и по метра, и тако даље и тако даље; постоји на крају крајева, исто толико видова неуспеха, исто толико начина потчињавања колико и врста неуспеха, а мени је пало у део, мени је одувек допадало у део (узмите у обзир стан који сам делио са Сузан) да се нагодим што боље могу. „На крају крајева", истакао сам, „ко би боље од мене, ко би боље од пророка бога Мамона и Марксове дијецезе знао како да доведе до коначног уништења, ослобођења Земље? Ко, о пријатељи и браћо? Ко?"

НОВО!

ПРВИ ПУТ КОД НАС!

књига Петра Франолића и Зорана Вишекруне

АСТРОНОМСКА НАВИГАЦИЈА

– приручник неопходан сваком морепловцу –

Садашњи и будући наутичари, једриличари, пријатељи мора и пловидбе, откријте тајну како помоћу секстанта и небеских тела једноставно можете одредити позицију вашег брода на мору.
Књига садржи низ занимљивих информација, савета и упутстава проверених у пракси, важних свакоме ко плови.
Своје знање можете проверити кроз тест у саставу књиге.
Формат 17x24 cm, 250 страна, преко 120 илустрација и карикатура, латиница.
Цена 650 динара.

Поруџбеницу пошаљите на адресу аутора:
Зоран Вишекруна, 11070 Н. Београд, Гандијева 31А/26, тел. 171-278.

ПОРУЏБЕНИЦА

Неопозиво поручујем _____ примерака књиге АСТРОНОМСКА НАВИГАЦИЈА. Укупна цена _____

Име и презиме _____

Адреса, пошт. бр. _____

Плаћање књиге поузећем.
За евентуалне спорове надлежан је одговарајући суд у Београду

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Крупна афричка животиња, хипопотам – Коњска снага (скр.), **2.** Правити сметње – Омотач дрвета, **3.** Марвена медицина – Натколеница, бедро, **4.** Језеро у Финској, Енаре – Знак опасности, аларм, **5.** Направити – Добит, корист, **6.** Присталице аријанизма – Ознака за ампер, **7.** Динар (скр.) – Симбол калцијума, **8.** Последње и прво слово абецеде, **9.** Ауто-ознака за Требиње – Последње слово азбуке, **10.** Урликање, **11.** Слик, рима, **12.** Река у Војводини.

УСПРАВНО: 1. Град са слике – Италијанска лука на Јадранском мору, **2.** Попис имена, именик – Шпијуни, **3.** Птица која може дуго да лети – Црна птица певачица, **4.** Наш комедиограф, Јован Поповић – Део руке, **5.** Француска филмска глумица, Ана, **6.** Индустрија тепиха из Ивањице – Симбол индијума, **7.** Кихнути, **8.** Ознака за обим – Име боксера Салихуа, **9.** Упишите: њк – Ауто-ознака за Белгију – Температура (скр.), **10.** Навући одело, оденути, **11.** Шведска и чешкословачка новчана јединица, **12.** Месарска секира.

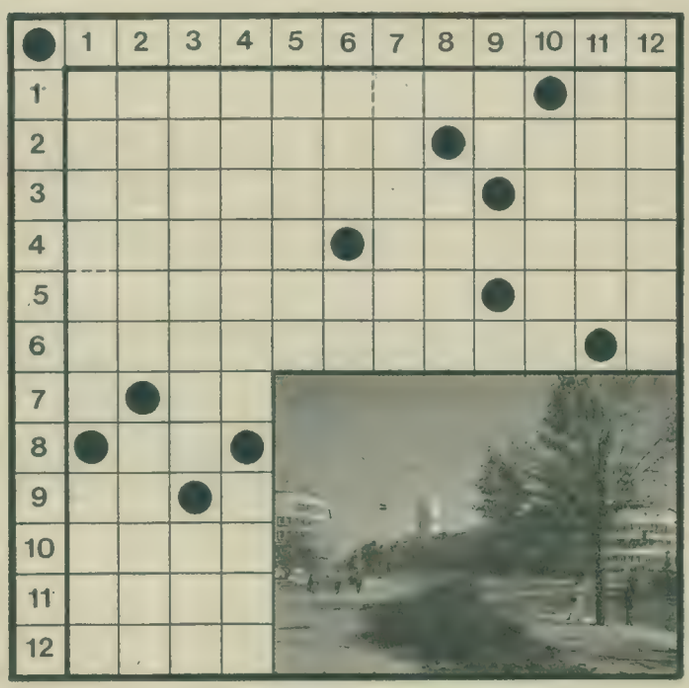

ПОЛИВАЧ

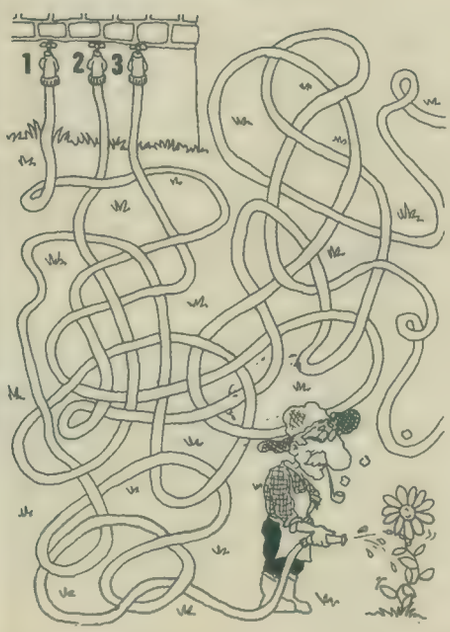

Из које чесме овај човек залива цвеће?

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

УПОЗНАЈТЕ КРАЉИЦУ КОРНВОЛА

МАЧКА СА

Ако сте поверовали да су овој коврџавој маци увили косу да би лепше изгледала на снимању, преварили сте се: луксузна манекенка наследила је локне од свога прадеде, чувеног Калибункера

Појавиле су се прво у Немачкој, проучаване су у Француској, а званично су енглеска раса! Ова млада Американка, елегантне манекенске линије, има плаве очи јер припада подврсти која је добијена укрштањем са сијамским мачкама.

Зна мачку са кратком длаком знали су још у старом Египту, пре више од 5.000 година. И не само знали, већ је и обожавали. Оне дугодлаке стигле су нам из Персије у 17. веку, али је ова врста свакако много старија. Мачка са коврџавим крзном, трећа по реду и врло малобројна, знатно је млађа. Зна се тачно и кад је рођена: 1948. у тадашњој Источној Немачкој. У сваком случају, ту је лекарка Шојер – Карпин први пут запазила необично таласасто крзно, покушала да га устали и доказала да се преноси из генерације у генерацију.

Готово истовремено у Француској је професор Етјен Лтард, генетичар, посебно почео да се занима за коврџаво крзно немачке мачке rex, слично оном које има зец rex кога је двадесетих година укрштањем добио један француски одгајивач.

Зашто онда ова мачка коју су селекцијом успели да добију два генетичара, француски и немачки, има енглеско име rex cornish, што у преводу значи корнволски краљ (краљица)? Зато што је нешто касније, 1950. године, на једној енглеској фарми на полуострву Корнвол, Јужна Енглеска, дошло на свет једно мače са таласастим крзном. И, док су се докторка Шојер-Карпин и професор Лтард занимали пре свега за генетичка открића, Енглези су пожурили да прогласе рађање нове врсте: rex cornish!

У суштини, резултати британског експерименталног програма, на основу укрштања бурманске и европске мачке, исти су као француско-немачки и мачићи који су се окотили у све три земље генетички су истоветни

Хрт или боранија

Са својом кратком увијеном длаком rex делује мршаво и ситно (мада, ко зна како би изгледала и персијска мачка кад би је неко ошишао „до главе") и по виткој линији најближа је европској, а њеном манекенском стасу допринела је енглеска бурманка која је такође учествовала у побољшању расе.

Године 1957. Американци почињу да се занимају за корнволску краљицу и од тада ове мачке у САД постају изразито „уске и дугачке као боранија", како за њих, помало љубоморно, кажу европски одгајивачи. Прва женка увезена у САД била је једна мачкица из легла чувеног корнволског краља мачора Калибункера. а три године касније преко океана су отпутовала још три немачка коврџава мачета од којих се једно касније без икаквих невоља спарило са корнволским краљем јер су генетички блиски

Исте 1960. године једно друго коврџаво мушко мače рођено је у Девону, Велика Британија, и енглески одгајивачи спојили су га са унукама Калибункера. На жалост, потомци овог девон-корнволског мачијег пара имали су класичнију длаку, тек нешто мало друкчију од обичне европске мачке, без коврџица. Тако је постало јасно да две rex расе, из Корнвола и Девона, своју коврџаву длаку, на изглед исту, дугују различитим генима. Селекционари су их просто назвали „ген 1" и „ген 2" док их боље не проуче

Године 1967. cornish rex и devon rex и званично су у Енглеској признате за две посебне расе које ће се одабирањем развијати у два различита правца. При том, иако Владин савез за луксузне мачке (GCCF) у Енглеској није водио никакву евиденцију о немачком rexu, он је упркос свему мало-помало успео да се пробије до Клуба ексклузивних мачака и данас су ове три врсте коврџавих мачака као три посебне расе признате у целом свету. Њихова рођака „американка" коју су у САД. да би јој још више истакли линију корнволске краљице, укрстили са сијамском мачком, није призната као засебна врста. То је si-rex полумачка, полухрт, са суперкратком длаком и још мањом тежином. Ова мачка може се срести у многим европским клубовима као суперлуксузна и скупа – врхунски примерци за изложбу достижу и до 25 хиљада динара. Обични „коврџави мачићи" коштају 6-8 хиљада динара што и није тако претерано кад се зна да је на последњој изложби мачака у Београду једно жуто сијамско мače продато за 500 немачких марака!

Коврџави и – бркови

Корнволска краљица такође елегантно изгледа иако нешто мање издужена и мање мршава од моде коју терају „американке". Иначе, коврџаве мачке могу имати крзно свих могућих боја. То, у ствари, и није класично крзно већ таласасто паперје, врло фино и сасвим кратко, највише личи на астраганску свилу, а густо је као плиш. Оригинално је и по томе што нема никакву поддлаку као код осталих мачака. Зато ова пахуљаста свиленкаста коврџава бунда не квари филигранску силуету ове елегантне мачке већ њено тело чини само гра-

Славна међународна шампионка црно-беле боје Елеонора од Аменофиса. Грациозно дугачко тело, обавијено у свиленкасти астраганski огртач. Јајаста глава и дугачке усправне уши. Под рефлекторима се понаша као права звезда, али под условом да снимање не траје дуго. Има две године, весела је и воли да се мази.

МИНИВАЛОМ

циознијим. Општем утиску доприносе дугачке ноге и реп, такође дугачак, танак и са шиљатим врхом.

Али, оне не би биле краљице да имају само тело. Ни глава им не заостаје по лепоти: јајастог облика са дугачким усправним ушима, дугачком и нешто повијеном њушком. Очи крупне, широм отворене, врло упечатљиве и мало искошене, а боја им је увек у складу с крзном! И бркови су им коврџави!

Читаво тело свих врста геха је у кривинама, као да је у питању минијатурни хрт. Ноге витке и дугачке, трбух увучен! Неко ће можда помислити да краљица мора да држи дијету или ради неке посебне вежбе да би остала витка као балерина. То не, али свакако не сме да се кљука свим и свачим, а што се тиче физичких активности, она их већ по својој природи има и превише. То је врло живахна и немирна животиња. Није само грађена као тркачица већ је то и по свом темпераменту: ужива да скаче преко намештаја, пентра се по полицама, јурца горе-доле по степеницама, све у пуном трку. То јој причињава највећу радост.

А шта рећи о њеној личности? Постоји рашireno веровање по коме сијамске мачке имају тешку нарав, персијске су лење, а геx несташан и непредвидљив. Али, одгајивачи тврде да су то предрасуде и да све зависи од васпитања. Тачно је да краљица не воли да се превише мази, али зато уме сатима да остане у крилу предући задовољно. Воли децу, привржена је укућанима, весела је.

– У крупним очима корнволске краљице (плавим, зеленим, жутим као ћилибар) огледа се поверење и животна радост – каже један познати француски одгајивач. – Али, она тражи и нежан однос. Чак је штета чешљати је као друге мачке и чупати њено свилено крзно. Довољно је да влажним рукама превучете преко њеног густог крзна да би се одржавала у реду њена природна ондулација.

В.М.

Vital
МАРГАРИН
RASTIMO
награђује:
Пошаљите 2 поклопца маргарина „Растимо" на адресу „Витал" 21460 Титов Врбас и стичете право учешћа у наградној игри. Награде су: летовање за 4 особе, летовање за 2 особе на Црногорском приморју, производи „Витала" у тежини породице добитника, 10 видеокасета са цртаним филмовима, 30 лутака „Растимо", 30 мајица „Растимо", 30 лопти „Растимо" 30 капа „Растимо" итд.
Извлачење у емисији
„С оне стране дуге" 30. 6. 1991. године

ЈА ♥ ПТТ

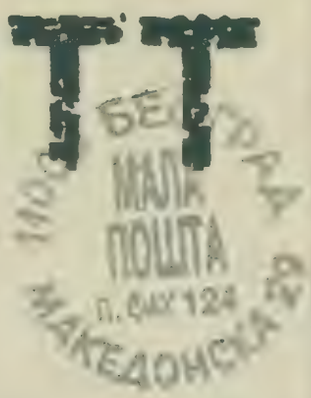

Уређује: Винто Недељковић

Има ли наде

Увек сам носила наочари јер вид ми никада није био најбољи. На последњем прегледу лекар је рекао мами да је у питању астигматизам. Шта је то и има ли наде да ми се вид поправи?

ЕСПЕРАНЦА
Прибој

Реч астигматизам означава недовољну оштрину вида која настаје услед неправилног преламања светлосног зрака у рожњачи ока и сочиву. Некада се може јавити на само једном оку, али чешће на оба. Поправља се ношењем наочара са цилиндричним стаклима или само контактним сочивима.

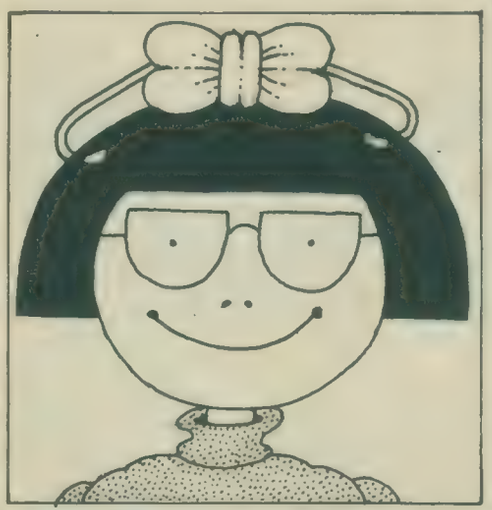

Народ нестао, жвака остала

Шта за нас младе значи жвакаћа гума, не треба да објашњавам, али ме занима ко је, у ствари, измислио жваку.

САНДРА
Београд

Стари латиноамерички народ Маје први су правили жваке од смоле циновског зимзеленог дрвета по имену саподила. Маје су одавно истребљене од завојевача Шпанаца, а жвакаћа гума и данас траје.

Мрља, шара, предео...

Телевизија је преплављена рекламним или музичким спотовима. Волела бих да знам шта значи та реч.

СУЗАНА Х.
Никинци

Спот је енглеска реч која значи мрља, шара или место, крај, предео. У енглеској сложеници spot–light означава јак светлосни сноп управљен на једно место, човека или предмет. У ТВ–рекламама ради се управо то: брзо и сажето рекламирају се (осветљавају, истичу) поједини производи.

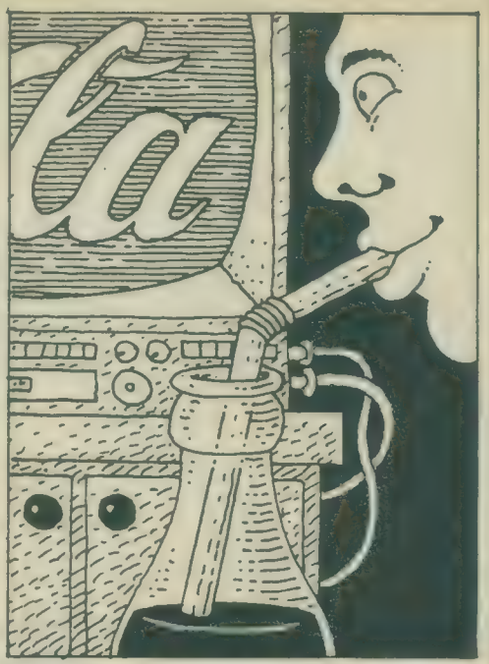

Све популарнија одбојка

Од спортова највише волим одбојку. Где је почела да се игра?

НЕШКО КОЦЕВ
Тетово

Одбојка се, као спорт, до Првог светског рата играла у Америци, а тек од двадесетих година и у осталом делу света. Као година настанка ове игре сматра се 1895. када су играчи, уместо рекетом, рукама почели да пребацују лопту преко мреже.

Код нас је у почетку више била забава него игра, појавила се 1921. године када су почели да је играју чланови друштва „Соко". Прави замах код нас добија тек педесетих година.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Драгана Пајић, Мајора Јаше 9, 15300 Лозница – 14 година, сакупља постере, навија за Црвену звезду.

Goran Mrakitsch, Timiš, Varias 695, Rumunija – 12 година, сакупља постере и стари новац, воли фудбал, навија за Црвену звезду.

Лепа Петковска, Трифун Пановска 2/1–15, 91000 Скопље – 16 година, воли музику, спорт, путовања и посебно цртање.

Селма Хукић, Маријана Баруна 11/3, 71000 Сарајево – 11 година, сакупља салвете, постере и папирне лутке.

Слађана Кужета, Вуковарска 16, 56227 Борово – 13 година, воли музику, спорт и путовања.

Наим Сукалућ, Николе Ђаконовића 398, 85360 Улцињ – 15 година, сакупља постере, воли спорт и музику, навија за Црвену звезду.

Љубица Јаковљевић, Железничка 35, 56227 Борово – 14 година, воли музику, спорт и путовања, навија за Црвену звезду.

Давор Лаховски, Завнобиха 16, 78000 Бањалука – 14 година, воли све што воле млади.

Променићу име

Имам ружно име и због њега сам увек патила. Написала бих вам како гласи, али онда би сви знали ко је у питању. Помозите ми саветом како да га променим и да ли је то могуће.

„999"
Сента

У општини у којој станујеш треба да се обратиш референту за грађанска питања. Од докумената треба да поднесеш: уверење о држављанству, извод из матичне књиге рођених, пристанак оба родитеља, као и образложење због чега желиш да промениш име. Да ли ћеш добити пристанак за промену имена, одлучиће надлежни.

РЕШЕЊЕ ЕМИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ – ВОДОРАВНО: нилски коњ, кс, ометати, кора, ветерина, бут, Инари, узбуна, сачинити, ћар, аријанисти, а, д, ца, жа, тб, ш, рика, срок, Тиса.

ПОЛИВАЧ: број 2.

Постаћу стјуардеса

Ученица сам средње школе и то одлична, али на незадовољство својих родитеља ја желим да будем само једно – стјуардеса. Да ли у Београду постоји таква школа, колико траје и какви су услови за упис. Занима ме још ово: ко је била прва стјуардеса?

СЊЕШКА
Титоград

Школа за стјуардесе не постоји у Београду. Југословенски аеротранспорт приликом попуњавања радних места стјуардеса расписује конкурс са одређеним условима: завршена средња школа, знање два светска језика, одлично здравствено стање, пријатан изглед, лепо опхођење и године старости између 18 и 25. Пре пријема на посао проверава се знање и спроводе психо тестови и здравствена контрола.

Прва стјуардеса била је Елен Черчи, болничарка. Полетела је 1930. године у Окланду, Калифорнија, уз приметно гунђање пилота који је сматрао да девојка у авиону може само да смета. Али, догодило се да је једном путнику позлило, имао је напад слепог црева, и уз стручну помоћ Елен Черчи издржао је лет. По слетању авиона хитно је пребачен у болницу. Сумњичави пилот изјавио је после свега да без стјуардесе више не би желео да лети.

Шта је парапсихологија?

Видим да је парапсихологија данас веома популарна. Молио бих вас да ми кажете каква је то наука.

БРАНКО МИЛИЋ
Власеница

Парапсихологија је посебна грана психологије и она проучава појаве изван деловања данас познатих природних закона. Због недовољно одређеног предмета проучавања, у парапсихологији је било много заблуда и злоупотреба што је довело до тога да се занемаре извесне појаве које свакако заслужују пажњу. На пример, још није доказано да ли се напором воље и телепатијом може ступити у додир са свешћу неког човека удаљеног стотинама, па и хиљадама, километара или да се одређени предмети могу покретати снагом мисли.

Идеја још из 5. века

Желим да, када одрастем, будем капетан подморнице. Реците ми ко је први направио подморницу?

ВЕСКО
Тиват

Брод који би могао и да рони потиче, као идеја, још из 5. века. Холандски лекар Дребел направио је 1620. године у Енглеској подморницу од дрвета обложену кожом а покретала су је весла.

Међутим, творцем прве подморнице за ратне сврхе историчари СССР–а сматрају Руса Никонова по чијем је пројекту 1724. године она и изграђена. Други историчари то приписују Американцу Бушнелу. Он је 1776. конструисао подморницу која је служила за напад на енглеске ратне бродове. Имала је облик јајета и названа је „туртле", што значи корњача.

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Вјера Малчић, Приједорска 16, 41000 Загреб – 13 година, воли рокенрол, псе, природу и дружење.

Сенита Дружановић, Горња Коприва, 77222 Цазин – 11 година, сакупља постере, салвете и налепнице.

Ивана Јовановић, Миливоја Марића бб, 31205 Севојно – 10 година, скаупља салвете и марке.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2060

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НИП „Политика"
др Живорад Миновић

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Помоћник главног уредника
Славољуб Кецић

Уредник стрипа
Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник
Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" – редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 129,00 динара, тромесечна 387,00 динара, полугодишња 774,00 динара, годишња 1.548,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Месечна 258,00 динара, тромесечна 774,00 динара, полугодишња 1.548,00 динара, годишња 3.096,00 динара.
Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ГОДИШЊА:

САД	USD	139.–
СР НЕМАЧКА	DEM	237.–
ШВЕДСКА	SEK	852.–
ФРАНЦУСКА	FRF	807.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF	202.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „Политика" код БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ, Деоничарско друштво, Главна филијала, „ИНВЕСТБАНКА" – Београд, на рачун број: 60811-623-63-257310-999-00054, уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампање стварт, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

КАПА
ПРОСЕЦИТЕ ПО ЦРТИЦАМА
Џиџин кућица
СВАКОДНЕВНА ХАЉИНА
ОБУЦИТЕ ПАТУЉЧИЦУ
ПАТУЉЧИЦУ ЗАЛЕПИТЕ НА КАРТОН И ИСЕЦИТЕ
СВЕЧАНА КАПА
ПРОСЕЦИТЕ ПО ЦРТИЦАМА
СПАВАЧИЦА
БЛУЗА
СВЕЧАНА ХАЉИНА
КАПУТ

Најстарија
домаћа
приватна
издавачка
кућа

ПОЛАРИС

има задовољство да вас позове да под најповољнијим условима обезбедите свој примерак неког од великих хитова из наше три атрактивне едиције

Едиција научне фантастике ПОЛАРИС

1. Исак Асимов, ЧЕЛИЧНЕ ПЕЋИНЕ
(латиница, меки повез, страна 174, цена 250 динара)
2. Исак Асимов, ГОЛО СУНЦЕ
(латиница, меки повез, страна 176, цена 250 динара)
3. Исак Асимов, КРАЈ ВЕЧНОСТИ
(латиница, меки повез, страна 180, цена 250 динара)
4. Џин Волф, СЕНКА МУЧИТЕЉА
први део у серији „Књига Новог Сунца"
(латиница, меки повез, страна 240, цена 350 динара)
5. Џин Волф, КАНЦА ПОМИРИТЕЉА
други део у серији „Књига Новог Сунца"
(латиница, меки повез, страна 234, цена 350 динара)
6. Џин Волф, МАЧ ЛИКТОРА
трећи део у серији „Књига Новог Сунца"
(латиница, меки повез, страна 232, цена 350 динара)
7. Џин Волф, ЦИТАДЕЛА АУТАРХА
четврти део у серији „Књига Новог Сунца"
(латиница, меки повез, страна 240, цена 350 динара)
8. Артур Кларк, ПАД МЕСЕЧЕВЕ ПРАШИНЕ
(латиница, меки повез, страна 256, цена 300 динара)
9. Артур Кларк, 2001: ОДИСЕЈА У СВЕМИРУ
(латиница, меки повез, страна 190, цена 250 динара)
10. Артур Кларк, 2010: ДРУГА ОДИСЕЈА
(латиница, меки повез, страна 284, цена 300 динара)
11. Артур Кларк, 2061: ТРЕЋА ОДИСЕЈА
(латиница, меки повез, страна 256, цена 280 динара)
23. Исак Асимов, Роберт Силверберг, СПУШТАЊЕ НОЋИ
(латиница, меки повез, страна 284, цена 350 динара)
25. Френк Херберт, БОЖАНСКИ ЦАР ДИНЕ (I–II)
(латиница, меки повез, страна 412, цена 460 динара)
26. Френк Херберт, ЈЕРЕТИЦИ ДИНЕ (I–II)
(латиница, меки повез, страна 408, цена 460 динара)
27. Френк Херберт, КАПИТОЛ ДИНА (I–II)
(латиница, меки повез, страна 416, цена 460 динара)

Едиција епске фантастике РУНЕ

12. Клајв Баркер, УТКАНИ СВЕТ
(латиница, тврди повез, страна 480, цена 500 динара)
13. Кетрин Невил, ОСМИЦА
(латиница, тврди повез, страна 492, цена 500 динара)
14. Стивен Доналдсон, КОБ ПОГЛАВАРА КЛЕТНИКА
први део у серији „Летописи Томаса Ковенанта, неверника"
(латиница, меки повез, страна 352, цена 400 динара)
15. Стивен Доналдсон, РАТ ЗЛОЗЕМЉА
други део у серији „Летописи Томаса Ковенанта, неверника"
(латиница, меки повез, страна 360, цена 400 динара)
16. Урсула Легвин, ТРИЛОГИЈА О ЗЕМЉОМОРЈУ
(латиница, меки повез, страна 420, цена 500 динара)
17. Урсула Легвин, ТЕХАНУ
(латиница, меки повез, страна 176, цена 300 динара)
24. Стивен Доналдсон, МОЋ ОЧУВАЊА
трећи део у серији „Летописи Томаса Ковенанта, неверника"
(латиница, меки повез, страна 304, цена 400 динара)

Едиција популарне науке СФИНГА

18. Алберт Ајнштајн, МОЈА ТЕОРИЈА
(латиница, меки повез, страна 110, цена 250 динара)
19. Алберт Ајнштајн, МОЈ ПОГЛЕД НА СВЕТ
(латиница, меки повез, страна 176, цена 250 динара)
20. Стивен Хокинг, КРАТКА ПОВЕСТ ВРЕМЕНА
(латиница, меки повез, страна 232, цена 250 динара)
21. Исак Асимов, ЖИВОТ У СВЕМИРУ
(латиница, меки повез, страна 284, цена 300 динара)
22. Карл Сеган, КОСМОС
(ћирилица, меки повез, страна 360, цена 350 динара)

Најстарија
домаћа
приватна
издавачка
кућа

ПОЛАРИС

Молимо вас да претплатницу попуните читко штампаним словима и да је пошаљете на адресу:
Библиотека ПОЛАРИС
др Зоран Живковић
Сењачка 32
11000 Београд

Све додатне информације можете преко целог дана добити на телефон 011/652-304

ПРЕТПЛАТНИЦА

Овим се неопозиво претплаћујем на следеће књиге (навести редне бројеве одабраних наслова): _____

_____

Обавезујем се да ћу уплату извршити у року од три дана пошто од издавача добијем поштанску упутницу попуњену на збирни износ наруџбине.

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ: _____

ПОШТАНСКИ БРОЈ И МЕСТО: _____

УЛИЦА И БРОЈ: _____

ТЕЛЕФОН: _____

WALT DISNEY
МИКИ
НАДАМ СЕ ДА СМО ПОНЕЛИ СВЕ ШТО ЈЕ ПОТРЕБНО!
БЕЗ БРИГЕ! КАД ЈА ОРГАНИЗУЈЕМ ПИКНИК, ОНДА НЕ СМЕ НИШТА ДА ФАЛИ!
ШТА КАЖЕТЕ? КАКО ВАМ СЕ ЧИНИ?
НИЈЕ ЛОШЕ! СТАНИ ТАМО!
ОКЕЈ!
ОДОХ САМО ДА ПРОВЕРИМ ДА ЛИ ЈЕ СВЕ У РЕДУ!
ХМ... НЕМА КОПРИВА, НЕМА КОМАРАЦА...
ОВАМО, НАРОДЕ! МЕСТО ЈЕ СУПЕР!
Copyright © 1984 Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate
ОХ, ШИЛОО, ВИДИ...
... МРАВИ СУ ОВДЕ НЕШТО ЖИВАХНИЈИ!
ЧАК!
ЧАК!
ЧАК!
ЧАК!
ЧАК!
7-15

ГРЕБ, ГРЕБ ДО НАГРАДЕ

ЈОШ ДВЕ НЕДЕЉЕ ДО КРАЈА ИГРЕ И СУПЕРПРЕМИЈА:

- **Стан у Београду од 43,43 m², на II спрату, бр. 12 у ексклузивном насељу „Филмски град"**
- **Стан апартман у насељу „Свети врачи" – Бока которска**
- **Петнаестодневни боравак за две особе, по избору добитника**

ИГРА ИЗНЕНАЂЕЊА: **У овом и следећем броју „Политикиног Забавника" још увек имате шансу да добијете награду изненађења за две особе**

Највећа, најоригиналнија и најбржа наградна игра на свету је почела! У сваком примерку „Политикиног Забавника" потражите срећку АМЕРИКА и одмах ћете сазнати да ли сте, на пример, добитник путовања у САД, на Флориду и у DISNEY WORLD, за две особе или ћете овог лета уживати у Шпанији и башкарити се у Љорет де Мару.

Ако немате стан, очекује вас један у луксузном насељу „Филмски град" у Београду као суперпремија наградне игре АМЕРИКА. Можда вам је привлачнији апартман у Боки Которској или вашем авантуристичком духу више одговара, рецимо, награда – петнаестодневни боравак за две особе по избору добитника на било којој тачки Земљине кугле!

То, наравно, није све што смо вам припремили у наградној игри АМЕРИКА, чије награде вреде више од 10 милиона динара. Али, пођимо редом...

10 КОЛА ЗА 10 НЕДЕЉА

Наградна игра траје 10 кола, односно 10 наредних недеља, од 26. априла до 5. јула 1991. године када се извлаче награде последњег, десетог, кола. До тада ћемо доделити укупно седам хиљада дана боравка у иностранству читаоцима – добитницима награда.

Дакле, сваке недеље можете постати добитник једне од вредних награда које смо вам припремили у игри АМЕРИКА.

Из наслова наградне игре јасно је, надамо се, да је једна од главних награда путовање у САД, боравак на Флориди и посета чувеном Disney Worldu.

НЕШТО И ОДМАХ ВАЖНО

Свака награда (добитак) путовања важи за две особе. Реч је о заиста ексклузивним летовалиштима и у туристичким земљама као што су Шпанија, Грчка, Италија, Португал, Кипар, Турска и Тунис. Једно од њих очекује и вас. Зато не заборавите да и следећих недеља, приликом куповине „Политикиног Забавника", проверите да ли је у њему срећка АМЕРИКА. Благим скидањем емулзије са срећке сазнаћете одмах да ли сте добитник неке од награда. Ако се појаве звездице, нема добитка, али биће још прилика! Зато пазите! Све друго, осим звездице, је шифра једне од многобројних награда.

Примера ради: ако се после скидања емулзије са срећке појави, рецимо, шифра 1KK16 или 4PTH8 – прави сте срећковић, јер сте обезбедили летовање, и то какво, за две особе, наравно!

И ПОНОВО НЕШТО ВАЖНО!

Било коју шифру можете веома лако дешифровати у сваком броју „Политикиног Забавника" (у рубрици о Наградној игри). Из броја у број штампаћемо цео шифрарник.

Ваша обавеза је, уколико сте добили неку од награда, да се јавите редакцији „Политикиног Забавника", најкасније у року од седам дана, на телефон 011/324-471 или 011/325-761 локал 520 и то за:

VIII коло – до 21. 6. 1991.
IX коло – до 28. 6. 1991.
X коло – до 5. 7. 1991.

Извлачење суперпремија

Осим награда летовања за две особе, чији је укупан фонд седам хиљада дана боравка у иностранству током летње сезоне, можете добити боравак, такође за две особе, у Југославији – и то у Будви, Петровцу, Бечићима и на Златибору.

Сваке недеље додељиваћемо велики број скејтборда, што ће вероватно обрадовати млађе читаоце, као и мини џипове. Скејтборд и мини џипови су појединачне награде.

●

И НА КРАЈУ ОНО НАЈВАЖНИЈЕ!

Читаоци, учесници наградне игре АМЕРИКА који нису извукли награду треба да сачувају своје срећке. Како игра траје 10 кола (10 недеља), предвидели смо СУПЕРПРЕМИЈЕ за све учеснике игре који су сакупили десет празних срећака АМЕРИКА. Уз талон који ћемо објавити у „Забавнику" број 2061 (28. 6. 1991. године) пошаљите на нашу адресу 10 празних срећака и учествоваћете 14. јула 1991. године у телевизијском извлачењу СУПЕРПРЕМИЈА. Дакле, 10 празних срећака АМЕРИКА са знаком „Политикиног Забавника" и Лутрије Војводине, са личним подацима на талону, треба да пошаљете на адресу „Политикиног Забавника" најкасније до 13. јула 1991. до 12 часова за извлачење СУПЕРПРЕМИЈА.

А СУПЕРПРЕМИЈЕ су: стан од преко 40 m^2 у једном од најлепших делова Београда, у насељу „Филмски град", затим апартман у насељу „Свети Врачи" – Бока Которска и петнаестодневни боравак за две особе по избору добитника.

●

Игра изненађења

Сви учесници наградне игре АМЕРИКА који нису добили ни једну од награда могу да учествују сваке недеље у „Игри изненађења". Довољно је да попуните купон „Игре изненађења" који објављујемо у сваком колу наградне игре у „Политикином Забавнику" и да га у одређеном року пошаљете на нашу адресу, са обавезном назнаком за **„Игру изненађења"**.

Наградни фонд ове игре која ће трајати 10 кола, из недеље у недељу, нека остане изненађење и за вас. Имена добитника награда у **„Игри изненађења"** објављиваћемо у „Политикином Забавнику" почев од броја 2055 од 17. 5. 1991. године.

IX коло
„ИГРА ИЗНЕНАЂЕЊА"
Купон број 9

Име и презиме: _____

Улица и број: _____

Место становања: _____

Поштански број _____

Купон број 9 треба да стигне у редакцију најкасније до 28. 6. 1991.
Адреса: „Политикин Забавник", 11001 Београд, Македонска 29, са назнаком: за „Игру изненађења".

ДОБИТНИЦИ ПУТОВАЊА ЗА ДВЕ ОСОБЕ КОЈИ СУ У ШЕСТОМ КОЛУ ПРОНАШЛИ СРЕЋКУ „АМЕРИКА" СА НЕКОМ ОД ДОБИТНИХ ШИФАРА:

1. МАРИЈА РИСТИЋ, Суворска 19, БЕОГРАД, 6КЕ10– ГРЧКА, Еубеја, 10 дана авионом
2. ДИМИТРИЈЕ ГЛИГОРИЈЕВИЋ, Капетана Радића Петровића 6, ЗЕМУН, 6КЕ10 – ГРЧКА, Еубеја, 10 дана авионом
3. ДРАГАН ЕРЦЕГ, Моше Пијаде 14а, ВИНЧА, 6КЕ10– ГРЧКА, Еубеја, 10 дана авионом
4. ЉУБИНКА СОКОЛОВИЋ, Сердар Јанка Вукотића 30, БЕОГРАД, 6КЕ10– ГРЧКА, Еубеја, 10 дана авионом
5. ЗОРАН СТАНКОВИЋ, Николаја Гоголја 98, БЕОГРАД, 6КЕ10– ГРЧКА, Еубеја, 10 дана авионом
6. ЈОВАН ЈЕЛИЋ, Прерадовићева 5, БЕОГРАД, 6КЕ10– ГРЧКА, Еубеја, 10 дана авионом
7. БРАНКО ВУЧЕТИЋ, Трг ратне морнарице 2/II, ТИВАТ, 6КЕ10– ГРЧКА, Еубеја, 10 дана авионом
8. АНТОНИО ГЛАВИЦА, Загребачка 67, ВРБОВЕЦ, 6КЕ10– ГРЧКА, Еубеја, 10 дана авионом
9. ВЛАДИМИР ТРИФУНОВИЋ, Гоце Делчева 13, ЗЕМУН, 6КЕ10– ГРЧКА, Еубеја, 10 дана авионом
10. ВЕСНА ПЕТРОВИЋ, село Мрштане, ЛЕСКОВАЦ, 6КЕ10– ГРЧКА, Еубеја, 10 дана авионом
11. ДРАГАНА МАРЈАНОВИЋ, Павла Папа 22, БЕОГРАД, 6РКВ– ШПАНИЈА, Коста Брава, 12 дана авионом
12. ЧЕДОМИР ЈАНКОВИЋ, Маршала Бирјузова 30, БЕОГРАД, 6РМ12– ШПАНИЈА, Мајорка, 12 дана авионом
13. ДРАГАН СЕНИЋ, Страхињића Бана 56, БЕОГРАД, 6РР12– ПОРТУГАЛИЈА, Алгарве, 12 дана авионом
14. УРОШ НИНКОВИЋ, Соколска 17/II, БЕОГРАД, 6РТ16– ГРЧКА, Тасос, 16 дана аутобусом
15. ДРАГАН КЉАЈИЋ, Брзакова 16, БЕОГРАД, 6РТ16– ГРЧКА, Тасос, 16 дана аутобусом

16. МИМА СТОЈАНОВИЋ, Душана Богдановића 13, БЕОГРАД, 6PL16- ГРЧКА, Лептокарија, 16 дана аутобусом

17. ВУК ВАСИЋ, Мајке Јевросиме 39, БЕОГРАД, 6PK16- ГРЧКА, Кавала, 16 дана аутобусом

18. МИЛИЦА КЕСЛЕР, Пролетерских бригада 50, БЕОГРАД, 6PK16- ГРЧКА, Кавала, 16 дана аутобусом

19. СВЕТЛАНА ЂУКАНОВИЋ, Господара Вучића 74, БЕОГРАД, 6JZJ5- ЗЛАТИБОР, хотел „Југопетрол", 7 дана, сопствени превоз

20. МАРИНА СЕКУЛИЋ, Коперникова 12, БЕОГРАД, 6JZJ5- ЗЛАТИБОР, хотел „Југопетрол", 7 дана, сопствени превоз

21. БРАНКА ФИЛИПОВИЋ, Борска 9ц, БЕОГРАД, 6ZČ7- ЗЛАТИБОР, седмодневни третман ЧИГОТА, сопствени превоз

22. ДЕСА ЖИВКОВИЋ, 23. јула 166, БАТАЈНИЦА, 6ZČ7- ЗЛАТИБОР, седмодневни третман ЧИГОТА, сопствени превоз

23. СЛАВИЦА ВУЧЕТИЋ, Браће Југовића 23, БЕОГРАД, 6ZČ7- ЗЛАТИБОР, седмодневни третман ЧИГОТА, сопствени превоз

24. НЕНАД ИСАЛИЋ, Моше Пијаде 76, ДЕБЕЉАЧА, 6ZČ7- ЗЛАТИБОР, седмодневни третман ЧИГОТА, сопствени превоз

25. СРЕДОЈЕ МАРТИНОВ, Б. Кидрича 85, САКУЛЕ, 6ZČ7- ЗЛАТИБОР, седмодневни третман ЧИГОТА, сопствени превоз

● **Због великог броја имена, добитнике скејтборда не објављујемо.**

ДОБИТНИЦИ НАГРАДА „ИГРЕ ИЗНЕНАЂЕЊА" ШЕСТОГ КОЛА (КУПОН БРОЈ 6)

У присуству Комисије НИП „Политика" награде је извукао Димитрије Бјелица, шаховски мајстор

Награде су добили:

1. ЕМИН МИФТАР, Сарајевска 76, БЕОГРАД – Грчка, Еубеја, 10 дана авионом

2. КАТЕРИНА МАРШАЛЕК, 16. октобра 19, БЕОГРАД – ГРЧКА, Еубеја, 10 дана авионом

3. МИЛИЦА ПЕЈИЋ, Едварда Кардеља 68, ОМОЉИЦА – ГРЧКА, Еубеја, 10 дана авионом

4. НОВИЦА МЕТОДИЈЕВ, м. „Ваклини" 165, село ГОРЊА ЛИСИНА – ГРЧКА, Еубеја, 10 дана авионом

5. САЊА КОЗАРЧИЋ, Молијерова 3/IV, НОВИ САД – ГРЧКА, Еубеја, 10 дана авионом

6. ДРАГАН РЕЉИН, Вукице Митровић 5/II, БАЧКА ПАЛАНКА – ГРЧКА, Лептокарија, 16 дана аутобусом

7. МИЛОШ КНЕЖЕВИЋ, 29. новембра 33, ЗРЕЊАНИН – САД, Флорида, „Walt Disney World", 7 дана авионом

ТУРИСТИЧКА АГЕНЦИЈА „ДУНАВ ИНТЕРНАЦИОНАЛ" ВОДИ ВАС НА МАЛТУ

МАЛТА

ТУРИСТИЧКА АГЕНЦИЈА „ДУНАВ ИНТЕРНАЦИОНАЛ", БЕОГРАД, ТЕРАЗИЈЕ 43
ТЕЛ: 011/339-771, 011/342-761; FAX: 011/339-771
СВЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПУТОВАЊУ НА МАЛТУ МОЖЕТЕ ДОБИТИ ОД 8 ДО 20 ЧАСОВА.

ШИФРАРНИК

ДЕВЕТОГ КОЛА

***** – Без добитка. (Сачувајте ову срећку јер ако сакупите 10 срећака са пет звездица, можете да учествујете у извлачењу суперпремије на крају наградне игре.)

9KKRF – Грчка, Крф, 8 дана авионом
9JTV5 – Турска, Ayvalik, 13 дана аутобусом
9JIR5 – Италија, Римини, 13 дана аутобусом
9JTH4 – Тунис, Хамамет, 10 дана авионом
9JKA4 – Кипар, Ајанапа, 12 дана авионом
9JPM4 – Шпанија, Мајорка, 7 дана авионом
9JPA4 – Португалија, Албуфеира, 7 дана авионом
9JB6 – Будва, приватан смештај, I категорија, 12 дана, сопствени превоз
9JP5 – Петровац, приватан смештај, I категорија, 12 дана, сопствени превоз
9JZJ7 – Златибор, хотел „Југопетрол", 7 дана, сопствени превоз
9PT16 – Грчка, Тасос, 16 дана аутобусом
9PL16 – Грчка, Лептокарија, 16 дана аутобусом
9PK16 – Грчка, Кавала, 16 дана аутобусом
9DDDD – САД, Флорида, Walt Disney World, 7 дана авионом
9ZČ7 – Златибор, седмодневни третман Чигота, сопствени превоз
9SKBR – Скејтборд
9G12V – Мини компјутер

Добитници награда деветог кола, јавите се редакцији „Политикиног Забавника" на телефон 011/324-471 или 011/325-761 локал 520, најкасније до 28. 6. 1991. радним даном од 9 до 15 часова.

ИЗЛАЗИМО У СУСРЕТ И НАШИМ ЧИТАОЦИМА ИЗ УНУТРАШЊОСТИ

ЈУНИОР КОМПЈУТЕР И – ПОУЗЕЋЕМ!

Ову чудесну електронску направу, намењену деци од 6 година навише, као најлепши поклон за успешан крај школске године, донеће вам поштар – за 3.333 динара и поштанске трошкове

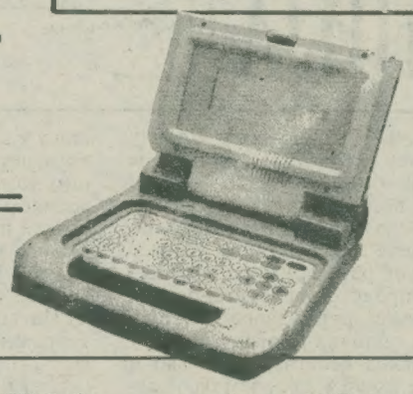

У једном од прошлих бројева, под насловом „Лична квискотека", објавили смо причу о „Јуниор компјутеру", електронској направи која је „запалила" свет. Објавили смо и да овај изузетан компјутер, намењен игри и учењу деце од 6 година навише, може, по цени од 3.333 динара, да се купи у Београду. Тачније – у Новом Београду, у продавници „Симпексомни", у Омладинских бригада 18б, преко пута зграде СИВ-2.

Од тада смо примили велик број телефонских позива, писама и дописница са једним једиником питањем – може ли „Јуниор компјутер" да се набави поузећем? Дакле – не путујући у Београд?

Кад је „Забавник" у питању – може све!

У овом броју помажемо вам да и поузећем, поштом, набавите „Јуниор компјутер", електронску направу са 17 могућности да дете, кроз забаву, учи језике, црта, компонује, свира, бави се математиком...

Све што треба да урадите је следеће:

1. ПИТАЈТЕ РОДИТЕЉЕ да ли можете да купите „Јуниор компјутер"?

2. МАМА ИЛИ ТАТА (бака, тетка, стриц, дека – дакле, неко старији од тебе, поштовани читаоче) треба ЧИТКО, ШТАМПАНИМ СЛОВИМА (или писаћом машином) да попуни наруџбеницу коју објављујемо.

3. ИСЕЦИТЕ наруџбеницу из „Забавника", ЗАЛЕПИТЕ је на дописницу или разгледницу и пошаљите (што пре) на адресу: „СИМПЕКСОМНИ", Омладинских бригада 18б, 11070 Нови Београд.

4. Кад вам поштар ДОНЕСЕ „Јуниор компјутер" – платићете 3.333 динара (колико кошта „Јуниор компјутер") и – поштанске трошкове.

За највише десет дана, од дана када сте послали наруџбеницу, постаћете, на овај начин, власник „Јуниор компјутера", електронског производа који је добио највише признања у 1991. години.

И још нешто:

Пошто „СИМПЕКСОМНИ", у овом тренутку, има ограничен број „Јуниор компјутера" – предност ће имати оне наруџбенице које стигну пре. Свака наруџбеница која стигне биће уредно обележена. „Јуниор компјутери" слаће се тим редоследом. Зато – пошаљите наруџбеницу што пре.

Речју „ДА" или „НЕ" на наруџбеници обележите да ли, у случају да у овом тренутку ваша наруџбеница није стигла на ред, желите да вам „Јуниор компјутер" пошаљемо кад стигне нова количина.

„СИМПЕКСОМНИ", Омладинских бригада 18Б, 11070 Н. БЕОГРАД

НАРУЏБЕНИЦА

Пошаљите ми поузећем један „Јуниор компјутер":

Име и презиме _____

Улица и број _____ **Стан, спрат** _____

Поштански број и место _____

Желим „ЈК" и касније (молимо заокружите) ДА – НЕ – уколико ова моја наруџбеница није стигла на време.

Број мог телефона _____ **Потпис:** _____

Поштару ћу, приликом преузимања, платити откупнину од 3.333,00 динара плус – поштанске трошкове

Правила

ИГРА У ИГРИ ИЛИ ВИШЕ ОД (ЈЕДНЕ) ИГРЕ

У свом програму летовања за ову годину „Путник" је припремио избор од 45 познатих летовалишта у 20 познатих туристичких области Европе, Африке и Азије. Купајте се на плажама Шпаније, Малте, Туниса, Италије, Француске, откријте шарм Португала, преко Грчке и Егејског мора допловите до Турске, Израела, Кипра, поцрните на Црном мору, у Совјетском Савезу или Бугарској.

„Забавник" вам доноси делић тога света. Заједно са „Путником" обавештаваће вас о сваком атрактивном путовању које нуди и рећи понешто занимљиво о факултативним излетима који су уједно и награде у нашој новој заједничкој игри. Ништа лакше!

Упишите своје податке на купон, купон залепите на дописницу, а дописницу пошаљите на адресу „Забавника".

Остало је наша брига. Једном недељно извлачиће се 10 добитника. Награде су, као што већ знате, бесплатно коришћење на купону наведених факултативних излета за две особе, наравно, уколико се ове године определите да летујете са „Путником". Ови излети организују се из летовалишта која су наведена у „Путниковој" брошури „Летовања у иностранству '91" и нису урачунати у основну цену аранжмана. Имена првих добитника објавићемо у броју од 24. маја, односно четири недеље после извлачења.

Награде не могу да се мењају за новчану противвредност, али ако добитник жели, своју награду може да замени за комплет излета у некој другој регији или земљи. Добитник може да одреди другу особу која ће користити награду уместо њега. На крају игре, после свих девет недеља и девет могућности да добијете неки од комплета излета, сви до тада приспели купони учествују у финалном, џокер извлачењу за 50 награда – комплета излета за једну особу, по жељи добитника који ће сам одабрати излет.

Желимо вам да овог лета пакујете кофере у друштву са „Путником", а „Забавник", као и увек, остаје ваш најбољи другар и сапутник.

ПУТНИК – информације у свим пословницама у земљи. У Београду: Трг Маркса и Енгелса 1, тел. 011/331-163, Генерала Жданова 32, тел. 342-588, Драгослава Јовановића 1, тел. 332-911, Теразије 27, тел. 339-818, Трг братства и јединства 1а, тел. 657-995, Гаврила Принципа 52, тел. 644-874, Пожешка 45, тел. 541-366, у Земуну, Маршала Тита 24, тел. 614-516, Булевар револуције 97, тел. 423-915, у Младеновцу, Иве Лоле Рибара 32, тел. 822-1213.

ЛЕТО НА ИЗВОРИШТИМА ЦИВИЛИЗАЦИЈА

Египат и Израел, две древне медитеранске земље на два континента, изворишта две старе цивилизације, по много чему сличне а истовремено веома различите, заједничко су одредиште једног изузетно занимљивог „Путниковог" путовања. Оне су два најзначајнија дела блискоисточног простора, чији су народи, потомци заједничког праоца, у датим историјским околностима испреплели своје судбине у прошлости, много више него што су то, чини се, сами желели.

Боравак у овим земљама, током овог лета, на начин на који вам то предлаже „Путник", омогућиће да се боље разуме и упозна и њихова садашњост за коју се занима цео свет.

Одмор у граду дијаманата

По доласку у Израел (где се стиже после двоипочасовног лета до Каира и занимљивог путовања кроз северни Египат, преко Суецког канала и Синајског полуострва) пуних осам дана „Путникови" гости одмарају се у Натанији, тридесетак километара северно од Тел Авива. То је једно од најпознатијих израелских летовалишта, са дугим, одлично уређеним пешчаним плажама и прекрасним шеталиштем уз обалу дуж које су изграђени удобни хотели.

Окружен плантажама поморанџи, овај град допадљиве савремене архитектуре има око 120.000 становника. Бројни ресторани, кафетерије, дискотеке и ноћни локали угошћују углавном избирљиве и добростојеће посетиоце из Западне Европе.

Натанија је добила име по америчком добротвору Натану Страусу (1848–1931) уз чију је помоћ основана 1928. године као пољопривредно насеље. Смањена тражња и поремећено тржиште аграма током Другог светског рата приморали су његове предузимљиве становнике да траже друге изворе прихода. Једна одлична идеја, у почетку на изглед неостварљива, као и многе друге у овој земљи упорних и домишљатих људи, убрзо је постала стварност.

Отворене су прве радионице за брушење дијаманата. Наравно, њих нема ни у ближој ни у даљој околини. Стижу са удаљености од шест и по хиљада километара, из јужноафричких рудника, онакви какве их је природа створила, да би их вредни и маштовити мајстори овде претворили у најлепши накит који се извози у Холандију, Белгију, Енглеску, САД и друге земље, чиме се остварују веома значајни приходи. Посетиоци Натаније по правилу не пропуштају прилику да посете неку од брусионица у којима им се, уз помоћ најновије видео технике, приказује цео процес оплемењивања дијаманата.

Постоји „ризик", који домаћини на све начине „увећавају", да се ту, на лицу места, подлегне неодољивој привлачности драгог камења које се уз простудирани начин презентације и привлачна објашњења продаје по цени од 50 до 150.000 долара. Та вредност се знатно повећа чим дијамант на руци или у џепу купца стигне у Америку или западну Европу.

„Дијамантско" летовалиште већини гостију ипак остаје у сећању по безбрижном одмору, купању у топлом и чистом мору и дружењу са срдачним и услужним домаћинима који су и сами, великом већином, не тако давно стигли из свих крајева света.

Оно што се такође заувек упамти јесу изванредни излети који се организују са поласком из Натаније. Неки од њих су истовремено награде у „Путниковој" „Игри у игри или више од (једне) игре" чија ћете правила, као и обично, наћи у овом броју „Забавника".

Обилазак Свете земље

Извесно је да у свету нема земље на тако малом простору која је у толикој мери у свести човечанства и историјском памћењу толиких народа и којој толико добро пристаје често употребљавана синтагма „земља контраста" или „земља са хиљаду лица".

Хиљадама година овде живе људи различити по расној припадности, верским и политичким уверењима, економским интересима, по обичајима и традицијама, најчешће међусобно непомирљиво завађени, али у заједничком настојању да подреде чудесну природу ове земље.

Обилазак Свете земље, њених градова и споменика, због тога је неупоредиво више од упознавања културне баштине једног народа. То је за многе непосредна спознаја цивилизацијског и духовног поретка по којем су васпитавани и узбудљив доживљај.

● Разуме се да је посета Јерусалиму, израелској престоници и једном од најстаријих градова света, који лежи у брдима Јудеје, први циљ свих који дођу у ову прелепу земљу. То је свети град Јевреја, хришћана и муслимана чији значај и улога у историји света нису у сразмери са његовим релативно малим пространством. „Yerushalayim" или „град мира" у чијој су се историји углавном смењивали походи, опсаде, рушења и побуне и за који су се, поред Јевреја, борили Вавилонци, Персијанци, Римљани, Византинци, Арабљани, крсташи, Турци, Британци и Арапи, упамтио је мало мирних времена.

Старо језгро града, опасано зидинама са монументалним капијама, подељено је на хришћански, муслимански и јеврејски део у којима су храмови, светилишта и споменици непроцењиве уметничке и духовне вредности које је тешко све побројати и немогуће видети током једне посете. Стална мета посетилаца су, наравно, најзначајнија светилишта три велике религије: Црква светог гроба, Омарова џамија и Зид плача.

Христов гроб, место највећег хришћанског ходочашћа, посећују милиони верника из читавог света. Импресивне су процесије за време верских празника у Храму светог гроба који чувају и опслужују свештеници Грчке православне, Римокатоличке и Јерменске цркве, у којем Копти, Абисинци и Јакобити имају своје капеле.

Прекрасну Омарову џамију подигао је у 7. веку омејадски калиф Абдел Малик на стени на којој је Абрахам по предању понудио Свевишњем највећу жртву – свог сина Исака – и где је Голомон изградио Први храм, одакле се, по исламском учењу, пророк Мухамед винуо у небо. Зид плача у подножју Омарове џамије, највеће јеврејско светилиште, у ствари је западни зид Другог храма или Херодовог храма који је римски император Титус уништио 70. године, чему су претходили и следили крвави погроми Јевреја.

У новом делу града на брежуљцима око градских зидина, где се истичу грађевине од ружичастог камена, посебну пажњу посетилаца у краткој посети овом величанственом граду завређују Израелски музеј и меморијални комплекс Yad Vashem подигнут у знак сећања на јеврејске жртве нацистичких прогона.

Средњовековна српска држа-

ва је, попут осталих хришћанских заједница, оставила свој печат у Светој земљи од којег, на жалост, више нема трага. Прво је Свети Сава на свом првом путовању на поклоњење Христовом гробу 1229. купио од Сарацена манастир Светог Јована, који је пре тога његов отац Немања богато даривао. Затим је краљ Милутин у Јерусалиму изградио манастир Светих архангела а први српски патријарх и саветник цара Душана Јоаникије подигао у Палестини две мање богомоље. Најзад, у 16. веку српски монаси су узели под своју управу знаменити манастир Свети Сава Осveћени. Српско православље у Светој земљи заступа данас још само отац Григорије који живи у манастиру Светог Ђорђа у Јерихону.

У наставку излета предвиђена је посета оближњем Витлехему, месту Исусовог рођења. Пут води крај Маслинове горе, где се у Гестеманском врту у којем је Исус проказан и ухваћен уздиже монументална Црква нација или Базилика агоније која је са својих дванаест купола једна од најимпресивнијих јерусалимских богомоља. У Витлехему, у којем претежно живе хришћани, главна знаменитост је, наравно, Црква Христовог рођења подигнута изнад крипте у којој је, по предању, Исус угледао свет.

● Током боравка у Израелу једно купање ћете посебно упамтити – оно у Мртвом мору, највећој депресији за Земљиној кугли, чија површина (920 km²) лежи 392 метра испод нивоа мора. Дугачко је 76 а широко 16 километара и његовом средином пролази гранична линија између Израела и Јордана. Његова главна особеност је велика концентрација соли, од око 25 одсто, што је пет до шест пута више него у Медитерану, па због тога купачи у њему буквално плутају одржавајући се на површини без и најмањег покрета.

Четири стотине педесет метара изнад Мртвог мора уздижу се стрме литице брда Масада, до чијег заравњеног врха данас вози модерна успињача. На њему су остаци јеврејског утврђења које је 36. године пре наше ере подигао првосвештеник Јонатан и које је један век доцније било последњи бастион отпора Јевреја у побуни против Римљана. Три пуне године су браниоци одолевали надмоћним римским трупама, а када су 73. године наше ере увидели да је пад тврђаве неминован, браниоци, њих око 960, поубијали су своје породице а затим једни друге да нападачима не би пали у руке. Ово брдо, са којег се пружа величанствен поглед на Мртво море и на којем су остаци утврђења, међу којима се истиче палата јудејског краља Херода, има за Израелце посебно значење; оно је постало симбол сваког отпора, одлучног и истрајног, против непријатеља и завојевача.

У близини Мртвог мора, крај Кумранског манастира поред којег води пут, у једној пећини нађено је седам чувених Кумранских свитака. Они садрже одломке Исаијине књиге, најстаријег дела Старог завета писаног на хебрејском око 100. године пре наше ере и најзначајнији су експонат Музеја књиге који је у саставу Израелског музеја у Јерусалиму.

● Трећи излет води нас на север Израела, у Тиберијас и Назарет. Тиберијас се убраја у најлепша и најпознатија израелска летовалишта које помало подсећа на чувене туристичке центре на језерима на северу Италије. Лежи на Галилејском језеру, описаном у Библији, у депресији 300 метара испод нивоа мора. Насеље је основао Херод I Антипас у I. веку и назвао га именом императора Тиберија; од најстаријих времена било је познато по својим термалним изворима. На његовим обалама у Капернауму, испод Голанске висоравни, родном месту Светог Петра, Исус је починио нека од својих чуда уверивши, по предању, његове житеље у своју божанску моћ. После посете остацима синагоге, најстарије у Галилеји, следи обилазак Назарета, удаљеног четрдесетак километара, у којем је Исус (Назарећанин) провео детињство и живео до тридесете године.

У богатој историји овог првобитног јеврејског града, која се прати од бронзаног доба, забележено је да су га освајали Римљани, Персијанци, Византинци, Арапи и крсташи. Наполеон је боравио у њему 1799. а Турци су га одабрали за место штаба своје војске у Палестини током Првог светског рата. Установљењем јаког гарнизона у граду Британци су потврдили да су Турци направили добар избор.

Почасно место међу хришћанским црквама Назарета, поред грчке, руске, маронитске, коптске, јерменске и протестантске, заузима величанствена римокатоличка Црква благовештења, највећа на Блиском истоку, изграђена 1969. године. У модерном решењу задржан је средњовековни стил, а храм је богато украшен изнутра. Он наткриљује крипту у којој је, по предању, анђео Габријел пренео Христовој мајци Марији вест о рођењу детета. Ово светилиште је такође једно од најпосећенијих места хришћанског ходочашћа у Светој земљи.

Повратак у земљу фараона

Повратак из Натаније у Каиро је поновљени несвакидашњи доживљај. Није много два пута проћи трасом Виа Марис, једном од најважнијих античких саобраћајница којима су се кретале војне и трговачке експедиције између Египта и Месопотамије – две велике суперсиле старог века на овом подручју. Није много два пута (за свега неколико минута) прећи преко Суецког канала којим је Фердинанд Лесепс 1869. године тако мало раздвојио Африку и Азију а тако много приближио Европу и Индију. Није чак досадно возити се поново делом Синајске пустиње у којој се виде нагорели олупине тенкова и камиона будећи сећања на четири не тако давна израелско-арапска рата. Пролазак кроз пријатни и помало успавани Ел Ариш буди сећања на време када је наша војска у саставу Уједињених нација чувала мир и спречавала сукобе између других народа, далеко од својих граница...

И тако све до Каира, данашње престонице земље фараона.

А сутрадан сусрет са најважнијом и највећом арапском метрополом, утицајним духовним центром исламског света, ужурбаним, бучним и живописним Каиром, његовим изузетним споменицима и његовом богатом прошлошћу.

Најбољи могући увод у египатску цивилизацију је обилазак у свету чувеног Националног археолошког музеја и његових бројних ремек-дела међу којима се издвајају предмети непроцењиве вредности нађени у гробници фараона Тутанкамона у Долини краљева, некрополи владара Новог египатског царства. Древни град на Нилу може да се обухвати погледом са каирске Цитаделе на којој је изграђена Алабастер џамија, најлепша међу стотинама џамија у престоници. Возећи се кроз најважније градске булеваре и преко пространих тргова утисак о Каиру употпуниће посета познатом Кхан ел Кхалили базару где се купцима нуди све – од рукотворина вредних мајстора који их израђују на начин на који су то чинили њихови очеви и дедови до најмодернијих увозних електронских апарата.

Обилазак пирамида на платоу Гизе, једног преосталог од Седам светских чуда старог века, сваки посетилац очекује са посебним узбуђењем, као и сусрет са Сфингом, чуваром храма фараона Кефрена, мастабом принцезе Идут, комплексом чувене степенасте пирамиде и Серапеумом.

Уз све што је описано откриће много тога сами, овога лета, на једном „Путниковом" путовању у две земље, на извориштu древних цивилизација.

Д. Ж

ПУТНИК
НАГРАДНИ КУПОН бр. 8

ИЗРАЕЛ

1. Јерусалим и Витлехем
2. Мртво море и Масада
3. Тиберијас и Назарет

НАГРАДА

Комплет излета за две особе
Вредност: 260 долара

Име и презиме _____

Адреса и телефон _____

Упишите своје име, адресу и телефон и пошаљите купон на адресу: „Политикин Забавник", 11000 Београд, Македонска 29.

Учимо да пливамо (2)

Пливање вишеструко враћа оно што сте у њега уложили. Оно је основа развоја вашег тела: развијају се срце и крвни систем, плућа, мишићи, кости... Осим тога, у школи пливања ви се дружите и навикавате на заједнички живот

ПРСНИ СТИЛ И – ЖАБЕ

У прошлом броју стручњаци ШП „Делфин" помогли су нам да савладамо два стила пливања – краул и леђно. Сада је на реду најстарији, најстабилнији и најчешће коришћени стил – прсно пливање. Њега сви користимо када се уморимо, он улива највећу сигурност.

– Да би деца што боље научила да пливају, пре уласка у базен све вежбе им показујемо на сувом – каже Синиша Крајчиновић, професор физичког васпитања и бивши вишеструки југословенски првак у прсном пливању, који се са колегама Слободаном Родићем и Петром Поповићем брине о полазницима ШП „Делфин".

Прсно пливање је симетрично. Руке и ноге „крећу" се у истом правцу а руке ниједног тренутка, за разлику од краула и леђног, не излазе из воде.

Прво се учи покрет руку јер је лакши, а састављен је из два дела. У почетном положају (тело је грудима на води), пружене руке испред тела, повлачењем у стрэну и доле шакама, спајамо испред груди (и он нас покреће). Други део је просецање воде: испред груди испружимо руке са склопљеним шакама и тако их доводимо у почетни положај. Ово можемо да вежбамо стојећи на дну базена (или плићака) или ако легнемо на воду у грудни положај. Све ово радимо без дисања и без покретања ногу.

Сложенији део учења прсног пливања је рад ногу. Оне су постављене као код – жабе (стопала су окренута на страну). Покрети ногу су кружни када „гурамо" воду, а паралелни када их привлачимо телу. Прво се учи привлачење ногу и заузимање „жабљег" положаја.

Код обуке дисања важно је споменути да је она посебна за руке и ноге и то: удахнемо увек када су руке савијене у лактовима (крај „потезања" воде) и када су ноге савијене у коленима и уз тело. Издисај је увек на пружене руке и ноге. Прво, без дисања спајамо рад руку и ногу, па тек када смо то савладали, на крају вежбамо и дисање.

ШП „Делфин" (обука се врши на базенима београдских основних школа „20. октобар" и „Седам секретара СКОЈ-а", телефон 444-71-62) најбољим полазницима омогућава наставак пливачке каријере у ПК „Партизан".

У клубу се почиње са такмичењима – од градских, преко републичких, до савезних. Они најупорнији могу једног дана да се

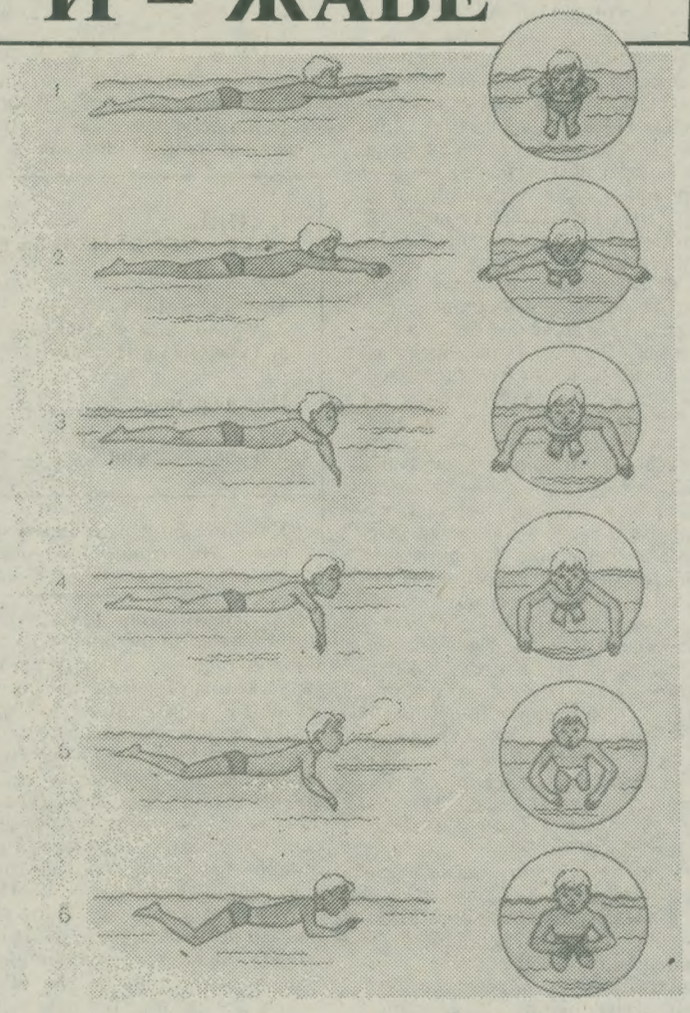

надмећу за трофеје на балканијадама, европским и светским шампионатима и олимпијским играма.

Да се старији не би такмичили са млађима, постоји пет категорија (млађи могу међу старије): две пионирске, кадетска, јуниорска и сениорска. Највише дисциплина има у краулу – 50, 100, 200, 400, 800 и 1.500 метара. У прсном, леђном и делфиновом стилу стазе су дужине 50, 100 и 200 m. Постоје и трке на 200 и 400 m мешовито (заступљена су наизменично сва четири стила). Иако је пливање у принципу појединачни спорт, постоје и штафетне трке: 4x100 и 4x200 краул и 4x100 мешовито.

ДЕЛФИН – КРАЉ ПЛИВАЧКИХ СТИЛОВА

Последњи стил о којем ћемо писати је – делфин. Намерно смо га оставили за крај наше серије написа јер он је круна пливачког знања. То је најатрактивнија техника, најлепша за гледање, али и далеко најтежа за учење. Не препоручује се почетницима и на њеном усавршавању највише се ради у пливачким клубовима. Зато ћемо, овог пута, споменути само најосновније особине.

Делфин је настао из прсне технике пливања. Прво су покрети руку из воде „пребачени" у ваздух, а касније је додат покрет скупљених ногу, налик на кретање једне од најграциознијих морских животиња – делфина. За овај стил, особен по најузбурканијој води у базенима, одлучујућа је снага раменог појаса.

– Делфин је стил за врхунско такмичење. Основни савет је да га не учите сами.

У ШП „Делфин" организују се и такмичења у разним дисциплинама. Због тога се вежбају и стартни скок и окрет у базену. Трке у краулу, прсном и делфиновом стилу почињу скоком са стартног блока. То је издигнуто место на крају базена. У такмичењу леђаша трке почињу из воде, пливачи се рукама држе за стартни блок. Окрет је веома важан и изводи се на крају базена, када се пливају деонице које су дуже од базена. У ШП „Делфин" полазници се обучавају лакшим окретима за почетнике.

Обично се „ученици", а касније и такмичари, опредељују за увежбавање два стила пливања. „Прсаши" се по правилу ретко огледају у неком другом стилу. Они којима је делфин основна дисциплина могу одлично да пливају и краул и прсно. „Краулашима" је најближи делфинов стил, док „леђаши" могу да буду изванредни „краулаши" и обрнуто. Постоје и универзални пливачи, то су они који се такмиче у мешовитим тркама (најпознатија је мађарска школа пливања мешовитим стиловима). Од наших представника у мешовитом пливању тренутно је најуспешнија Ана Марија Петричевић.

И на крају да поновимо: приликом првог уласка у воду најважније је победити страх. То се постиже када почетник кроз игру, али увек на дубини која му не прелази груди, схвати да вода није баук.

Пливање помаже развоју свих важних делова тела – од срца и плућа до регулисања телесне температуре.

У школама пливања не само да се бавите спортом, већ се, кроз дружење, учите заједничком животу. За оне амбициозније кажимо и то да је пливање основа за ватерполо, синхроно пливање и, у комбинацији са гимнастиком, за скокове у воду. За оне који воле да се брчкају – срећан летњи распуст!

Ратко Павловић